

BP Azərbaycanca Davamlı inkişaf haqqında hesabat 2012

bp.com/xezer

Daha güclü, daha
etibarlı bir BP qururuq

Hesabatın əhatə dairəsi

Bu hesabat 31 dekabr 2012-ci ildə bitən təqvim ilini əhatə edir. Bəzi hallarda 2013-cü ildə baş vermiş mühüm hadisələr də hesabatda daxil edilib. Başqa cür göstərilməyibsə, mətndə "BP p.l.c." və onun törəmə şirkətləri və filiallarının əməliyyatları və fəaliyyətləri arasında fərq qoyulmur.

Xüsusi olaraq göstərilən hallar istisna olmaqla, bu hesabatda "bizə", "biz" və "bizim" sözlərinə edilən istinadlar Azərbaycanda BP şirkətinə edilən istinadlardır. Əgər hesabatda "BP Azərbaycanda" deyilərək istinad edilirsə, bu o deməkdir ki, yalnız Azərbaycanda olan əməliyyatlarımıza istinad edilir. Əgər biz "BP AGT"yə istinad ediriksə, onda bizim Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyədəki fəaliyyətlərimizə istinad edirik. "BP" və "BP qrupu"na edilən konkret istinadlar "BP p.l.c."onun törəmə şirkətləri və filialları deməkdir. Dollarla ifadə edilən bütün məbləğlər ABŞ dollarını nəzərdə tutur.

Bu hesabat hər il Azəri-Çıraq-Dərinsulu Günəşli yatağı üçün birgə əməliyyat şirkətinin əməliyyatçısı və idarəedicisi, həmçinin Ze Bakı-Tbilisi-Ceyhan Payplayn Kompani ("The Baku-Tbilisi-Ceyhan Pipeline Company") şirkətinin idarəedicisi qismində çıxış edən BP Eksploraşn (Kaspian Si) Limited ("BP Exploration (Caspian Sea) Limited") ilə Şahdəniz yatağının əməliyyatçısı və Sauf Kokazus Payplayn Kompani ("South Caucasus Pipeline Company") şirkətinin texniki operatoru qismində çıxış edən BP Eksploraşn (Şahdəniz) Limited ("BP Exploration (Shah Deniz) Limited") tərəfindən nəşr edilir. Bu şirkətlərin hər biri bu hesabatın məqsədlərinə uyğun olaraq öz layihələri üzrə müvafiq məlumatları vermişdir.

Xəbərdarədicisi bildiriş

BP-nin Azərbaycanda davamlı inkişaf haqqında 2012-ci il üçün hesabatında öncədən söylənmiş, məsələn, çıxarılacaq həcmlər və ehtiyatları, əsaslı, əməliyyat xərcləri və digər xərclərə, həmçinin gələcək layihələrə aid müəyyən bəyanatlar vardır. Bir sıra amillərdən, o cümlədən tələb və təklifin dəyişməsindən, qiymət və işlərin gedışı məsələlərindən, həmçinin siyasi, hüquqi, maliyyə, kommersiya və sosial şəraitdən asılı olaraq faktiki nəticələr belə bəyanatlardakı göstəricilərdən fərqlənə bilər.

Daha çox məlumatı onlayn əldə edin

Bizim bp.com/xezer veb-saytımız Xəzər regionunda müxtəlif enerji layihələrimiz barədə əsas məlumat mənbəyidir.

bp.com/xezer

Ən son xəbərlər, layihələrin təfərrüatları, ətraf mühit və sosial sahəyə təsirin qiymətləndirilməsi, layihələri tənzimləyən hüquqi sənədlər, vətəndaş cəmiyyətinin monitorinq hesabatları və BP-nin onlara cavabları, Azərbaycanda BP-nin davamlı inkişaf haqqında əvvəlki hesabatları və digər sənədləri nəzərdən keçirin.

bp.com

Bu saytda BP qrupu haqqında məlumatlar, o cümlədən şirkətin strategiya və dəyərlərinin təfərrüatları, onun bütün dünyada fəaliyyəti və əməliyyatları haqqında hesabatlar, həmçinin qrupun davamlı inkişaf haqqında xülasələri yerləşdirilib.

ecbaku.com

Bu saytda inkişaf layihələri haqqında ən son xəbərlər, BP və digər beynəlxalq və yerli şirkətlərlə işləməyin yolları barədə faydalı məlumatlar yerləşdirilib.

Üz qabığındakı şəkil

Qazma qurğularının tikintisi üzrə baş mühəndis Tofiq Qorçuyev (solda) və qazma layihələri üzrə mühəndis Elxan Tahirov Qərbi Çıraq platformasının tikintisində. [Səhifə 9-a](#) baxın.

Bu hesabat barədə

"BP Azərbaycanda. Davamlı inkişaf haqqında hesabat 2012" bizim 2012-ci təqvim ili ərzində nail olduğumuz istehsalat göstəricilərimizi, ətraf mühitin mühafizəsi ilə bağlı gördüyümüz işləri və Azərbaycandakı fəaliyyətlərimizin digər sahələrini əhatə edir. Bu hesabat bizim davamlı inkişaf haqqında onuncu hesabatımızdır və əvvəlki hesabatlar barədə aldığımız rəyləri özündə əks etdirir.

Ümumi baxış

2 Giriş sözü

Qordon Birrell 2012-ci ildə həyata keçirdiyimiz müxtəlif fəaliyyətlərin əsas məqamları barədə düşüncələrini və gələcək planlarımızı bölüşür.

Əsas istiqamətlər

7 Əməliyyatlarımız

Biz Xəzərdə əsas karbohidrogen yataqlarını işlədir, onları region və dünya bazarları ilə birləşdirən boru kəmərlərini idarə edirik.

15 Biz necə işləyirik

Əməkdaşlarımızın idarə və inkişaf etdirilməsi üsullarımızı təkmilləşdirir, əməyin təhlükəsizliyi mədəniyyətimizi, podratçılarımız və maraqlı tərəflərlə əlaqələrimizi möhkəmləndiririk.

27 Əməyin təhlükəsizliyi və sağlamlıq

Diqqəti təhlükəsiz, etibarlı və qaydalara uyğun əməliyyatlara yönəldir, gördüyümüz hər işdə əməyin təhlükəsizliyi və əməliyyat risklərinin idarə edilməsini əsas götürürük.

Bizim hesabat prosesi və əsas icra göstəricilərimiz

50 Beşillik icra göstəriciləri

Hasilat, əməyin təhlükəsizliyi, ətraf mühit və sosial xərcləri əhatə edən əsas icra göstəricilərimiz.

51 MHŞT üzrə beşillik hesabat

BP Azərbaycanda gəlirlərin şəffaflığı sahəsində təşəbbüsləri dəstəkləyir və biz bu nəşrdə öz fərdi hesabat məlumatlarımızı açıqlamağa davam edirik.

53 Hesabat prosesi, rəy və təkliflər

Məqsədimiz fəaliyyətlərimiz barədə tam və şəffaf hesabat vermək, əvvəlki hesabatlar barədə maraqlı tərəflərin rəy və təkliflərinə cavab verməkdir.

3 BP-nin Azərbaycanda fəaliyyəti

Təşkilati strukturumuz ilk baxışda, bizim tarixçəmiz, 2012-ci ildə əsas nailiyyət və çətinliklərin xülasəsi.

33 Ətraf mühit

Yeni layihələrin kəşfiyyat və işlənməsindən başlamış hasilat mərhələsinədək ətraf mühitin mühafizəsi üzrə fəaliyyətlərimizin idarə edilməsi.

42 Cəmiyyət

Biz səmərəli idarəçilik, təhsil, icma və sahibkarlığın inkişafı sahəsində layihələrimiz vasitəsilə cəmiyyətə və yerli iqtisadiyata müsbət təsir göstərməyə can atırıq.

BP-nin Azərbaycanda həyata keçirdiyi davamlı inkişaf fəaliyyətlərinə dair məlumat, açıqlama və bəyanatların faktlara və izahlara əsaslandığı barədə BP rəhbərliyində əminlik yaratmaq məqsədi ilə biz BP-nin Azərbaycanda 2012-ci il üçün hazırladığı davamlı inkişaf haqqında hesabatı yoxlamışıq. Gördüyümüz işlərin əhatə dairəsi və gəldiyimiz nəticələrlə [səhifə 52](#)-də tanış olmaq olar.

"Emst & Young" şirkəti
Yoxlama prosesinə giriş sözü

BP-nin Azərbaycan-Gürcüstan-Türkiyə regionu üzrə prezidentinin giriş sözü

“

BP və onun tərəfdaşları Azərbaycana karbohidrogen ehtiyatlarının ölkənin mənafeyi naminə təhlükəsiz və etibarlı şəkildə işlənilməsi istiqamətində kömək etmək barədə öhdəliyinə sadıqdır.

”

“BP Azərbaycanda. Davamlı inkişaf haqqında hesabat”ın onuncu buraxılışı üçün ön söz yazmaqdan böyük məmnunluq duyuram. Bu hesabat hansı işlər gördüyümüzdə və onları necə yerinə yetirdiyimizə dair açıq şəkildə məlumat vermək barədə uzun müddətdən bəri üzərimizə götürdüyümüz öhdəliyin bir hissəsidir.

BP şirkəti global miqyasda xeyli dəyişiklər edərək təcrübədən alınmış dərsləri əməli surətdə tətbiq edib. 2012-ci ilin sonuna biz mürəkkəblik və riski azaltmaq məqsədilə 38 milyard dollar dəyərində aktivləri satmışıq. İnvestisiyaları özünün güclü cəhətləri ilə fərqləndiyi yerlərə yönəltməklə, BP indi təşkilatı strukturunu yenidən qurub və resurslarını yenidən bir yere toplayıb.

Azərbaycan BP şirkətinin öz güclü cəhətləri ilə müsbət mənada fərqləndiyi həmin yerlərdən biridir. Biz Xəzərdə yerləşən nəhəng Azəri-Çıraq-Dəriinsulu Günəşli (AÇG) neft yatağının və çox böyük Şahdəniz qaz yatağının, eləcə də dünya miqyaslı Səngəçal terminalının və neft-qaz ixracı üçün iri boru kəmərlərinin operatoruyuq. BP və onun tərəfdaşları Azərbaycana karbohidrogen ehtiyatlarının ölkənin mənafeyi naminə təhlükəsiz və etibarlı şəkildə işlənilməsi istiqamətində kömək etmək barədə öhdəliyinə sadıqdır.

Hasilat həcmələrinin təhlükəsiz şəkildə artırılması bu öhdəliyin mühüm bir hissəsidir. 2012-ci il ərzində BP tərəfdaşları ilə birgə hasilata dair verdiyi vədi yerinə yetirmək üçün planlar razılaşdırdı. 2013-cü ilin birinci rübünün nəticələri bu istiqamətdə mühüm irəliləyişə nail olduğumuzu söyləməyə imkan verir.

Əməyin təhlükəsizliyi daim diqqət mərkəzindədir

Əməyin təhlükəsizliyi hər zaman fəaliyyətlərimizin təməlinə durub. BP AGT-yə gəlməzdən əvvəl mənə bütün BP miqyasında yeni əməyin təhlükəsizliyi və əməliyyat riskləri (ƏTƏR) funksional bölümünün yaradılmasında iştirak etmək nəsiib olub. ƏTƏR bütün şirkət üzrə əməyin təhlükəsizliyinə dair tələblərimizi müəyyən edir və biznes bölümlərimizlə birgə işləyərək onların global əməliyyatlarını idarə edilməsi sistemimizə (ƏİS) uyğun fəaliyyət göstərməsini təmin edir.

2012-ci ildə, Azərbaycanda işlənmiş saatların 8%-dən çox artması şəraitində biz əməyin təhlükəsizliyinə dair bəzi əsas göstəriciləri yaxşılaşdırmağa nail olduq. Biz həmçinin ƏİS əsasında fəaliyyət göstərərək, sistemin icra göstəricilərini təkmilləşdirmə dövrəsini öz iş və planlaşdırma proseslərimizə tətbiq etdik.

Enerji sahəsinin gələcəyi istiqamətində işləyirik

Biz müxtəlif yeni işlənmələrlə bağlı mühüm irəliləyişlər əldə etdik. Çıraq neft layihəsi heç bir iş gününün itirilməsi hadisəsi baş vermədən, təhlükəsiz şəkildə davam etdirildi. Altı milyard dollar dəyərində olan bu layihə yeni Qərbi Çıraq platforması vasitəsilə AÇG yatağından neft hasilatını artıracaq. Platformanın dayağ bloku 2012-ci ildə tamamlandı və üst modulunun bu ilin sonlarında yatağa daşınması istiqamətində işlərimiz öz qaydasında davam edir.

Biz Şəfəq-Asiman perspektiv strukturunun üçölçülü seysmik kəşfiyyatını başa çatdıraraq məlumatların ölkə daxilində emalı ilə bağlı iri həcmli işin yerinə yetirilməsinə başladıq.

Eyni zamanda, dünyanın ən iri yeni qaz layihələrindən biri olan Şahdəniz Mərhələ 2 layihəsi ilə bağlı işlər əhəmiyyətli dərəcədə irəlilədi. Avropa istiqamətində ixrac marşrutlarının 2013-cü il ərzində seçiləcəyi gözlənilir.

Məsuliyyətli korporativ vətəndaş və yaxşı işəgötürən olmağa can atırıq

Keçən il BP şirkətinin Azərbaycandakı fəaliyyətinin 20 ili tamam oldu. Uzun müddət ərzində dünyanın istənilən nöqtəsində təhlükəsiz və etibarlı əməliyyatların həyata keçirilməsi son nəticədə əməkdaşlarımızın səriştəsi və əzmkarlığına bağlıdır. Azərbaycanda təxminən 4 000 nəfər əməyin təhlükəsizliyinə və mükəmməlliyə can atmaqla, bir-birinə qarşılıqlı hörmət və vahid komanda ruhunda fəaliyyət göstərməklə ən yüksək standartlara cavab verən nəticələr nümayiş etdirir.

Güclü milli işçi qüvvəsi yaratmaq barədə öhdəliyimiz qüvvədə qalır. 2012-ci ildə rəhbər vəzifələrdə olan Azərbaycanlı əməkdaşların sayı 13% artaraq 169 nəfər oldu. Ötən il, həmçinin Azərbaycanlı gənc məzunları BP şirkətində uğurlu karyera qurmağa hazırlamaq üçün biz, yeni Neft-Qaz Təlim Mərkəzində innovativ təlim proqramına başladıq.

Tərəfdaşlarımızla birgə biz sahibkarlığın inkişafı və təlim proqramımız vasitəsilə və həyata keçirdiyimiz layihələrdə yerli resursların iştirakını artırmaqla Azərbaycanda biznes sektorunun inkişafına da dəstək verdik. Bu yanaşmaya uyğun olaraq, yerli təchizatçılarla ancaq ölkədaxili əməliyyatlar üzrə məsrəflərimiz 2011-ci ilə müqayisədə 27% artaraq 1,2 milyard dollara çatdı.

Milli Olimpiya Komitəsi və Milli Paralimpiya Komitəsinin rəsmi tərəfdaşı kimi 2012-ci il London Olimpiya və Paralimpiya Oyunlarında Azərbaycan komandalına və yeddi idmançısına dəstəyimiz daha bir diqqətləyiq təşəbbüs oldu.

Bunlar gərgin ilin yalnız bir neçə mühüm məqamıdır. Bir çox nailiyyətlərlə bərabər əməliyyatlarımızda bu nəşrdə daha ətraflı təsvir edilmiş bəzi çətinliklərlə də üzleşdik. Bu hesabatı nəzərinizə çatdırmaqda məqsədimiz fəaliyyətimiz haqqında əvvəlki hesabatlar barədə aldığımız rəyləri əks etdirən, tam və şəffaf məlumat verməkdir. Beləliklə, sizin şərhlerinizi gözləyirik.

Gordon Birrell

BP-nin Azərbaycan-Gürcüstan-Türkiyə regionu üzrə prezidentii
23 may 2013-cü il

BP-nin Azərbaycanada fəaliyyəti

Biz Azərbaycanın neft və qaz ehtiyatlarının işlənməsində dəyərli, etibarlı və uzunmüddətli bir tərəfdaş olmağa çalışırıq.

Hədəflərimiz

Tərəfdaşlarımızla birlikdə gələcək bir çox illər ərzində AÇG-dən hasilatın səmərəli şəkildə idarə olunması üçün planlar hazırladıq və hasilatla bağlı prioritet istiqamətləri razılaşdırdıq.

Qərbi Çırağ platforması üçün dayaq bloku tamamlandı və üst modulların 2013-cü ilin üçüncü rübündə yatağa daşınması istiqamətində işlərimiz planlaşdırıldığı kimi davam edir.

Bu bölümde

2,1
milyard

barel Azəri-Çırağ-Dərinsulu
Güneşliden 1997-2012-ci
illərdə hasil olunmuş neftin
ümumi həcmidir.

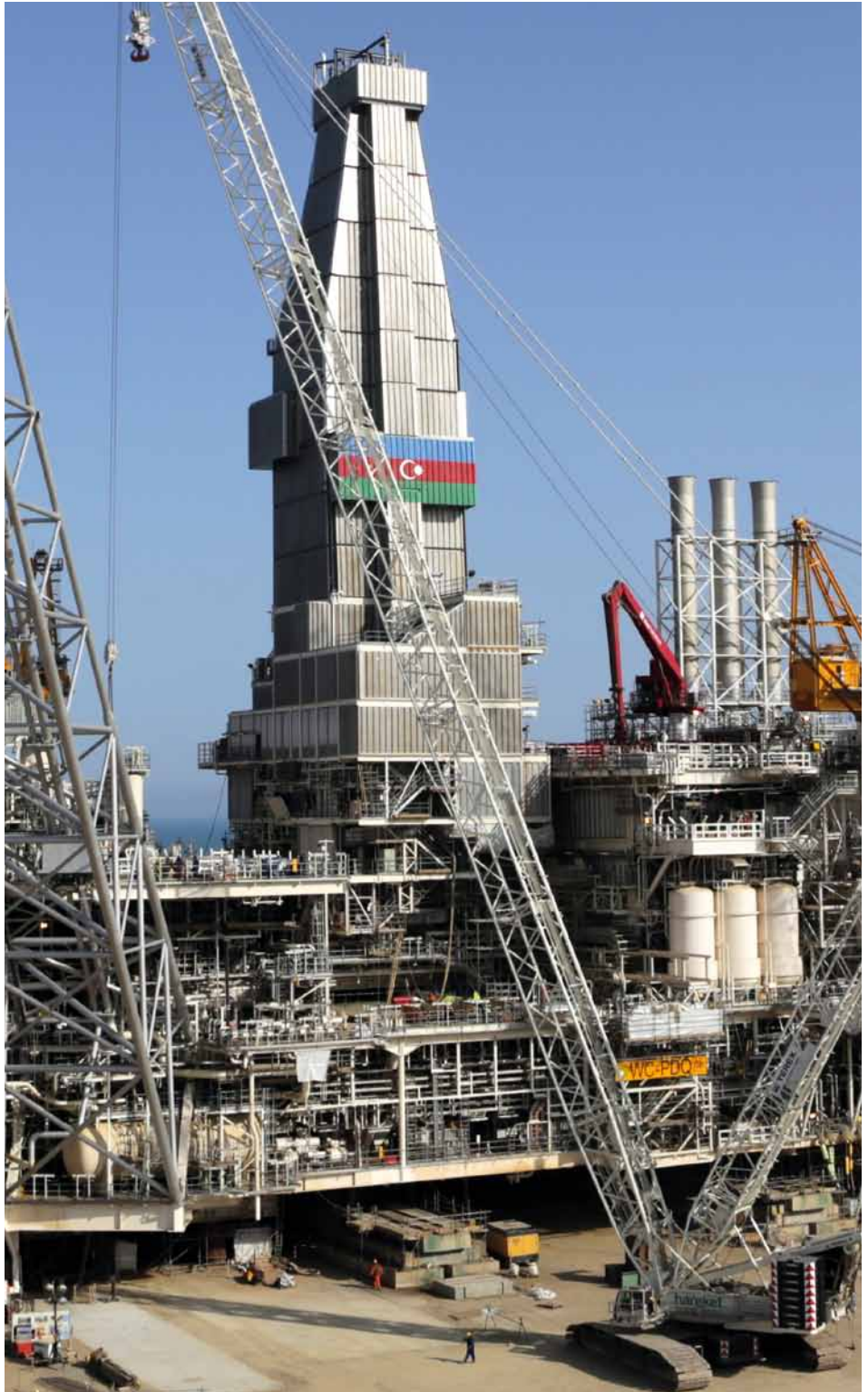
7,73
milyard

kubmetr (təxminən 273
milyard kubfut) qaz 2012-ci
ildə Şahdənizdən hasil
olunub.

Qərbi Çırağ platformasının tikintisi

İlk dəfədir ki, dünya səviyyəli tikinti-quraşdırma layihəsi bütövlükdə Azərbaycanda həyata keçirilir.

Tarixi ekskurs

Biz Bakıdakı ilk ofisimizi 1992-ci ildə açdıq, iki il sonra isə BP Azərbaycan hökuməti ilə tarixi “Əsrin müqaviləsi”ni imzaladı.

Sentyabr 1994

BP, onun tərəfdaşları və Azərbaycan hökuməti arasında Azəri-Çıraq-Dərinsulu Günəşli (AÇG) üzrə hasilatın pay bölgüsü sazişi (HPBS) imzalandı

Fevral 1995

Azərbaycan Beynəlxalq Əməliyyat Şirkəti (ABƏŞ) təsis edildi

İyun 1996

Şahdəniz üzrə HPBS imzalandı

Noyabr 1997

Çıraq yatağından ilk neft hasil edildi

Dekabr 1998

Qərb İxrac Boru Kəməri marşrutunun istismarına başlandı

Avqust 2001

AÇG Faza 1 layihəsinə sanksiya verildi

Sentyabr 2002

AÇG Faza 2 layihəsinə sanksiya verildi

Fevral 2003

Şahdəniz Mərhələ 1 layihəsinə sanksiya verildi

Aprəl 2003

Bakı-Tbilisi-Ceyhan (BTC) boru kəmərinin inşasına başlandı

Sentyabr 2004

AÇG Faza 3 layihəsinə sanksiya verildi

Oktyabr 2004

Cənubi Qafqaz Boru Kəmərinin (CQBK) inşasına başlandı

Fevral 2005

Mərkəzi Azəridə hasilat başladı

May 2005

BTC boru kəmərinin Azərbaycandakı hissəsinin açılışı oldu

Dekabr 2005

Qərbi Azəridə hasilat başladı

May 2006

CQBK-yə ilk qaz vuruldu

İyun 2006

Ceyhan dəniz terminalında ilk tanker Xəzər nefti ilə yükləndi

İyul 2006

BTC boru kəmərinin Türkiyədəki hissəsinin, Ceyhan terminalının və BTC boru kəməri ixrac sisteminin təntənəli açılışı oldu

Noyabr 2006

Şərqi Azəridə birinci mənfəət nefti hasil edildi

Dekabr 2006

Şahdəniz Mərhələ 1-dən ilk qaz hasil edildi

Mart 2007

BTC-nin ötürmə qabiliyyəti gündə 1 milyon barelə çatdırıldı

İyul 2007

Şahdəniz yatağından Türkiyəyə ilk qaz çatdırıldı

Noyabr 2007

Xəzər dənizində rekord 7 300 metrdən artıq dərinlikdə quyunun qazılması nəticəsində Şahdəniz yatağında böyük qaz-kondensat ehtiyatı kəşf olundu

Aprəl 2008

Dərinsulu Günəşliden ilk neft hasil olundu

Mart 2009

BTC-nin ötürmə qabiliyyəti gündə 1,2 milyon barelədək artırıldı

Mart 2010

Çıraq neft layihəsi üçün 6 milyard dollar sərmayə qoyulmasına sanksiya verildi

Sentyabr 2010

BTC boru kəməri ilə xam neftin milyardıncı bareli nəql edildi

Oktyabr 2010

Şəfəq-Asiman strukturunun birgə kəşfiyyəti və işlənməsi üzrə ARDNŞ ilə HPBS imzalandı

Dekabr 2010

Şahdəniz HPBS-nin 2031-ci ildən 2036-cı ilədək beş il müddətinə uzadılması haqqında saziş imzalandı

May 2011

Şəfəq-Asiman strukturu üzrə yeni HPBS Azərbaycan parlamenti tərəfindən ratifikasiya olundu

Oktyabr 2011

Türkiyədə Şahdəniz qaz satışı və tranziti sazişləri imzalandı

Noyabr 2011

Şəfəq-Asiman strukturunun üçölçülü seysmik tədqiqatı başladı

Nailiyyətlər və çətinliklər

Bu bölümdə BP-nin 2012-ci ildə Azərbaycanda əldə etdiyi mühüm nailiyyətlərin və qarşılaşdığı çətinliklərin xülasəsini veririk.

2012

Yanvar 2012

Şəfəq-Asimanda ilk üçölçülü seysmik tədqiqat başa çatdı

May 2012

AÇG ilk neftin əldə edilməsindən bəri hasil olunmuş 2 milyardinci bareli qeyd etdi

Oktyabr 2012

BTC Ceyhanda 2 000-ci tankerin yüklənməsini qeyd etdi

Oktyabr 2012

Şahdəniz gündəlik qaz hasilatında 966 milyon kubfut səviyyəsinə nail oldu

Oktyabr 2012

Qərbi Çıraq platforması üçün dayaq blokunun Bakı Dərin Özüllər Zavodunda tikintisi başa çatdı

Noyabr 2012

Çıraq ilk neftin əldə edilməsindən bəri uğurlu hasilatın 15-ci ildönümünü qeyd etdi

Şahdəniz platforması.

Nailiyyətlər

Əməliyyatlar və biznesin inkişafı

2012-ci il yanvarın 4-də Şəfəq-Asiman perspektiv strukturunda planlaşdırılmış üçölçülü seysmik tədqiqatı tamamlandı.

2012-ci il mayın 18-də AÇG istismara verildiyi 1997-ci ildən bəri 2 milyard barel neft hasilatına nail oldu. Oktyabrda Qərbi Çıraq platformasının dayaq bloku iş qrafikinə uyğun olaraq tamamlandı.

2012-ci ilin axırına Şahdəniz hasilatın ən yüksək sabit səviyyəsinə – hasilat obyektlərinin maksimum gücü ilə işləyərək bazarda tələbat olduqca gündə 273 milyon standart kubmetr (966 milyon standart kubfut) qaz və gündə təxminən 55 000 barel kondensat hasil etdiyi bir səviyyəyə çatdı. May ayında Şahdəniz ilk dəfə olaraq beş quyudan hasilata başladı.

2012-ci ildə BP-nin dünyada ümumi neft debitinə görə 20 ən məhsuldar hasilat quyusundan 11-i Azərbaycanda idi. Şahdənizdəki beş quyunun hamısı buraya daxildir.

Dekabrın 18-də Şahdəniz konsorsiumu ilə ARDNŞ arasında 2013-cü ilə planlaşdırılmış Şahdəniz Mərhələ 2 layihəsi üzrə Yekun İnvestisiya Qərarının qəbul edilməsi üçün təməl yaradan silsilə sənədlər imzalandı.

Əməyin təhlükəsizliyi

İşlənmiş saatların 8%-dən çox artması şəraitində biz qeydiyyatla alınan xəsarətlərin tezliyi göstəricimizin yaxşılaşmasına nail olduq.

Əməkdaşlarımız

Bizim yüksək vəzifələrdə işləyən əməkdaşlarımızın sayı il ərzində 13% artdı və 2006-cı ilin sonundakı 40 nəfərlə müqayisədə 2012-ci ilin sonunda 168 nəfərə çatdı.

Sahibkarlığın inkişafı

BP və tərəfdaşlarının yalnız yerli təchizatçılar vasitəsilə davamlı ölkədaxili sırf əməliyyat xərcləri artaraq təqribən 1,2 milyard dollar – 2011-ci ildəkindən 29% çox oldu. Xərclərin cəminə 89% artımla bizim inkişaf layihələrimizin əsas hədəf auditoriyası olan yerli kiçik və orta müəssisələr vasitəsilə birbaşa çəkilmiş 481 milyon dollar daxil idi.

Çətinliklər

Əməliyyatlar

1997-ci ildən bəri neft hasilatında davam edən sabit artımdan sonra 2011-12-ci illərdə azalma ilə üzləşdik. Buna mövcud quyularda məhsuldarlığın aşağı düşməsi, yeni quyuların qazılmasında çətinliklər və kollektorun geoloji mürəkkəbliyi kimi bir çox amillərin birləşməsi səbəb oldu.

Əməyin təhlükəsizliyi

Ağır qəza hadisələrinin sayı 2011-ci ilə nisbətən üç dəfə az olsa da, yol-nəqliyyat qəzalarının ümumi səviyyəsi 2011-ci ilə müqayisədə 18% artdı. Hadisələr aşağı sürətdə baş verdiyindən dəyən zərər minimal oldu. Nəqliyyat vasitələrinin təhlükəsiz idarə olunması bütün il boyu diqqət mərkəzində duran əsas məsələ olaraq qaldı.

Ətraf mühit

2011-ci ildə dənizdə çirkab su emalı qurğularının 17 dayanması ilə müqayisədə 2012-ci ildə 44 belə dayanma halı qeydə alındı.

Sentyabr ayında, Mərkəzi Azəri platformasında quyunun sementləmə işləri zamanı kəmərlə quyuyu lüləyə endirmə alətində meydana çıxmış nasazlıq nəticəsində qazma məhlulunun nəzərdə tutulmamış dağılması baş verdi.

BP Azərbaycan – ilk baxışda

Şərqi Azəri platforması.

Strukturumuz, təşkilatımız, obyektlərimiz və tariximiz.

Hüquqi struktur

BP Azərbaycanda bir sıra hüquqi şəxslərin qismində fəaliyyət göstərir və bu da onun 1992-ci ildə Bakıda ilk ofisini açmasından bəri ölkədə və regionda keçirdiyi təkamülü əks etdirir. Əsas hüquqi şəxs BP Eksplorasən (Kaspiyan Si) Limited ("BP Exploration (Caspian Sea) Limited") şirkətidir.

BP Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyədə

Azərbaycanda BP Azərbaycan hökuməti ilə bağlanmış bir neçə hasilatın pay bölgüsü sazişi və tranzit əraziyə malik ölkə hökuməti sazişi (TƏMÖHS) əsasında fəaliyyət göstərir. Gürcüstan və Türkiyədə o, ixrac boru kəmərləri və terminaları ehatə edən TƏMÖHS-lər əsasında fəaliyyət göstərir.

Biznes strukturu

2012-ci ilin sonunda 11 vitse-prezident, baş maliyyə müşaviri, tədarük və təchizat üzrə məsul şəxs və baş hüquq müşaviri köməkçisi BP-nin Azərbaycan-Gürcüstan-Türkiyə regionu üzrə prezidentinə hesabat verirdi.

Qeydiyyatdan keçirilmiş ünvan

BP Eksplorasən (Kaspiyan Si) Limited şirkətinin Azərbaycandakı ofisinin qeydiyyatdan keçirilmiş ünvanı: Nizami küçəsi 96, Bakı şəhəri, AZ1010.
Telefon: +994 (0)12 599 3000.
Faks: +994 (0)12 599 3665.

Əməkdaşlar

2012-ci ilin sonunda Azərbaycanda BP tərəfindən daimi işə götürülmüş şəxslərin sayı 3 072^a idi ki, bunların 2 555-i Azərbaycan vətəndaşları idi.

Dənizdəki hasilat yataqları

Azəri-Çıraq-Dərinisulu Günəşli (AÇG)^b Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda ən böyük neft yatağıdır. Şahdəniz (ŞD) çox böyük dəniz qaz və kondensat yatağıdır.

Dənizdəki istismarda olan obyektlər

Çıraq platforması, Mərkəzi Azəri platforması, Qərbi Azəri platforması, Şərqi Azəri platforması, Şahdəniz platforması və Dərinisulu Günəşli platforması.

Nəqlətmə və saxlama imkanları (2012-ci ilin sonu)

Nəqlətmə: Səngəçal terminalı – Bakı şəhərinin cənubunda yerləşən neft və qaz emalı terminalı. Bakı-Tbilisi-Ceyhan (BTC) boru kəməri – Səngəçal terminalını Türkiyənin Ceyhan dəniz terminalı ilə birləşdirən 1 768 km uzunluğunda (443 km Azərbaycanda) boru kəməri. Cənubi Qafqaz Boru Kəməri (CQBK) – Səngəçal terminalı ilə Gürcüstan-Türkiyə sərhədi arasında 691 km uzunluğunda (443 km Azərbaycanda) qaz boru kəməri. Qərb İxrac Boru Kəməri (QİBK) – Səngəçal terminalını Gürcüstanın Qara dəniz sahilindəki Supsa limanı ilə birləşdirən 829 km uzunluğunda (456 km Azərbaycanda) boru kəməri.

Nəqlətmə və saxlama qabiliyyəti: BTC – gündə 1,2 milyon barel; CQBK – gündə 19,8 milyon standart kubmetr (mmscm); QİBK – gündə 106 min barel. Səngəçal terminalı – gündə 1,2 milyon barel (164 000 ton) neft və 41,5 mmscm qaz (27,4-ü ŞD və 14,1-i AÇG-dən) emal edə bilir. Rezervuarların xam neft tutumu 3,2 milyon bareldir (450 000 ton).

Geoloji-kəşfiyyat işləri

Şəfəq-Asiman kəşfiyyat ərazisi.

Əsaslı xərclər

Azərbaycan Beynəlxalq Əməliyyat Şirkətinin 1995-ci ildə qurulmasından bəri AÇG, BTC, ŞD Mərhələ 1 və CQBK layihələri üçün təxminən 38 milyard dollar.

Neft və kondensat hasilatı

AÇG 1997-2012-ci illər: cəmi 2,1 milyard bareldən çox, o cümlədən 2012-ci ildə 243 milyon bareldən çox. ŞD-dən kondensat hasilatı: cəmi təqribən 80 milyon barel və 2012-ci ildə 16 milyon bareldən çox.

Qaz hasilatı

ŞD 2006-2012-ci illər: cəmi təqribən 38 milyard standart kubmetr, o cümlədən 2012-ci ildə 7,7 milyard standart kubmetrdən çox.

^aBuraya təyinatla xaricdə işləyən və Azərbaycan vətəndaşı olan 65 ixtisaslı işçi də daxildir.

^bDayazsulu Günəşli Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti tərəfindən işlənir.

Əməliyyatlarımız

Bernard Luni

Hasilat üzrə baş əməliyyat icraçısı, BP qrupu

BP-nin bütün dünyadakı əməliyyatlarına baş çəkmək ön xətdəki işçilərimizin hansı çətinliklərlə rəstləşdiyini başa düşməyimizə kömək edir. 2012-ci ilin oktyabrında nəhəng Azəri-Çıraq-Dərinsulu Günəşli yatağında hasilatla bağlı məsələləri ARDNŞ-dəki həmkarlarımızla müzakirə etmək üçün Apstrim üzrə digər iki vitse-prezidentlə birlikdə Azərbaycanda oldum. Qarşılaşdığımız çətinlikləri aradan qaldırmaq üçün planı razılaşdırdıq. Biz tərəfdaşlarımızla birgə işləməyi davam etdirmək, əməyin təhlükəsizliyinə güzəştisiz münasibətimizi saxlamaqla icra göstəricilərimizi gücləndirmək və Azərbaycanda işçi qruplarımıza kömək etmək məqsədilə BP-nin ən yaxşı təcrübə, texnologiya və sənəsinə gətirmək öhdəliyimizə sadıq.

Biz dənizdə Azərbaycanın əsas karbohidrogen yataqlarının operatoru yuq. Quruda dünyanın ən böyük kompleks neft və qaz emalı terminallarından birini, həmçinin onu region və dünya bazarları ilə birləşdirən boru kəmərlərini idarə edirik.

Mərkəzi Azəri platforması.

2012-ci il ərzində Azəri-Çıraq-Dərinsulu Günəşli (AÇG) neft və Şahdəniz (ŞD) qaz yataqlarında hasilat davam etdirildi.

Azəri-Çıraq-Dərinsulu Günəşli

BP, Azərbaycan Beynəlxalq Əməliyyat Şirkətinin adından AÇG yatağının əməliyyatçısıdır. AÇG Xəzər hövzəsinin Azərbaycan sektorunda ən iri neft yatağıdır və Bakıdan təxminən 100 km şərqdə yerləşir. Yarıqanlar, palçıq vulkanları, eləcə də dik yamaclar daxil olmaqla sərt dəniz dibi relyefinə malik geoloji baxımdan mürəkkəb yataqdır.

AÇG-də hasilat 1997-ci ilin noyabr ayında yatağın Çıraq hissəsindən başlanmışdır və indi buraya yatağın Mərkəzi, Qərbi və Şərqi Azəri, həmçinin Dərinsulu Günəşli hissələri də daxildir. 2012-ci il

mayın 18-də AÇG istismara verildiyi 1997-ci ildən bəri 2 milyard barel neft hasilatına nail oldu.

2012-ci ildə AÇG kompleksindən orta hesabla gündə 664 400 barel (ildə 243,2 milyon barel və ya 32,9 milyon ton) neft hasilatı etdik. Bundan başqa, Azərbaycan Dövlət Neft Şirkətinə (ARDNŞ) gündə təxminən 9,2 milyon standart kubmetr (təxminən 324 milyon standart kubfut) səmt qazı çatdırıldı.

Ümumilikdə, 2012-ci ildə ARDNŞ-yə təxminən 3,4 milyard standart kubmetr (təxminən 119 milyard standart kubfut) səmt qazı təhvil verdik. Bu, səmt qazı ilə bağlı bütün il üzrə 3 milyard standart kubmetr (və ya 106 milyard standart kubfut) olan proqnozumuzdan təxminən 13% çoxdur.

AÇG üzrə əməliyyat xərcləri cəmi 725 milyon, əsaslı xərclər isə 2,495 milyard dollar oldu. 2013-cü ildə AÇG fəaliyyətləri üzrə əməliyyat xərclərinə 758 milyon, əsaslı xərclərə isə 2,514 milyard dollar vəsait xərcləməyi nəzərdə tuturuq.

Hasilatın idarə olunması

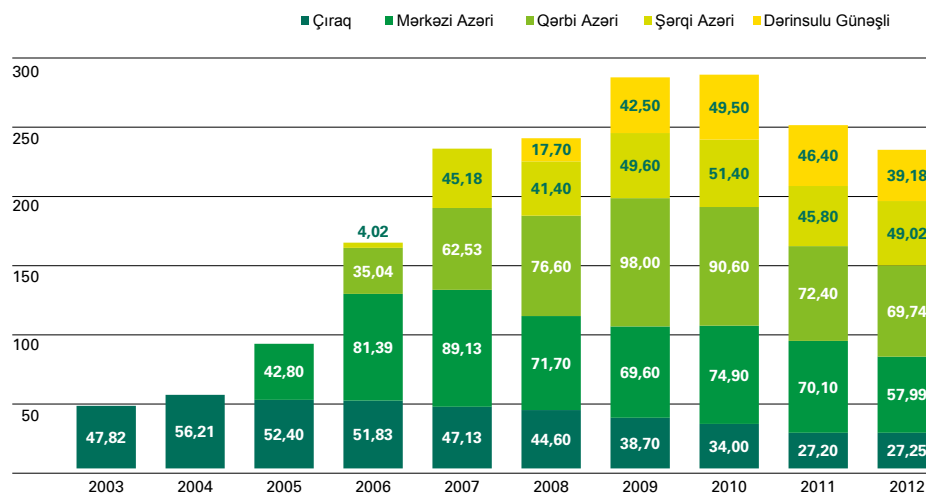
1997-ci ildən bəri AÇG-dən neft hasilatında davam edən sabit artımdan sonra 2011-12-ci illərdə hasilatın azalması ilə üzləşdik. Bu, mövcud quyularda məhsuldarlığın aşağı düşməsi, yeni quyuların təhvil verilməsi, Xəzərdə qazma qurğularından məhdud istifadə imkanı və AÇG-də məhsuldar layın mürəkkəb geologiyası kimi amillərin birləşməsindən irəli gəlib.

2012-ci ilin noyabrında BP, ARDNŞ və digər tərəfdaşlar AÇG-də hasilatla bağlı problemləri idarə olunması və məhsuldarlığın yaxşılaşdırılması üçün sıx əməkdaşlıq etməyə başladı. Gələcək bir çox illər ərzində AÇG-də məhsuldarlığın səmərəli şəkildə idarə olunması üçün birlikdə planlar hazırladıq və hasilatla bağlı prioritet istiqamətləri razılaşdırdıq.

Müəyyən etdiyimiz yeddi prioritet istiqamət yeni quyuların təhvil verilməsi, lay təzyiqinin azalmasını

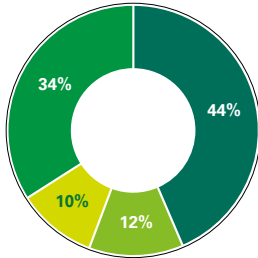
Azəri-Çıraq-Dərinsulu Günəşlidən neft hasilatı, 2003-2012

(milyon barel)

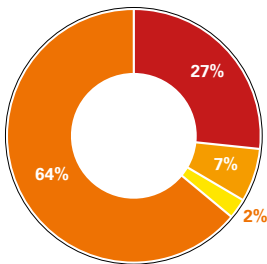
BP ortaqlarının dünyanın müxtəlif yerlərində maye karbohidrogen hasilatındakı xalis payı^a

- ABS
- Böyük Britaniya və Avropanın qalan hissəsi
- Azərbaycan
- Digər^b

BP ortaqlarının dünyanın müxtəlif yerlərində təbii qaz hasilatındakı xalis payı^a

- ABS
- Böyük Britaniya və Avropanın qalan hissəsi
- Azərbaycan
- Digər

^aGündə 896 min barelə xam neft, təbii maye qaz və kondensat daxildir.

^b"Digər"ə Kanada, Cənubi Amerika, Afrika, Asiya (Azərbaycan istisna olmaqla) və Avstraliya daxildir.

^cGündə 6 193 milyon kubfut (birgə müəssisələr istisna olmaqla).

Azəri-Çırağ-Dərinsulu Günəşli neft hasilatı (mmbbl – milyon barel, mmte – milyon ton)

Platforma	Hasilatın başlanma tarixi	Ölçü vahidi	Hasilat başlanandan 2012-ci ilin sonunadək	2011	2012
Çırağ	Noyabr 1997	mmbbl	600,8	272	272
		mmte	81,2	3,7	3,7
Mərkəzi Azəri	Fevral 2005	mmbbl	560,5	70,1	58,0
		mmte	75,7	9,5	7,8
Qərbi Azəri	Dekabr 2005	mmbbl	504,9	72,4	69,7
		mmte	68,2	9,8	9,4
Şərqi Azəri	Noyabr 2006	mmbbl	286,6	45,8	49,0
		mmte	38,7	6,2	6,6
Dərinsulu Günəşli	Aprel 2008	mmbbl	195,3	46,4	39,2
		mmte	26,4	6,3	5,3
Cəmi		mmbbl	2 148,2	261,9	243,2
		mmte	290,3	35,4	32,9

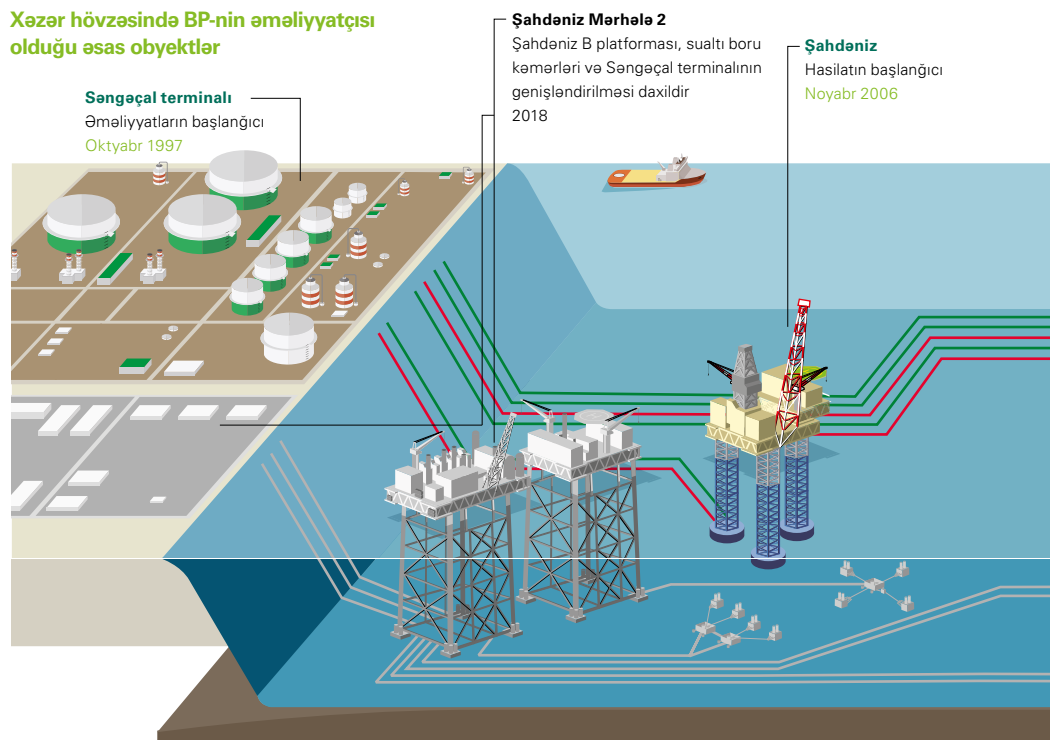
idare edilməsi, quyuların idare edilməsi və sistemlərin optimallaşdırılması, hasil edilən qumun idare edilməsi, lay suyuna və quma nəzarəti, dövrü texniki xidmət strategiyasını və cari iri sərmayə qoyuluşunu ehatə edir. Bunlar 2013-cü il və daha sonra hasilatın yaxşılaşdırılmasında son dərəcədə mühüm rol oynayan sahələr olacaq, bizim Azərbaycan Dövlət Neft Şirkəti (ARDNŞ) və digər

tərəfdaşlarımızla apardığımız birgə işin səmərəliliyi üçün həlledici əhəmiyyət daşıyacaq.

Çırağ neft layihəsi

2010-cu ilin mart ayında Çırağ neft layihəsi (ÇNL) üçün dəyəri 6 milyard dollar olan işlənmə planına sanksiya verildi. Bu plana mövcud Dərinsulu Günəşli və Çırağ platformaları arasındakı yataq

Xəzər hövzəsində BP-nin əməliyyatçısı olduğu əsas obyektlər

Qərbi Çıraq platformasının dayaq bloku daşıma barjasına yüklənir.

infrastrukturunda boşluğu doldurmaq üçün nəzərdə tutulan Qərbi Çıraq platformasının inşası daxildir. Gözlənilir ki, ÇNL nəticəsində AÇG yatağından neft hasilatının həcmi cəmi 360 milyon barel artacaq. İlk dəfədir ki, dünya səviyyəli tikinti-quraşdırma layihəsi bütövlüklə Azərbaycanda həyata keçirilir.

2012-ci ildə ÇNL tikinti işləri iş gününün itirilməsi hadisəsi baş vermədən təhlükəsiz şəkildə, iş qrafiki və plan üzrə davam etdi. Qərbi Çıraq platforması üçün dayaq blokunun inşası oktyabr ayında tamamlandı. Tikinti işlərinə, subpodratçılar və ixtisaslaşmış tədarüqçülər də daxil olmaqla, 2 000-dən çox adam cəlb olundu. İşçi qüvvəsinin 96%-i Azərbaycan vətəndaşları idi. Dayaq bloku Heydər Əliyev adına Bakı Dərin Özüllər Zavodunun (BDÖZ) obyektlərindəki yerli infrastrukturundan istifadə etməklə, yerli BOS Şelf şirkəti (hazırda tam sahibi ARDNŞ-dir) tərəfindən inşa edildi.

İndiyəq Xəzərdə inşa edilmiş ən ağır dayaq bloku 20 oktyabr 2012-ci ildə BDÖZ yanalma körpüsündə təhlükəsiz şəkildə daşıma barjasına qoyuldu. ÇNL ərazisində sualtı borucəkmə əməliyyatlarının tamamlanması ilə dayaq blokunun dənizdə quraşdırılması 3 may 2013-cü ildə təhlükəsiz şəkildə başa çatdırıldı.

2012-ci ilin sonuna AMEK-Tekfen-Azfen tikinti-quraşdırma sahəsində üst modulların tikintisi təxminən 97% tamamlandı. Dənizə yola salınma 2013-cü ilin üçüncü rübünə planlaşdırılıb. ÇNL-dən

ilk neftin 2013-cü ilin dördüncü rübündə hasil edilməsi gözlənilir.

Tikintinin ən qaynar vaxtında ÇNL üzrə podratçılar işə 8 000-dən artıq işçi götürmüşdülər. On işçidən doqquzu Azərbaycan vətəndaşı idi.

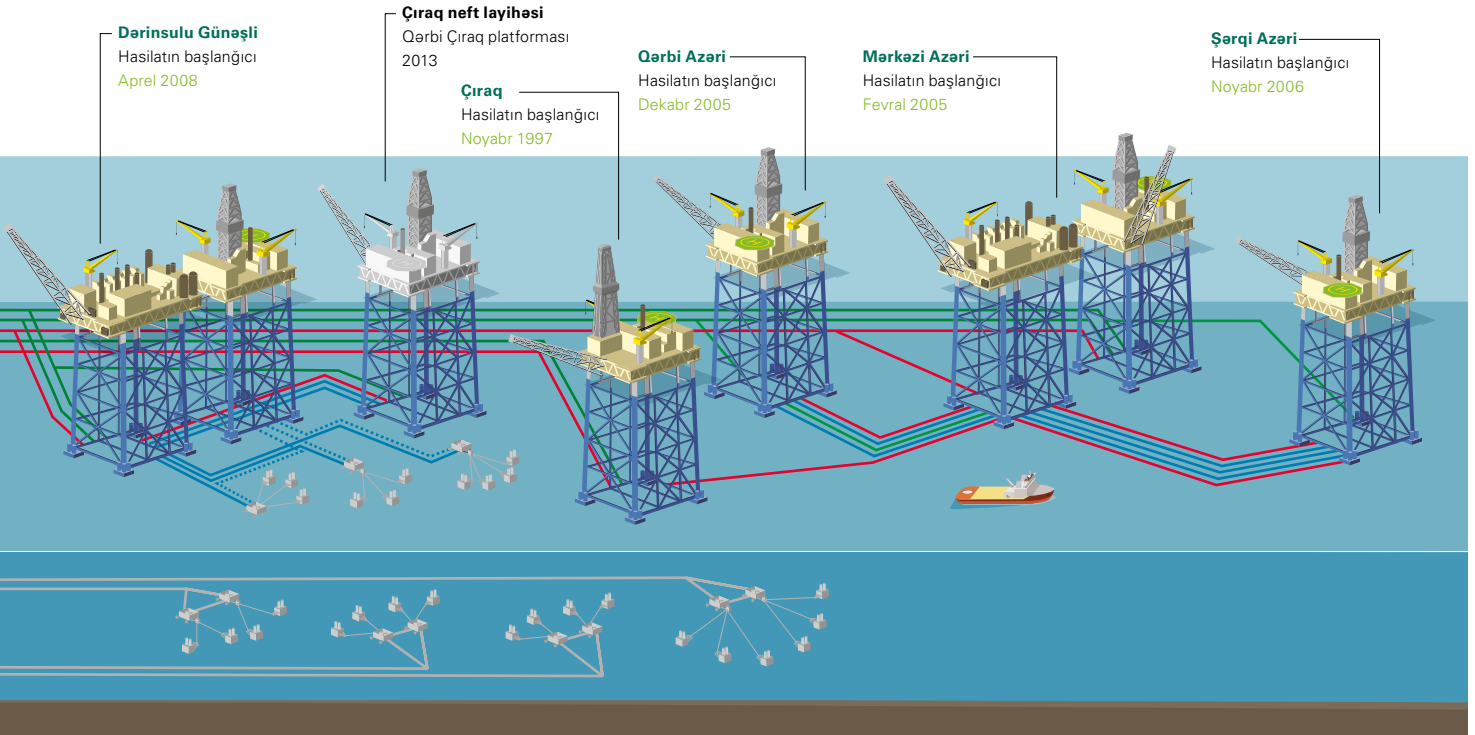
Şahdəniz

Şahdəniz (ŞD) qaz yatağı 1999-cu ildə kəşf edilib. Onun rezervuar qalınlığı 1 000 metrdən artıq, uzunluğu 22 kilometrdir. Yataq sahilədən dənizə doğru 70 km məsafədə, suyun dərinliyi 50-600 metr arasında dəyişdiyi bir ərazidə yerləşir. Geoloji baxımdan mürəkkəb olan ŞD çox yüksək təzyiqli malikdir və onun çoxsaylı rezervuar "horizontları" vardır. Hasilat 2006-cı ildə başlayıb.

2012-ci ildə ŞD yatağında təxminən 7,73 milyard kubmetr (təxminən 273 milyard kubfut) qaz və təxminən 16,1 milyon barel (2 milyon ton) kondensat hasil edildi. Bu, gündə təxminən 21,1 milyon standart kubmetr (gündə 745,4 milyon standart kubfut) qaza və gündə 44 100 barel kondensata bərabərdir.

2012-ci ilin may ayında ŞD ilk dəfə beş quyudan hasilata başladı.

2006-cı ilin sonlarında ŞD-də hasilat başlandı. 2012-ci ilin sonunadək yerli və beynəlxalq bazarlara 37,6 milyard standart kubmetr (1 327 milyard

Quyu üzrə məsləhətçi – Xəzər üçün yeni qabaqcıl texnologiya

Qazma qurğularında, əsasən kəmərin endirilməsi zamanı ilişməsi nəticəsində qeyri-məhsuldar vaxtın yüksək səviyyəyə çatması neft sənayesi üçün həmişə problemli məsələ olub. 2012-ci ildə bu problemi həll etmək üçün “BP Well Advisor” (“və ədvayə”) – BP-nin quyu üzrə məsləhətçisi adlanan yeni bir aləti tətbiq etməyə başladıq. İnanırıq ki, öz növbəsində bu, əməliyyatlarımızın təhlükəsizliyi və quyu strukturunun səmərəliliyini də artıracaq.

BP-nin tədqiqat və layihələşdirmə üzrə mütəxəssislərinin Konqsbərg Neft-Qaz Texnologiyaları şirkəti ilə əməkdaşlıq edərək hazırladığı bu alətin əsas ideyası daha çox təhlükəsizlik və daha çox məlumatın olmasıdır.

“BP Well Advisor” 2012-ci ilin aprelinde istifadəyə verildi. Proses noyabrın əvvəlində qoruyucu kəmərin endirilməsini konsolunun Azəri və Dərinsulu Günəşli platformalarında tam istismara verilməsi ilə tamamlandı.

“İndi qoruyucu kəmərin endirilməsi prosesində dəyişiklikləri real vaxt rejimində yoxlaya bilərəm”, – Mərkəzi Azəri platformasının baş qazma mühəndisi Eduardo Lukuara bildirir. Real vaxt rejimində qazma, qoruyucu kəmərin endirilməsi, sementləmə, süxurların sabitliyi kimi fəaliyyətlərlə bağlı informasiyanı göstərən konsollara malik “BP Well Advisor” həm də əməliyyat göstəricilərini proqnozlaşdırma prosesləri ilə inteqrasiya etməyə kömək edir. Lukuara deyir ki, nəticədə “qazmanın bütün mərhələlərində operativ qərarlar daha ətraflı məlumatlar əsasında qəbul edilir.” Potensial olaraq, “BP Well Advisor” istismara veriləcək yeni quyuların sayını və tezliyini artırmaqla bilər.

“BP Well Advisor” buna düzgün informasiyanın vaxtında və effektiv istifadə olunmasını təmin etmək üçün külli miqdarda verilənləri idarə edərək tövsiyə olunan təcrübələrlə inteqrasiya etməklə nail olur. Beləliklə, mühüm əməliyyat və avadanlıqların monitorinqini aparmaqla quyunun texniki bütövlüyü yaxşılaşdırılır.

Şahdəniz qaz və kondensat hasilatı

(bscm – milyard standart kubmetr, bscf – milyard standart kubfut, mmmboe – milyon bərel neft ekvivalenti, mmmbl – milyon bərel, mmte – milyon ton)

	Hasilatın başlanma tarixi	Ölçü vahidi	Hasilat başlanandan 2012-ci ilin sonunadək	2011	2012
Şahdəniz qazı	Noyabr 2006	bscm	37,6	6,7	7,7
		bscf	1 328,8	235,4	272,8
		mmmboe	229,1	40,6	47,0
Şahdəniz kondensatı	Noyabr 2006	mmbl	79,8	14,0	16,1
		mmte	10,1	1,8	2,0

standart kubfut) qaz, eləcə də 80 milyon bərel (10,1 milyon ton) kondensat ixrac edilib.

ŞD Mərhələ 1 layihəsi indi hasilatın ən yüksək sabit səviyyəsindədir. Hasilat obyektləri maksimum gücü ilə işləyərək bazarda tələbat olduqca gündə 27,3 milyon standart metr (966 milyon standart kubfut) qaz və gündə təxminən 55 000 bərel kondensat hasil edir.

2012-ci il ərzində ŞD üzrə məcmu əməliyyat xərcləri 269,3 milyon dollar olub. Əsaslı xərclər 1,1 milyard dollara çatıb. 2013-cü ildə ŞD üzrə əməliyyat xərclərinə 222 milyon dollar, əsaslı xərclərə isə 2,67 milyard dollar vəsait təsdiqlənib.

Şahdəniz Mərhələ 2

ŞD Yatağının Tammiqyaslı İşlənməsi və ya ŞD Mərhələ 2 (ŞD2) Azərbaycandan Avropa və Türkiyəyə qaz çatdıracaq nəhəng bir layihədir. Bu, yeni bir cənub qaz dəhlizi açmaqla Avropa bazarlarının qaz təchizatını və enerji təhlükəsizliyini gücləndirəcək. Bu layihənin hazırda ŞD Mərhələ 1-dən hasil olunan illik təxminən 9 milyard kubmetr qaza daha 16 milyard kubmetr qaz əlavə edəcəyi gözlənilir.

Dünyanın ən böyük qaz işlənməsi layihələrindən biri olan ŞD2 üçün planlara körpü ilə birləşdirilən iki yeni dəniz platforması, iki yarımdalma qazma qurğusu ilə qazılacaq 26 sualtı quyu, suyun dərinliyi 550 metrə çatan ərazidə 500 km uzunluğunda sualtı boru kəmərləri, Cənubi Qafqaz Boru Kəmərinin (CQBK) ixrac gücünə ildə 16 milyard kub metr əlavə olunması və Səngəçal terminalının genişləndirilməsi daxildir. ŞD qazının Türkiyə və Avropa ərazisində nəqli üçün yeni boru kəmərləri çəkiləcək və ya köhnələri genişləndiriləcək.

Layihə 2012-ci ildə çox yaxşı irəliləyib, apreldə layihəöncəsi sənədlərin hazırlanması, layihələşdirmə və dizayn mərhələsinə daxil oldu. Türkiyə ərazisində Trans-Anadolu Boru Kəməri (TANAP) adlanan ayrıca yeni bir boru kəmərinin tikilməsi üçün iyun ayında Azərbaycan və Türkiyə hökumətləri arasında Hökumətlərarası Saziş və Türkiyə hökuməti ilə TANAP arasında Transizit Əraziyə Malik Ölkə Hökuməti ilə saziş imzalandı. Daha

sonra, 2012-ci ilin sonunda 2013-cü ilə planlaşdırılmış ŞD Yekun Investisiya Qərarı qəbul edilənə qədər ŞD konsorsiumu ilə Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti (ARDNŞ) arasında bir sıra sazişlər imzalandı.

İl ərzində ŞD konsorsiumu TANAP konsepsiyasını ŞD Mərhələ 2 layihəsi ilə əlaqəli hazırlamaq istiqamətində Azərbaycan və Türkiyə hökumətlərinin məqsədlərini dəstəklədi. Bundan əlavə, ARDNŞ TANAP layihəsində 12% payla iştirak etmək üçün BP-yə rəsmi dəvətini təsdiqlədi. Şərtlərin 2013-cü ildə yekunlaşdırılacağı gözlənilir. Eyni zamanda, biz TANAP layihəsinin bütün iştirakçıları ilə sıx işləməyə davam edirik.

Paralel olaraq, qazın Türkiyənin qərb sərhədindən Avropanın böyüməkdə olan bazarlarına çatdırılması üçün mümkün Cənub Dəhlizinin yekun hissəsi kimi Trans-Adriatik Boru Kəməri (TAP) və Nabukko Uest ilə bağlı variantların qiymətləndirilməsi 2012-ci ildə də davam etdi.

Bəzi ŞD ortaqları, o cümlədən BP son nəticədə ŞD qazını Avropaya daşıyacaq istənilən boru kəmərinin hər bir hissəsində iştirak etməyi planlaşdırır. Buraya Cənubi Qafqaz Boru Kəməri, TANAP, eləcə də TAP və ya Nabukko Uest aiddir. Həm TAP, həm də Nabukko Uestlə artıq iştirak payı almaq hüququ və maliyyələşmə haqqında sazişlər bağlanıb. Bu, hər iki layihəni qısa müddətə maliyyələşmə ilə təmin edir və ŞD konsorsiumuna iki variant arasından Avropa marşrutu kimi seçiləcək boru kəmərinə iştirak payı almaq hüququ verir.

2013-cü ilin əvvəlindən diqqətimizi Avropa marşrutunun yekun seçimi prosesinə yönəltmişik. Buraya bu ilin sonuna ŞD2 Yekun Investisiya Qərarı qəbul edilməzdən əvvəl 2013-cü ilin ortalarına qədər TAP və Nabukko Uestin tam qiymətləndirilməsi ilə marşrutun seçilməsi ilə bağlı yekun qərarın verilməsi daxildir.

Bu günədək əldə edilmiş irəliləyişin nəticəsi olaraq 2013-cü ildə təxminən 2,3 milyard dollar vəsaitin xərclənməsi planlaşdırılır ki, ŞD2 layihəsi 2018-ci ildə ilkin hasilata hazır olsun.

Şahdəniz platformasının gece görünüşü.

Səngəçal terminali

Səngəçal terminali dənizdən gələn nefti və qazı ixracdan əvvəl texnoloji emaldan keçirən bir mərkəzdir. Terminal Xəzər hövzəsində BP tərəfindən işlədilən bütün mövcud dəniz yataqlarından hasil edilən məhsulu texnoloji emal etmək üçün nəzərdə tutulub və genişləndirilmək imkanı var. Terminala neft və qazı texnoloji emal edən qurğular, Bakı-Tbilisi-Ceyhan (BTC) boru kəmərinin birinci nasos stansiyası, Cənubi Qafqaz Boru Kəmərinin (CQBK) kompressor stansiyası və digər qurğular daxildir.

2012-ci ildə terminal 282,9 milyon barel neft ixrac etdi. Bunun 246,4 milyon bareli BTC ilə, təxminən 29,1 milyon bareli Qərb İxrac Boru Kəməri (QİBK) marşrutu ilə, təxminən 6 milyon bareli dəmir yolu, 1,4 milyon bareli isə kondensat ixrac xətti ilə ixrac edildi.

2012-ci ildə terminaldan orta hesabla gündə təxminən 21,1 milyon standart kubmetr (və ya 745,4 milyon standart kubfut) ŞD qazı ixrac olundu. Qaz CQBK və terminalın qaz emalı qurğularını Azərbaycanın yerli şəbəkə sistemində birləşdirən ARDNŞ qaz boru kəməri vasitəsilə ixrac edildi.

İl ərzində Səngəçal terminalının genişləndirilməsi fəaliyyətləri yolun bərpası və tikintisi, müvəqqəti

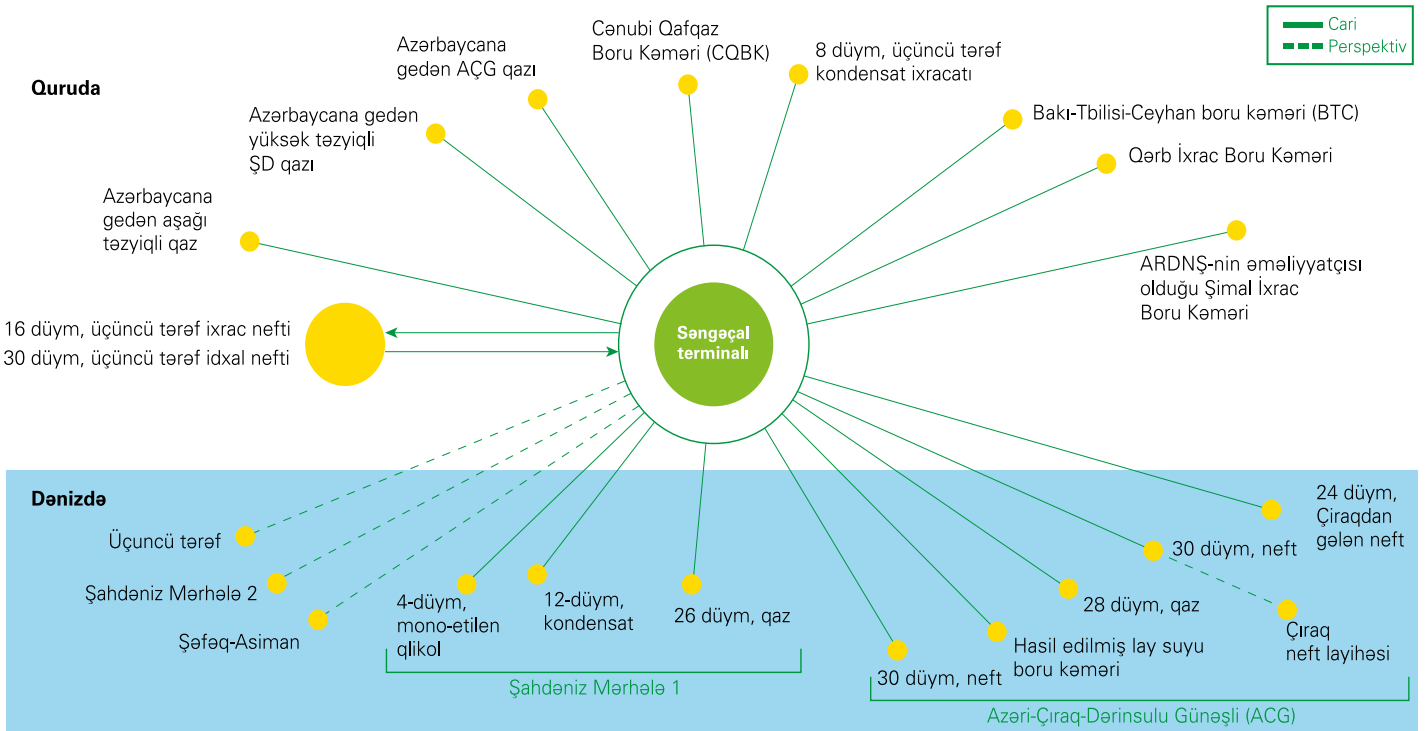
Səngəçal terminalı

- Sahəsi: 542 hektar
- Yerləşdiyi ərazi: Bakıdan 55 km cənubda, Qaradağ rayonu
- Texnoloji emal gücü: gün ərzində 1,2 milyon barel neft və 41,5 milyon kubmetr qaz (o cümlədən, 27,4 milyon Şahdəniz və 14,1 milyon kubmetr AÇG qazı)
- Maksimum tutumu: təxminən 4 milyon barel
- İşlək tutumu: təxminən 3,2 milyon barel

obyektlərin və daşqına qarşı bəndin tamamlanması, sahənin düzlənməsi, boru kəmərinə baxış və müştərək ofisin tikilməsindən ibarət oldu.

2012-ci ildə terminalda müxtəlif modernləşdirmə və təkmilləşdirmə işləri aparıldı. ŞD üzrə çıxan istiliyin utilitizasiyası qurğusu istismara verildi, ŞD üzrə meşəl qazı layihəsinin ikinci mərhələsi başladı, dövrü texniki xidmət (aşağıya baxın) təhlükəsiz şəkildə başa çatdırıldı və boru kəməridən parafinin təmizlənməsi proqramı həyata keçirildi. Yeni laboratoriyanın tikintisi 2014-cü il üçün iş qrafikimizə keçirildi.

Səngəçal terminalı: BP-nin Xəzərdə əməliyyatçısı olduğu bütün obyektlər üçün strateji mərkəz

Sengeçal terminalinin vertolyotdan görünüşü.

2013-cü il üçün perspektivlər

Terminalin təhlükəsiz, etibarlı və səmərəli gündəlik işini davam etdirmək 2013-cü ildə əsas prioritetimiz olaraq qalacaq. Həmçinin Şahdəniz üçün isti yağ daşıyıcı sistemində filtrasiya blokunun qoyulması, kondensasiya səviyyəsinə nəzarət qurğularının etibarlılığının yaxşılaşdırılması, eləcə də Azəri-Çıraç-Dərinsulu Günəşli (AÇG) Faza 2 boru kəmərinin parafından təmizlənməsi proqramını Mərkəzi Azəri və Şərqi Azərbaycanda başa çatdırmağı nəzərdə tuturuq.

Bu il üçün planlaşdırılmış digər layihələrə CQBK-nin diaqnostikasi proqramına dəstək, ilkin neft layihəsi çətinə texniki baxış proqramı, infrastrukturun modernləşdirilməsi və müxtəlif təmir - tikinti layihələri daxildir. Biz, həmçinin, təhlükə və istismara yararlılığın araşdırılması planına başlayacağıq.

Dövri texniki xidmət

2011-ci ildəki geniş əhatəli dövrü texniki xidmət (DTX) proqramımızın ardınca 2012-ci ildə Sengeçal terminalı (19 gün) və dəniz platformalarında – Şahdəniz (19 gün) və Dərinsulu Günəşlidə (15 gün) DTX-ləri – zəruri texniki xidmət, təftiş və ya layihə işlərinin tamamlanması üçün istismar obyektlərinin dayandırıldığı dövrləri – başa çatdırdıq.

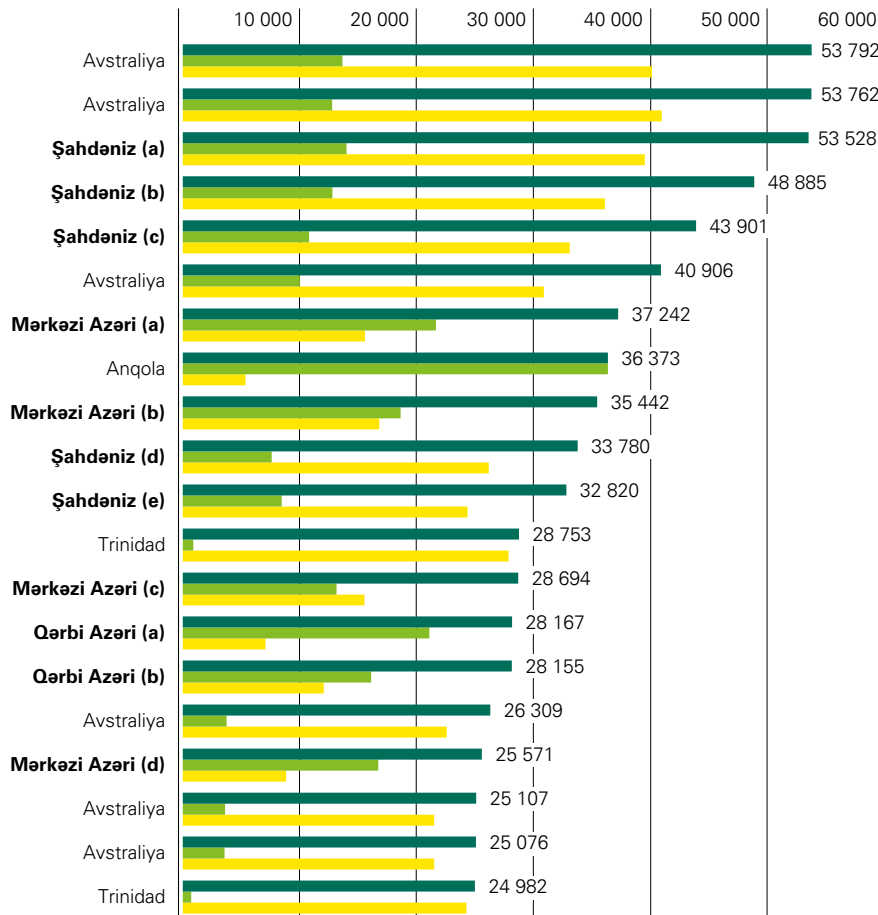
Sengeçalda sentyabrda həyata keçirdiyimiz DTX terminalın tarixində ən böyüyü idi, onu təhlükəsiz şəkildə, uğurla tamamladıq. Buraya çoxlu sayda iridiametrlı klapaların birləşdirilməsi, mövcud yerüstü məşəl sisteminin təftişi və texniki xidməti, isti yağ daşıyıcı sistemində mayenin dəyişdirilməsi daxil idi.

Şahdəniz platformasında DTX terminalla eyni vaxtda aparıldı. Platformadakı zəruri işlərə yüksək təzyiqli çənin daxili və struktur təftişi, müxtəlif buraxıcı klapaların dəyişdirilməsi və dördüncü xilasetmə qayığının quraşdırılması üçün tələb olunan altı qaynaq birləşdirməsi daxil idi.

Oktyabrda Dərinsulu Günəşlidəki DTX-yə Çıraç neft layihəsi üçün mühüm birləşmələrin quraşdırılması, klapaların dəyişdirilməsi və yüksək təzyiqli çənlərin daxili təftişi daxil idi. Həm yüksək təzyiqlə, həm də aşağı təzyiqlə işləyən məşəl ucluqları dəyişdirildi.

BP-nin 20 ən məhsuldar hasilat quyusu

■ Ümumi neft debiti (gündə barel neft ekvivalenti)
■ Neft debiti (gündə barel) ■ Qaz debiti (gündə barel neft ekvivalenti)

Texniklər nasos stansiyasında mütemadi ərsin buraxma əməliyyatını yerinə yetirirlər.

Bakı-Tbilisi-Ceyhan boru kəməri

Uzunluğu 1 768 km olan Bakı-Tbilisi-Ceyhan (BTC) boru kəməri AÇG-dən hasil edilən nefti və ŞD-dən hasil edilən kondensatı Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyə ərazisindən nəql edir. Boru kəməri Xəzər dənizi sahilindəki Səngəçal terminalını Türkiyənin Aralıq dənizi sahilindəki Ceyhan dəniz terminalı ilə birləşdirir. Türkmənistandan gələn bir miqdar xam neft də bu xətlə nəql edilir.

2006-cı il iyunun 4-dən 2012-ci ilin sonuna qədər Ceyhanda 2 061 tanker yüklənib və boru kəməri ilə 1,588 milyard barelə yaxın (213 milyon ton) xam neft daşınıb. 2012-ci ildə BTC ilə 245,8 milyon barel (32,8 milyon ton) xam neft daşınaraq Ceyhanda 320 tankərə yükləndi.

BTC xəttinə il ərzində xərclənmiş əsaslı məsrəflər 64 milyon dollar oldu. 2013-cü il üçün planlaşdırılmış əsaslı xərclər təxminən 97 milyon dollardır.

2012-ci ilin sonunda BTC

- Ötürmə qabiliyyəti: gündə 1,2 milyon barel
- Orta ötürmə gücü: gündə təxminən 673,3 min barel

2012-ci ilin sonunda CQBK

- Ötürmə qabiliyyəti: gündə 19,8 milyon kubmetr
- Orta ötürmə gücü: gündə təxminən 11,1 milyon kubmetr

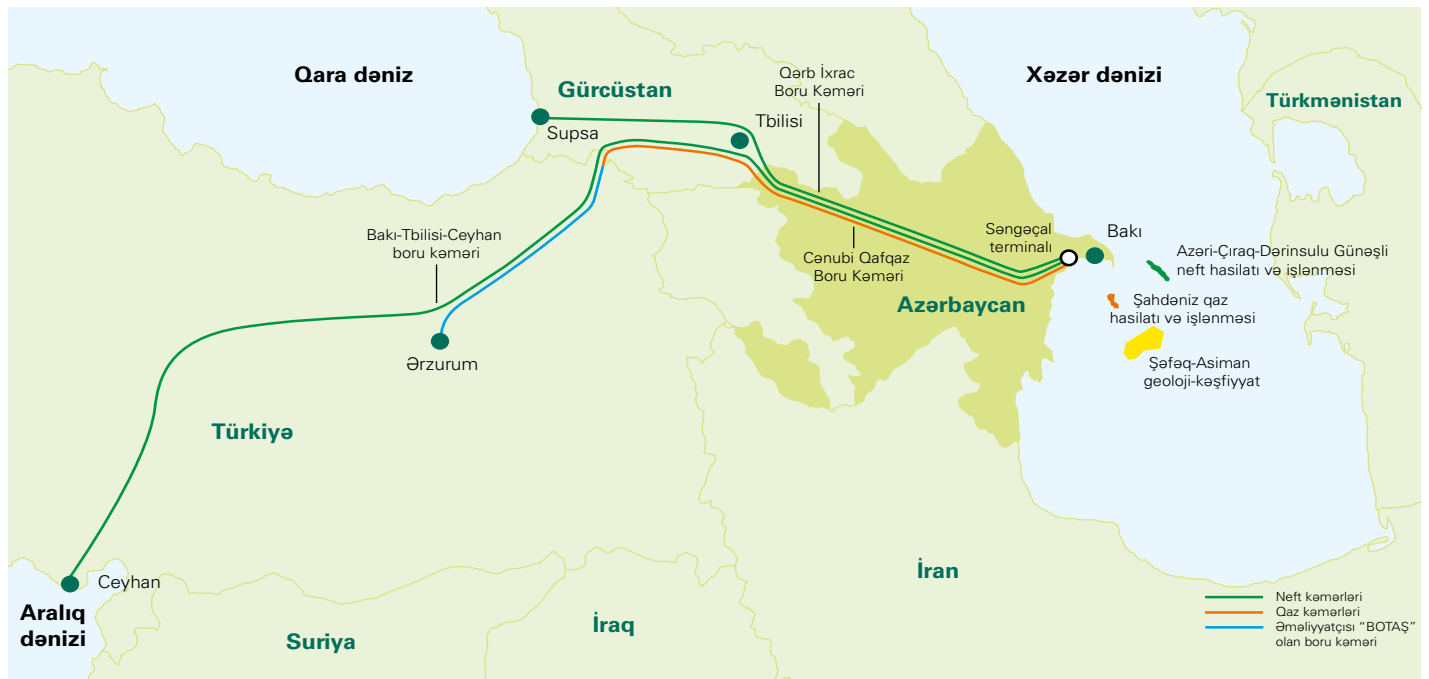
Cənubi Qafqaz Boru Kəməri

Uzunluğu 691 km olan Cənubi Qafqaz Boru Kəməri (CQBK) 2006-cı ilin sonlarından istismar olunur. Kəmərin texnoloji emaldan keçirilmiş qazı Səngəçal terminalından Gürcüstan - Türkiyə sərhədinə çatdırır. Kəmərin texniki operatoru kimi BP qurğuların tikintisinə və istismarına cavabdehdir. CQBK-nin inzibati idarəetmə və biznesin inkişafı üzrə məsul operatoru isə "Statoil" şirkətidir.

2012-ci ildə CQBK-nin orta ötürmə gücü gündə təxminən 11,1 milyon kubmetr (393 milyon kubfutdan artıq) qaz və ya gündə təxminən 68 000 barel neft ekvivalenti olub.

İl ərzində əsaslı xərclərin ümumi məbləği 11 milyon dollardır. 2013-cü il üçün CQBK-nin əsaslı xərclərinin 13 milyon dollardan artıq olması planlaşdırılır.

BP-nin Azərbaycan-Gürcüstan-Türkiyə regionunda maraqları*

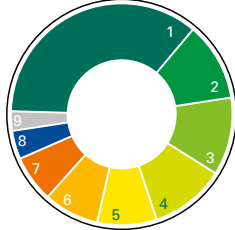

*Azərbaycanda BTC/CQBK boru kəmərləri 13 rayonun ərazisindən keçir: Qaradağ, Abşeron, Hacıqabul, Ağsu, Kürdəmir, Ucar, Ağdaş, Yevlax, Goranboy, Samux, Şəmkir, Tovuz, Ağstafa.

Azərbaycanda BP-nin əməliyyatçısı olduğu layihələrdə tərəfdaşların iştirak payı^a (%)

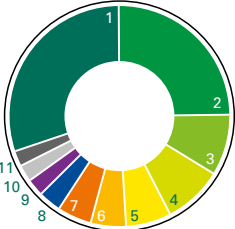
Azəri-Çıraq-Dərinsulu Günəşli (AÇG)

1. BP	35,7828
2. ARDNŞ	11,6461
3. Şevron	11,2729
4. İNPEKS	10,9644
5. Statoyl	8,5633
6. EksonMobil	8,0006
7. TPAO	6,7500
8. İTOÇU	4,2986
9. ONGC ^b	2,7213

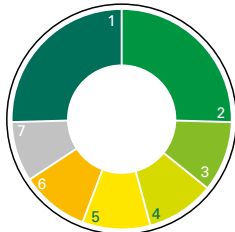
Bakı-Tbilisi-Ceyhan (BTC)

1. BP	30,10
2. ARDNŞ	25,00
3. Şevron	8,90
4. Statoyl	8,71
5. TPAO	6,53
6. Total	5,00
7. Eni	5,00
8. İTOÇU	3,40
9. İNPEKS	2,50
10. KonokoFilips	2,50
11. ONGC ^c	2,36

Şahdəniz / Cənubi Qafqaz Boru Kəməri (CQBK)

1. BP	25,5
2. Statoyl	25,5
3. ARDNŞ	10,0
4. LUKOYL	10,0
5. Total	10,0
6. NIKO	10,0
7. TPAO	9,0

Şəfəq-Asiman

1. BP	50
2. ARDNŞ	50

^aYuxarıda qeyd edilmiş layihələrdə Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti öz filialları tərəfindən təmsil olunur: AÇG – AzAÇG; Şahdəniz – AzŞahdəniz; CQBK – AzCQBK, BTC – AzBTC.

^b"Hess (ACG) Limited" 7 sentyabr 2012-ci ildə AÇG-dəki payını "ONGC Videsh Limited" şirkətinə satdı.

^c"Hess (BTC) Limited" 7 sentyabr 2012-ci ildə BTC-dəki payını "ONGC BTC Limited" şirkətinə satdı.

Qərb İxrac Boru Kəməri

Uzunluğu 829 km olan bu boru kəməri nefti Xəzər hövzəsindən Səngəçal terminalı vasitəsilə Gürcüstanın Qara dəniz sahilindəki Supsa terminalına nəql edir. 1997-ci ildən sonra BP və onun tərəfdaşları Qərb İxrac Boru Kəməri (QİBK) əsaslı şəkildə təmir edib. 2012-ci ildə Səngəçal terminalından QİBK vasitəsilə təxminən 29,1 milyon barel neft nəql edilib.

Geoloji kəşfiyyat işləri

2011-ci il may ayının 6-da Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda Şəfəq-Asiman perspektiv strukturunun birgə geoloji kəşfiyyatı və işlənməsi haqqında BP ilə Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti (ARDNŞ) arasında imzalanmış yeni hasilatın pay bölgüsü sazişini (HPBS) ratifikasiya etdi.

Bu blok Bakıdan təqribən 125 km (78 mil) cənub-şərqdə yerləşir. Təxminən 1 100 kvadrat kilometr ərazini əhatə edən bu dəniz blokunda indiyədək heç bir geoloji kəşfiyyat işi aparılmayıb. Blok dənizin dərinisulu hissəsində suyun dərinliyinin təxminən 650-800 metr olduğu ərazidə yerləşir və kollektorun dərinliyi təxminən 7 000 metrdir.

2012-ci il yanvarın 4-də "Gilavar" seysmik tədqiqat gəmisi Şəfəq-Asiman strukturunda üçölçülü seysmik məlumatların əldə olunması proqramını tamamladı. 2011-ci ilin noyabrında başlamış bu seysmik tədqiqat ərazidə ilk tədqiqat idi və Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorundakı Şəfəq-Asiman perspektiv strukturunun birgə geoloji kəşfiyyatı və işlənməsi haqqında BP ilə ARDNŞ arasında 2011-ci

ildə imzalanmış HPBS-də müəyyən edilmiş geoloji kəşfiyyat planlarına uyğun aparıldı.

2012-ci ilin qalan müddətində və 2013-cü ildə məlumatlar emal edilir və görüldüyünə görə, bu, Azərbaycan sularında indiyədək aparılmış ən böyük üçölçülü tədqiqatdır. Bütün məlumatların şərh edilməsi üçün təxminən 18 ay, mümkün ilk geoloji kəşfiyyat quyusunun planlaşdırılması üçünsə daha bir il vaxt tələb olunur.

Kompleks Təchizat və Ticarət

Dünyada ən böyük enerji satıcılarından biri olan BP qrupuna aid Londondakı Kompleks Təchizat və Ticarət qrupu BP AGT-nin payına düşən xam nefti bazara çıxarır. Bu qurum BP qrupuna səmərəli ticarət, optimallaşdırma və risklərin qiymətləndirilməsi xidmətləri göstərir.

BP-nin istehsal etdiyi sürtgü yağları Azərbaycanada

BP-nin Azərbaycandakı bütün layihələri üçün BP və "Castrol" markalı sürtgü yağlarını "Petrochem" qrupu təchiz edir. 2012-ci ildə BP və onun Azərbaycandakı podratçılarına təxminən 2,5 milyon litr sürtgü yağı çatdırılmışdır. Azərbaycanda işləyən və neft-qaz hasilatı xidməti göstərən əksər podratçılar da "BP Castrol" sürtgü yağları ilə təchiz edirlər.

BP AGT layihələri üçün məsul olan hüquqi şəxslər

Layihə	Operator	BP səhmlərini saxlayan hüquqi şəxs
AÇG	Azərbaycan Beynəlxalq Əməliyyat Şirkəti "Azerbaijan International Operating Company"	BP Eksploreyşn (Kaspian Si) Limited "BP Exploration (Caspian Sea) Limited"
BTC	Ze Bakı-Tbilisi-Ceyhan Payplayn Kompani "The Baku-Tbilisi-Ceyhan Pipeline Company"	BP Payplaynz (BTC) Limited "BP Pipelines (BTC) Limited"
Şahdəniz	BP Eksploreyşn (Şahdəniz) Limited "BP Exploration (Shah Deniz) Limited"	BP Eksploreyşn (Azərbaycan) Limited "BP Exploration (Azerbaijan) Limited"
CQBK	Sauf Kokazus Payplayn Kompani Limited "South Caucasus Pipeline Company Limited"	BP Payplaynz (SCP) Limited "BP Pipelines (SCP) Limited"
Şəfəq-Asiman	(təyin edilməlidir)	BP Şəfəq-Asiman Limited "BP Shafag-Asiman Limited"

Biz necə işləyirik

2012-ci ildə işçilərimizin idarə olunması və inkişaf etdirilməsini yaxşılaşdırmaq, əməyin təhlükəsizliyini gücləndirmək, podratçı və maraqlı tərəflərlə əlaqələrimizi dərinləşdirmək üçün müxtəlif fasiləsiz təkmilləşdirmə təşəbbüsləri həyata keçirdik.

Hədəflərimiz

Biz sənayemizdə təhlükəsizlik üzrə lider, dünya səviyyəli operator, məsuliyyətli korporativ vətəndaş və yaxşı bir işgötürən olmaq üçün səy göstəririk.

Məqsədimiz işgüzar fəaliyyətimizi yerli icmalara faydalar gətirəcək şəkildə aparmaqdır.

Bu bölümde

13%

2011-ci illə müqayisədə 2012-ci ildə yüksək vəzifəli yerli işçilərin sayında artım.

6,8\$ milyon

Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyədə işçi heyətin təlimləri üçün insan resursları şöbəsi vasitəsilə çəkilən xərc.

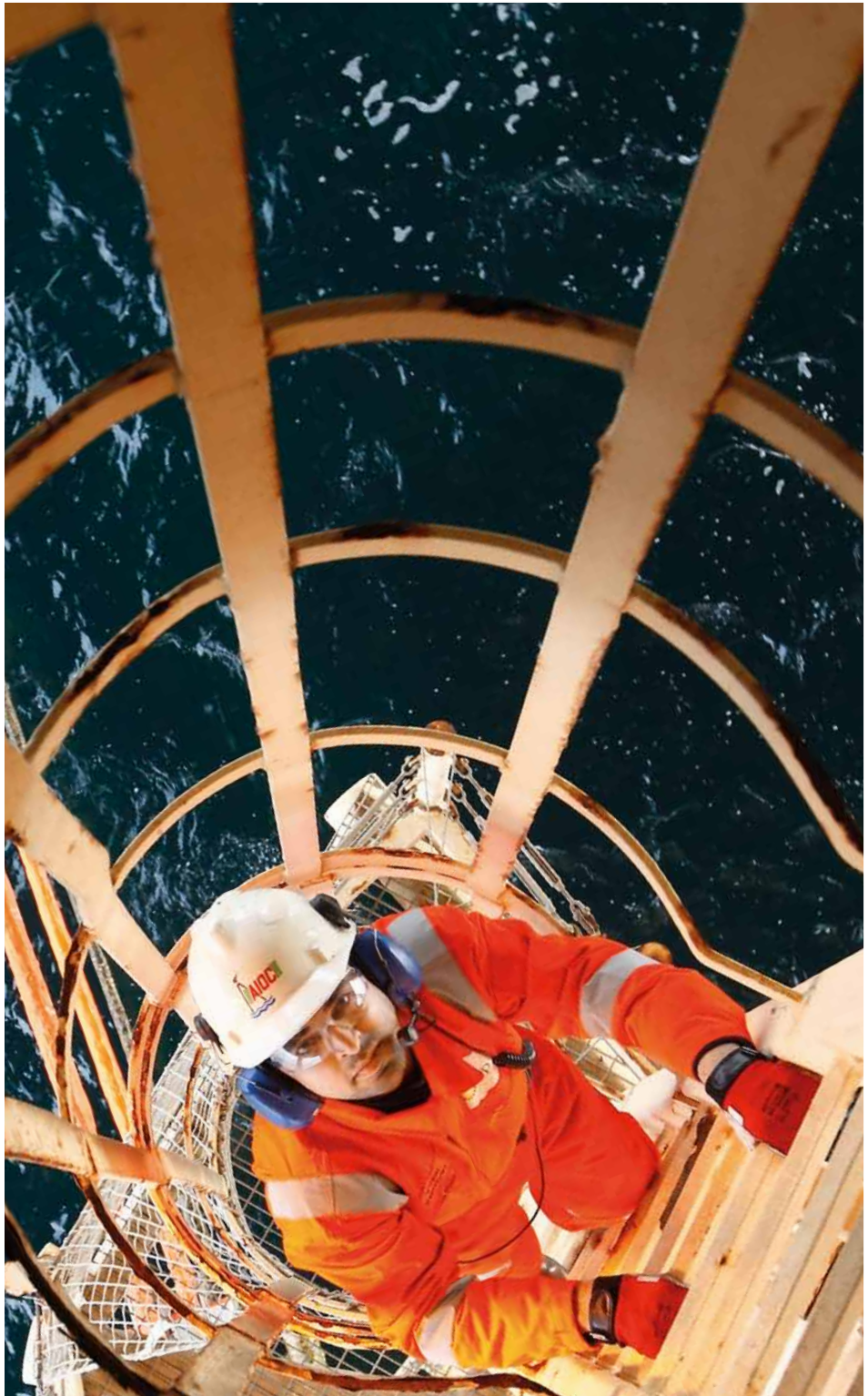

Biz Azərbaycanlı məzunları BP şirkətində uğurlu karyera qurmağa hazırlamaq üçün yeni Neft-qaz ixtisaslı məzunların təkmilləşdirilməsi proqramına start verdik.

Şərqi Azəri platforması

Biz əməliyyatların idarə edilməsi sistemimizi BP-nin fəaliyyət tərzini təbii etməyə davam edirik.

İdarəetmə sistemləri

BP qrupunun əməliyyatların idarə edilməsi sistemi bizim bütün fəaliyyətlərimizə sistemətik şəkildə nəzarət edilməsini dəstəkləyir.

Fasiləsiz təkmilləşmə üzrə fəalları forumu Azərbaycan-Gürcüstan-Türkiyə regionundan həmkərləri bir araya gətirdi.

Mark Tomas

Əməliyyatlar üzrə vitse-prezident, BP AGT

Sistemətik fasiləsiz təkmilləşmə sadəcə bir proqram və ya hər gün fasiləsiz təkmilləşmə barədə düşüncə sadəcə 100 əməkdaşımızdan ibarət bir qrup deyil. Bu, təşkilatımızda hər gün "Öz işimi necə bir az daha yaxşı və daha asan edə bilərəm?" deyə fikirləşən hər bir işçidir. Buna görə də, mən fasiləsiz təkmilləşdirmə üzrə fəalları şirkətimizdəki hər bir əməkdaşa yardım edərək onların işgüzar fəaliyyəti daha da yaxşılaşdırmaq üçün malik olduqları imkanlardan faydalanmasına köməklik göstərməsini gözləyirəm.

Əməliyyatların idarə edilməsi sistemi

Əməliyyatların idarə edilməsi sistemi (ƏİES) bütün BP qrupunda əməliyyatların təhlükəsiz, standartlara uyğun və etibarlı şəkildə həyata keçirilməsi üçün vahid bir çərçivə təyin edir. Bu sistem BP əməkdaşlarına çatışmazlıqları müəyyən etmək və onları aradan qaldırmaqda, gündəlik fəaliyyətdə real təkmilləşmələr aparmaqda kömək etmək üçün hazırlanıb.

Azərbaycan-Gürcüstan-Türkiyə (AGT) regionunda ƏİES bizim bütün əməliyyatlarımız üçün çərçivələri təyin edir. O, bizim fəaliyyətimizdə vahid sistemətik yanaşmanı təmin edir, təhlükəsizlik və risklərin idarə olunmasını işlərimizin təməl prinsipinə çevirir. Sistemətik ayrılmaz hissəsi olan icra göstəricilərinin təkmilləşdirilməsi dövrəsi fasiləsiz təkmilləşdirməni stimullaşdırır. ƏİES dəyərlərimizin və davranışımızın təməlinə sirayət edir və bu sistem şirkətin bütün səviyyələrində dərin bacarıqlar və təhlükəsiz fəaliyyət mədəniyyəti formalaşdırmaq üçün hazırlanıb.

ƏİES daxilində təhlükəsiz, etibarlı və standartlara uyğun əməliyyatlar üçün əsas rəhbər prinsiplər və tələblər öz əksini tapıb. O, insanlar, qurğu, proses və icraat sahəsində səkkiz "əməliyyat elementini" özündə ehtiva edir.

Regionumuzda əməliyyatların bir fəaliyyət gündəliyinə malik vahid komanda şəkildə fəaliyyət göstərməsinə və yekdil fikirlər ifadə etməsinə yardım etmək məqsədilə 2012-ci ildə BP AGT-də "Biz necə işləyirik" adlı sənəd hazırladıq. Bu istiqamətverici sənədin məqsədi hər bir əməkdaşın global BP Apstrim (kəşfiyyat və hasilat) biznes bölümünə verdiyi töhfəni və öz mühüm rolunu anlamasını təmin etməkdir.

Bu bələdçi sənəd tez bir zamanda BP Apstrim biznes bölümünün bir hissəsi kimi bu regionda işgüzar fəaliyyətimizin bütün aspektləri barədə, o cümlədən dənizdə və quruda işləyən minlərlə əməkdaşın sayəsində təhlükəsiz və dünya səviyyəli əməliyyatlarımızı necə həyata keçirdiyimiz barədə

əhəmiyyətli informasiya mənbəyinə çevrildi.

Məqsədimiz bu sənədin onlayn əldə edilə biləcək cari və işlək sənəd olmasını təmin etmək, vəzifələrimiz, təşkilatımız, yaxud proseslərimizdə baş verən bütün təkmilləşmə və dəyişiklikləri əhatə edəcək şəkildə yeniləməkdir.

Fasiləsiz təkmilləşmə

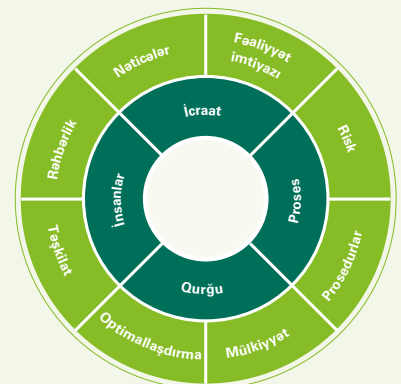
Fasiləsiz təkmilləşmə (FT) işlərimizi ümumi yüksək standartlarımız səviyyəsində daha təhlükəsiz, daha etibarlı və tələblərə daha uyğun etmək üçün çatışmazlıqları aradan qaldırmaq və firsətləri dəyərləndirməyə yönəlib. Regionumuzda FT bizim əməyin təhlükəsizliyi, hasilat və xərclər kimi prioritetlərimizə uyğundur. Yalnız işgüzar fəaliyyətdəki icra göstəriciləri təkmilləşdirilmir, insanların işlədiyi mühit də daha stimullaşdırıcı və dəyərlidir, bu da, ümid edirik ki, ruh yüksəkliyinə gətirir. Bu layihələrin təxminən 150-si il ərzində Azərbaycanda BP tərəfindən həyata keçirilib. Əməkdaşlarımız arasında FT mədəniyyətinin daha yaxşı mənimsənməsi üçün biz bəzi FT layihələrindən bəhs edən altı video-film hazırlamışıq.

2012-ci ilin sonunda BT AGT-də FT üzrə fəalları ikinci illik forumu keçirildi. Bu forum regiondakı hər komanda və hər iş növbəsindən olan 96 əməkdaşın bir yere topladı. FT üzrə bu fəallar o şəxslərdir ki, onların fasiləsiz təkmilləşmənin sistemətik tətbiqinə dəstək olmaqla, təşkilatımızı daha da gücləndirə biləcəklərinə inanırıq.

2012-ci ildə keçirilmiş forumun mövzusu "Ayrı-ayrı FT-lərdən sistemətik FT-yə" idi və burada 30-dan artıq FT layihəsi nümayiş olundu. Forumda canlı müzakirələr aparıldı, səsvərmə üçün layihə plakatları təqdim edildi və fəalları FT layihələri barədə məlumatları bölüşmək üçün onlayn platformamız – "CI Connect"-i sınaqdan keçirməsi və sistemətik fasiləsiz təkmilləşmə barədə daha çox məlumat əldə etməsi üçün canlı nümayiş stendləri yerləşdirildi.

ƏİES-in əməliyyat elementləri

Əməliyyat elementləri BP-də əməliyyatların necə aparılmalı olduğuna ümumi baxışdır. Burada necə fəaliyyət göstərməyimiz dörd geniş sahəyə ayrılır: İnsanlar, Qurğu, Proses və İcraat. Bunlar öz növbəsində diqqət mərkəzində olan daha səkkiz əsas sahə üzrə təsnif olunub. Bir-birindən asılı olan elementlər əməliyyatımıza balanslaşdırılmış yanaşma və əməli fəaliyyətimizi təsnif etmək üçün ümumiləşmiş bir üsul təqdim edir. Səkkiz əməliyyat elementindən hər biri bir neçə alt-elementə ayrılır. Bu alt-elementlər həyata keçirilməli olan konkret əməli fəaliyyətləri təsvir edir və BP qrupu səviyyəsində qoyulan tələbləri təsnif etməkdə bizə kömək edir.

Təhlükəsizlik və insan haqları

Xuan Roman

Regional Təhlükəsizlik üzrə Müşavir, BP qrupu

Mən Təhlükəsizlik və İnsan Haqları haqqında Könüllü Prinsiplərin icrası ilə bağlı daxili əminlik üçün yoxlama aparmaq məqsədilə aprel ayında Azərbaycana və Gürcüstana səfər etdim. Bu, şirkətdaxili və şirkətxarici tərəflərlə keçirilən görüşlərdən, habelə ixrac boru kəmərləri boyunca aparılan sahə monitorinqindən ibarət ciddi bir proses idi. Biz Azərbaycandakı özəl mühafizə xidməti təchizatçılarına təlim keçməyə yardım edirik və onlarla bağlanmış müqavilənin şərtlərinə insan haqlarına dair müddəalar daxil edirik. Biz dövlət təhlükəsizlik orqanlarını təhlükəsizliklə bağlı standartlarımızla tanış edir və insan haqlarına dair təlimlərə dəstək oluruq. Yoxlama prosesi təsdiqlədi ki, BP Azərbaycanda Könüllü Prinsiplərin icrası sahəsində öz yüksək göstəricilərini qoruyub saxlamaqdadır.

Bizim missiyamız BP-nin əməkdaşlarını, obyekt və resurslarını, əməliyyatlarını və nüfuzunu qorumaq və biznesimizin fəaliyyət göstərə biləcəyi təhlükəsiz və əminlik yaradan bir mühiti təmin etməkdir.

Biz hesab edirik ki, təhlükəsizliyə görə əməkdaşlarımızın hər biri məsuliyyət daşıyır. Bir şirkət olaraq kollektiv məsuliyyətimiz əminlik yaratmaq və ortaya aydın təhlükəsizlik prinsipləri qoymaqdan, təhlükəsizliklə bağlı narahatlıqları aradan qaldırmaq və dəyişən biznes mühitlərini idarə etməkdən, BP-nin əməliyyatçısı olduğu obyekt və resursları mühafizə etməkdən ibarətdir.

2012-ci ildə biz təhlükəsizliyin sayıq vəziyyətdə və biznes öhdəliklərimizə uyğun səviyyədə olmasını təmin etmək üçün podratçılarımız və təhlükəsizlik üzrə tərəfdaşlarımızla əməkdaşlıq etdik.

Azərbaycanda BP-nin istər quruda, istərsə də dənizdə əməliyyatçısı olduğu sahələrin kənar perimetrinin mühafizəsi dövlət təhlükəsizlik orqanları tərəfindən təmin olunur.

İcmalarla işimiz

Məqsədimiz Azərbaycanda əməliyyatlarımızı həyata keçirdiyimiz ərazilərdə icmalarla konstruktiv əlaqələrə malik olmaqdır. Qarşılıqlı dəstək, insanlar arasında əməkdaşlıq, müntəzəm olaraq məlumat mübadiləsi və təhlükəsizlik məsələlərinə ortaq yanaşma təhlükəsizlik və məsuliyyət hissəsinin artmasına şərait yaradan əsas amillərdir.

2012-ci ildə biz həyata keçirilən təhlükəsizlik tədbirləri ilə bağlı icmalardakı maraqlı tərəflərlə məlumat mübadiləsi aparmaq üçün imkanlar axtarmağa davam etdik. Təşkilatlararası Təhlükəsizlik Komitəsinin BP-nin regional təhlükəsizlik üzrə məsləhətçiləri tərəfindən təşkil olunan və keçirilən müntəzəm görüşləri də bu prosesin tərkib hissəsi idi. Bizim icmalarla əlaqə üzrə məsul şəxslərimiz yerli hökumət, bələdiyyə və dövlət təhlükəsizlik orqanlarının rəsmiləri ilə birgə bu tədbirlərdə iştirak etdi. 2012-ci il ərzində bu görüşlərdə boru kəmərləri boyunca yerləşən 91 kənddəki 91 məktəbi təmsil edən 4 500 nəfər məktəbli və müəllim iştirak etdi.

Paralel olaraq biz müxtəlif rayonlarda İxrac Boru Kəmərlərinin Təhlükəsizliyi Komitələrinin rüblük görüşlərini keçirmək üçün İxrac Boru Kəmərlərinin Təhlükəsizliyi İdarəsinə (İBKTİ) kömək etmişik. Təhlükəsizlik üzrə ümumi əminlik yaratmaqda birlikdə bu format bizim maraqlı tərəflərlə əməkdaşlıq şəraitində rayonlarda fəvqəladə hallara qarşı cavab tədbiri təlimləri keçirməyə imkan yaradır.

İxrac boru kəmərlərinin marşrutu boyunca fəvqəladə hallarda əlaqə saxlanması üçün 2009-cu ildə açılmış qaynar telefon xəttimiz var. Bu qaynar xətt icmalara və ayrı-ayrı şəxslərə imkan verir ki, güc tətbiqi və ya insan haqlarının pozulması ilə bağlı şikayətlərini tədbir görülməsi üçün həm şirkətə, həm də müvafiq dövlət təhlükəsizlik orqanına çatdırsınlar. 2012-ci ildə qaynar telefon xətti

vasitəsilə təhlükəsizlik və ya insan haqları ilə bağlı hadisələr qeydə alınmayıb.

BMT-nin İşgüzar Fəaliyyət və İnsan Hüquqlarına dair Rəhbər Prinsipləri

BMT tərəfindən 2011-ci ildə təsdiq edilmiş BMT-nin Rəhbər Prinsipləri insan hüquqları ilə bağlı bizneslərin daşdığı müəyyən vəzifələri təsbit edir. BP üzərinə proseslərimizi BMT-nin Rəhbər Prinsiplərinə uyğunlaşdırmaq istiqamətində işləmək barədə öhdəlik götürüb.

2012-ci ildə BP qrupu İşgüzar Fəaliyyət və İnsan Hüquqları siyasətini hazırlayaraq 2013-cü ilin martından həyata keçirməyə başladı. Bu siyasət BP-də işləyən hər bir işçiyə şamil edilir. Yeni olmasına baxmayaraq, insan hüquqları prinsipləri

ABŞ və Böyük Britaniya hökumətləri, BP də daxil olmaqla bir sıra enerji şirkətləri və insan haqları ilə məşğul olan qeyri-hökumət təşkilatları tərəfindən 2000-ci ildə başlanğıcı qoyulmuş Təhlükəsizlik və İnsan Haqları haqqında Könüllü Prinsiplərin (KP) məqsədi enerji obyektləri və boru kəmərlərini qoruyan polis, təhlükəsizlik qüvvələri, özəl mühafizəçilərə lazımı təlim keçilməsi və yaxından nəzarət edilməsi vasitəsilə hüquqların qorunmasını təmin etməkdən ibarətdir.

artıq BP-nin bir çox mövcud daxili qaydalarının, xüsusilə də davranış kodeksi, dəyərləri və əməliyyatlarla bağlı bir çox tələblərinin əsasını təşkil edir.

Təhlükəsizlik və İnsan Haqları haqqında Könüllü Prinsiplər

Azərbaycandakı əməliyyatlarımızda Könüllü Prinsiplərlə bağlı qabaqcıl təcrübənin tətbiqini genişləndirmək 2012-ci ildə də bizim diqqət mərkəzimizdə qaldı.

Aprel ayında BP qrupunun təhlükəsizlik üzrə müşaviri Azərbaycanda KP-nin icrasının qiymətləndirilməsini apardı. Bizim əlaqələr və şirkətxarici işlər və təhlükəsizlik şöbələrimizlə daxil müəhəbələr aparıldı. Mühafizə xidməti göstərən özəl podratçımız, Təşkilatlararası Təhlükəsizlik Komitəsinin üzvləri, İBKTİ və ABŞ səfirliyinin insan haqları üzrə məsul işçisi ilə şirkətxarici görüşlər keçirildi. Yoxlama nəticəsində məlum oldu ki, Azərbaycanda BP şirkəti öz daxili siyasətləri və KP tövsiyələrinə əsaslanan güclü bir proqramı tətbiq etməkdə davam edir. Bizim regionlardakı hökumət orqanları, dövlət və özəl sektorda təhlükəsizlik sahəsində fəaliyyət göstərən tərəfdaşlarla səmərəli əlaqələrimiz var.

Səngəçal terminalında təhlükəsizlik yoxlanışları.

Eyni zamanda biz Azərbaycan hökuməti ilə imzalanmış İkitərəfli Təhlükəsizlik Protokoluna (İTP) uyğun olaraq müxtəlif səviyyələrdə əməkdaşlıq etdik. Bu, dövlət təhlükəsizlik qüvvələrinin üzərinə İnsan Haqları haqqında Könüllü Prinsiplərə (KP) riayət etmək öhdəliyi qoyur. Xüsusi olaraq, İBKTI işə yeni götürülənlər üçün özünün insan haqlarına dair təlim proqramını, təcrübəli heyət üzvləri üçün isə təkrar təlim kurslarını keçməyə davam etdi. Nəticədə, KP üzrə təlim keçmək üçün "Equity International"ın sertifikatını almış 76 nəfər İBKTI əməkdaşı 2012-ci ildə təlim keçməyə davam etdi. Bu vaxtdək BP-nin əməliyyatçısı olduğu obyektlərin mühafizəsi ilə bağlı olaraq İBKTI tərəfindən güc tətbiq edilməsinə dair ittiham halları qeydə alınmayıb. İTP-dən irəli gələn 2012-ci ildə hazırlanmış prosedurlar hal-hazırda daxili hüquqi ekspertizadan keçirilir.

Mühafizə xidməti göstərən özəl podratçımız tərəfindən keçirilən təlimlər də 2012-ci ildə davam etdirildi. Bu podratçının indi bütün işə yeni götürülənlərin təlim prosesindən keçməsinə təmin etmək üçün tam ştatlı təlimçi əməkdaşı var. O, öz əməkdaşları üçün təkrar təlim kursları da keçirir. İl ərzində boru kəmərlərinin və Səngəçal terminalının (ST) mühafizəsinə cəlb olunmuş, həmçinin ofislərimizdə xidmət göstərən heyət də daxil olmaqla, 120 mühafizəçi KP üzrə təlimdə iştirak etdi.

13 dekabr 2012-ci ildə, Səngəçal terminalında BP-nin təhlükəsizlik şöbəsinin nümayəndələri, İBKTI, bizim mühafizə xidməti göstərən özəl podratçımız, icma üzvləri və Qaradağ rayon hökumət orqanlarının iştirakı ilə KP ssenarisinə əsaslanan təlim-məşq keçirildi. Bu təlim tiplik təhlükəsizlik əməliyyatına aid insan haqları ilə bağlı məsələləri əhatə etdi.

Təlim-məşq zamanı iştirakçılar KP ilə bağlı qarşılıqlı salamlama, narahatlıqların müəyyənləşdirilməsi, bədən dili (jestlər), aqressiv davranışla rəftar və kütlənin hərəkətinə nəzarət kimi göstəriciləri izlədi. Qiymətləndirilən göstəricilər arasında dövlət və özəl təhlükəsizlik xidməti heyətlərinin hazırlıq səviyyəsi, onların etik davranışı və rəftarı, onların normal iş rejimini pozmadan fəvqəladə halları idarə etmək qabiliyyəti, səsucaldan kimi texniki vasitələrin və xüsusi toplanma məntəqələrinin mövcudluğu da var idi.

Dövlət və özəl təhlükəsizlik orqanları ilə qarşılıqlı fəaliyyətimiz

2012-ci il ərzində biz səyyar mühafizə postu kimi layihələndirilən bir avtomobilin maliyyələşdirilməsi və satın alınmasını İBKTI ilə müzakirə etdik və razılaşdırdıq. Məqsəd ucaq yerlərdə və yol olmayan ərazilərdə ixrac boru kəmərlərinin mühafizəsinə cəlb olunmuş dövlət patrullarının rifahı üçün müvafiq şərait yaratmaq idi.

Biz, həmçinin deniz qurğularında təhlükəsizliyin təmin edilməsi sahəsində dövlət və BP arasındakı ikitərəfli əməkdaşlıq ilə bağlı məsələlərə və əməliyyat risklərinin qiymətləndirilməsinə dair dənizdə birgə təhlükəsizlik auditinin keçirilməsində yardımçı olduq.

Digər bir yenilik bizim özəl mühafizə xidməti göstərən podratçımız "Titan D" şirkətinin işə KP məsələlərinə cavabdeh olan xüsusi əməkdaş cəlb etməsi idi. BP qrupunun təhlükəsizlik məsələlərinə dair yoxlaması tövsiyə etdi ki, "Titan D" BP-nin davranış kodeksi ilə daha yaxından tanış olsun. Yoxlamadan sonra biz kodeks haqqında məlumatı "Titan D" şirkəti ilə bölüşməklə ona əlavə köməklik göstərdik. Biz "Titan D" şirkəti tərəfindən insan haqlarının pozulmasına dair heç bir məlumat almamışıq.

Şikayətlərlə bağlı məsələlərin həlli

Bakı-Tbilisi-Ceyhan/Cənubi Qafqaz Boru Kəməri (BTC/CQBK) marşrutu boyunca şikayətlərlə bağlı məsələlərin həlli mexanizmi 2012-ci il ərzində qüvvədə qalıb. 2012-ci ildə altı nəfər icmalarla əlaqə üzrə məsul şəxsimiz (İÖMŞ) və Səngəçal terminalındakı maraqlı tərəflər ilə əlaqələr üzrə rəhbər işçimiz boru kəməri marşrutları boyunca icmaların şikayət və müraciətlərinə baxmağa və ictimaiyyətlə məsləhətləşmələr aparmağa davam etdi. İl ərzində İÖMŞ-lər icmalarla 74 məsləhətləşmə xarakterli görüş, o cümlədən kənd təsərrüfatı məqsədilə torpaqlardan istifadə edərkən qadağalara və məhdudiyətlərə riayət edilməsinin, boru kəməri zonasında pozuntu hallarının qarşısının alınması və təsirlərinin azaldılmasının əhəmiyyəti və BP-nin icmalarla bağlı layihələri barədə məlumatlandırıcı görüşlər keçirib.

Biz BTC boru kəmərinin əsas podratçılarının sosial sahədəki fəaliyyətinə nəzarət etmək üçün icma ilə əlaqələrə dair illik auditlər keçirməyə davam etdik. 2012-ci ildə heç bir yeni yazılı şikayət almadıq. 2011-ci ildə torpaqla bağlı aldığımız şikayət 2012-ci ilin noyabr ayında həll olundu.

Eyni zamanda biz boru kəməri dəhlizindəki torpaqlarda müxtəlif növ fəaliyyətlərin aparılmasına icazə verilməsi ilə bağlı 281 müraciət ərizəsi aldıq. Onlardan 218-i 2012-ci ildə, 63-ü isə 2013-cü ildə qənaətbəxş şəkildə həll olundu.

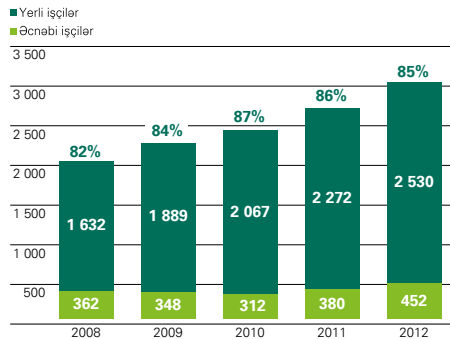
Biz, həmçinin ST ətrafındakı icmalardan terminalla bağlı məsələlərə dair beş müraciət aldıq. Bunlar yerli sakinlərin məşğulluğu, peşə təlimləri və infrastrukturun yaxşılaşdırılması ilə əlaqədar olub. Bu məsələlərdən bəzilərinin həlli üçün podratçılarımız Qaradağ rayonundan təxminən 200 nəfəri işə götürdü. Bizim terminaldakı əsas podratçımız olan Afzen şirkəti Səngəçal, Ümid, 3-cü Massiv və Əzimbənd qəsəbələrindən 155 sakini işə götürdü.

Əməkdaşlarımız

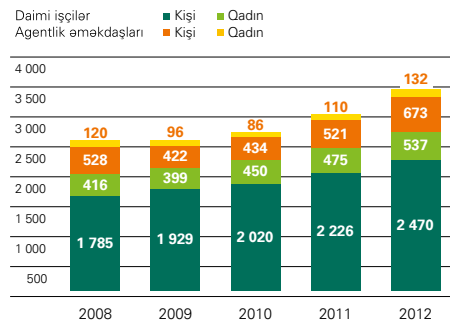
Bir şirkət olaraq bizim davamlı inkişafımız əməkdaşlarımızın səriştələri, davranışları və işə cəlb olunmalarından asılıdır. 2012-ci ildə biz Azərbaycanda işləyən yerli işçilərimizin sayını artırmaq üçün əlavə tədbirlər gördük.

BP-nin Azərbaycandakı ixtisaslı işçi heyəti

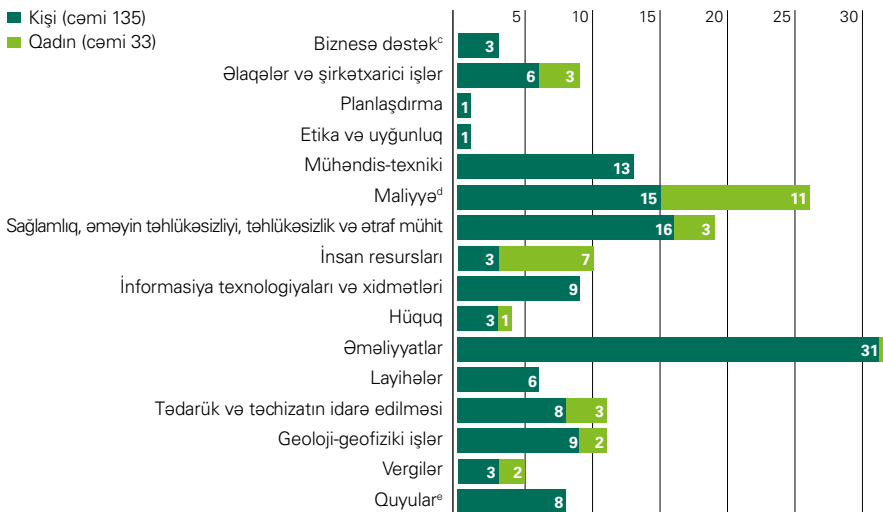
Bu diaqramda yerli vətəndaşların faizi də göstərilib^a

Azərbaycanda BP-nin daimi işçiləri və agentlik müqaviləsi əsasında işləyən əməkdaşları^b

Yüksək vəzifəli azərbaycanlı menecerlər

^a Buraya təyinatla xaricdə işləyən 65 ixtisaslı yerli işçi də daxildir.

^b Agentlik müqaviləsi əsasında çalışan əməkdaşlar BP üçün işləyirlər, lakin işə rəsmi olaraq işəgötürmə agentlikləri tərəfindən qəbul edirlər.

^c "Biznesə dəstək" keçənlik hesabata verilmiş "icraçı rəhbərlik" kateqoriyasını da əhatə edir.

^d "Maliyyə" keçənlik hesabata verilmiş "kommersiya" kateqoriyasını da əhatə edir.

^e Bu funksiya daha əvvəl "qazma və tamamlama" adlandırılırdı.

İşçilərimiz Qərbi Çıraq platformasının üst modulunun tikinti sahəsində.

İşçi heyətimizin və əməliyyatlarımızın təhlükəsizliyi bir nömrəli prioritetimiz olaraq qalır. Hər bir işçidən özünün illik fəaliyyət planında əməyin təhlükəsizliyi ilə bağlı hədəflər təyin etməsi tələb olunur.

Digər əsas prioritet işə güclü milli işçi qüvvəsi formalaşdırmaqdır. Buna yeni istedadları cəlb etməklə və hazırkı əməkdaşlarımızın icra göstəriciləri və karyera inkişafını fəal şəkildə idarə etməklə nail olmaq niyyətindəyik.

2012-ci ildə Azərbaycanda BP-nin daimi yerli işçilərinin ümumi sayı 234 nəfər və ya 11%-dən

çox artdı. Bu, ixtisaslı milli işçi qüvvəsi yetişdirmək öhdəliyimizə sədaqətimizi nümayiş etdirir. 2012-ci ilin sonunda Azərbaycanda BP-nin ixtisaslı işçi qüvvəsinin 85%-ni ölkə vətəndaşları təşkil edirdi, bir il əvvəl isə bu göstərici 86% olub. Cüzi azalma əsasən mühəndis-texniki və quyular ixtisası üzrə xüsusi səriştələrə malik kadrları işə götürməyi tələb edən fəaliyyətlərimizin kəskin şəkildə artmasına görə baş verdi.

İxtisaslı işçi heyətinə olan gələcək tələbatımızı qismən 2012-ci ildə başladığımız innovativ Neft-qaz ixtisaslı məzunların təkmilləşdirilməsi proqramı vasitəsilə ödəməyi planlaşdırırıq. Bu proqram barədə [səhifə 23](#)-də daha geniş oxuyun.

Yüksək vəzifəli yerli vətəndaşların sayı il ərzində 13% artaraq 168-ə çatdı. Onların arasındakı qadın əməkdaşlarımızın əksəriyyəti maliyyə və insan resursları şöbəsində, kişi menecerlərin isə əksəriyyəti əməliyyatlar, mühəndis-texniki, maliyyə, həmçinin sağlamlıq, əməyin təhlükəsizliyi, təhlükəsizlik və ətraf mühit sahələrində işləyirdi. Daha 22 azərbaycanlı əməkdaş digər ölkələrə ezam olunaraq yüksək vəzifələrdə işləyib.

İşəgötürmə

İnanırıq ki, insanlar ən dəyərli sərvətimizdir. Əməliyyatlarımızın davamlı irəliləməsi üçün hər gün arxalandığımız onların istedadları və vəzifə borcu hisləridir. Hər bir iş üçün düzgün insanları seçməyə çalışır, onlara yaxşı təlim keçir və hörmətlə yanaşırıq. Bundan əlavə, bütün prosesi düzgün apardığımızı, hər bir işi səmərəli və şəffaf gördüyümüzə əmin olmaq üçün öz işəgötürmə proseslərimizi və prosedurlarımızı davamlı olaraq nəzərdən keçiririk.

Hər il həyata keçirdiyimiz Məzunların və yay təcrübəsi keçən tələbələrin işə götürülməsi proqramını 2012-ci ildə də davam etdirdik. Həm texniki, həm də qeyri-texniki sahələr üzrə

Qarşılıqlı fayda verən əməkdaşlıq

2012-ci ildə Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin (ARDNŞ) insan resursları (İR) şöbəsinin iki gənc mütəxəssisi – Səbinə Qarabəyli və Elnur Pənəhəliyev hər iki təşkilat tərəfindən dəstəklənən üç aylıq təcrübə proqramı müddətində BP AGT-nin İR proseslərində iştirak etdi. Hər iki təcrübəçi bizdən ayrılarkən BP dəyərləri və işgüzar davranış yanaşması barədə xüsusilə həvəslil idilər.

Səbinə öz təcrübəsini belə izah edir: “BP-də olarkən yeni Komanda rəhbəri dəstənin hazırlanmasının ilk mərhələlərində iştirak etdim. Burada əsas fikir işçilərə orta səviyyəli vəzifələrdən rəhbər vəzifələrə keçməkdə kömək etmək idi. Mən real işəgötürmə müsahibələrində müşahidəçi və müsahibəgötürən kimi iştirak etdim. İR şöbəsinin yanında da BP-nin menecerləri, qrup rəhbərləri və işçiləri ilə ünsiyyətdə ola bildim ki, bu da mənə təşkilati mədəniyyət haqqında əyani təsəvvür yaratdı. Bütün bunlar mənə işçilərin iş həyatını və BP-nin İR proseslərini başa düşməkdə yardım etdi.”

Elnur əlavə edir: “BP-nin təlim və inkişaf sistemi bir neçə ölkədə tətbiq olunaraq sınaqdan çıxıb. Bu, çox dərin və yaxşı düşünülmüş prosesdir. Mənə aydın oldu ki, gündəlik işdə bütün səviyyələr arasında böyük çeviklik və qarşılıqlı əlaqə var.”

“Bu təcrübə proqramı BP ilə ARDNŞ arasında anlaşmanı gücləndirmək üçün olduqca yaxşı bir üsul hesab edilir. Proqram ərzində yaranan münasibətlər hər iki təşkilat üçün faydalıdır, – insan resursları üzrə vitse-prezident Syu Adlam-Hill deyir. – Səbinə ilə Elnur son iki ildə qəbul etdiyimiz altıncı və yeddinci təcrübəçilər idilər. Onlar ARDNŞ-nin layiqli elçiləri idilər. Məncə, bizim komandada əldə etdikləri təcrübə nəticəsində, həm də BP-nin layiqli elçiləri olacaqlar.”

geniş çeşiddə işlərə 3 357 namizəd marağ göstərdi. Buraya əməliyyatlar, sağlamlıq, əməyin təhlükəsizliyi və ətraf mühit, mühəndis-texniki, geoloji-geofiziki işlər, quyular, maliyyə, tədarük və təchizatın idarə edilməsi, eləcə də informasiya texnologiyaları üzrə vəzifələr daxil idi. İlk seçmə mərhələsindən 2 022 namizəd keçdi, yekun müsahibə mərhələsinə isə 351 nəfər çıxdı. Sonda 57 yaş təcrübəçisi və 104 məzununu işə götürdük. Məzunlardan 50-sinə BP-də daimi iş təklif etdik, qalan 55 nəfər Neft-qaz ixtisaslı məzunların təkmilləşdirilməsi proqramı adlanan təlim proqramına cəlb olundu.

Bununla yanaşı, texniklərin işə qəbulu üçün iki kampaniya keçirdik, nəticədə 120 texnikə iş təklif olundu. Bundan sonra müxtəlif ixtisaslar üzrə işə götürülmüş texniklər Xəzər Texniki Təlim Mərkəzində 18 aylıq intensiv təlim proqramı

keçməlidirlər. Təlimdən sonra isə onlar dənizdəki və qurudakı iş yerlərinə göndəriləcəklər.

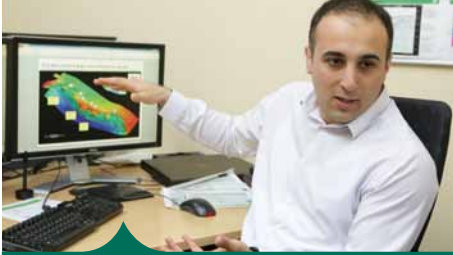
Ehtiyac olduqda açılan iş yerləri haqqında elanlar il boyu bp.com/xezer ünvanında verilib. İş elanlarımızla bağlı 11 000-dən çox ərizə aldıq və 157 nəfər yerli işçini işə götürdük.

Bazarda rəqabətə davamlı əmək haqqı ilə bərabər, BP-nin bütün işçiləri tibbi sığorta, sağlamlıq-əyləncə obyektlərindən istifadə imkanları, illik iş icrasının nəticələrinə görə mükafat, eləcə də səhm almaq imkanı kimi nağd və nağdsız imtiyazlar alırlar. Biz əməkdaşlarımız və onların himayəsində olanlar üçün təklif olunan tibbi sığorta paketinə əlavələr edərək əhatə olunan halların siyahısını genişləndirdik və kompensasiya məbləğini 50%-dən çox artırdıq.

BP-nin Azərbaycanda işəgötürmə üzrə statistik göstəriciləri*

	Ehtiyac olduqca işəgötürmə				Məzunları işəgötürmə				Ümumi cəmi	
	2011		2012		2011		2012		2011	2012
	Qadın	Kişi	Qadın	Kişi	Qadın	Kişi	Qadın	Kişi		
Biznesə dəstək	19		18	45					19	63
Kommersiya	1								1	
Əlaqələr və şirkətxarici işlər	1	3	1	1					4	2
Qaydalara uyğunluq və etik normalar			1							1
Mühəndis-texniki	2	11	1	5	6	18	1	10	37	17
Maliyyə	3	6	7	8	2		2	5	11	22
Sağlamlıq, əməyin təhlükəsizliyi, təhlükəsizlik və ətraf mühit	4	17	1	18	2	4	4	6	27	29
İnsan resursları	5	1	6	1	3		2	1	9	10
İnformasiya texnologiyaları və xidmətlər				2					2	2
Hüquq	1	2							3	
Əməliyyatlar	8	43	4	15					51	19
Planlaşdırma	1	3						1	4	1
Tədarük və təchizatın idarə edilməsi	5	22		4		3			30	4
Layihələr	1	5	3	7					6	10
Geoloji-geofiziki işlər	2	5		4	1	10	1	5	18	10
Vergilər	1		2	1					1	3
Quyular			1	1	2	13	3	9	15	14
Cəmi – məzunları işəgötürmə					14	50	13	37	64	50
Texnikləri işəgötürmə						119	1	119	119	120
Cəmi – ehtiyac olduqca işəgötürmə	54	120	45	112					174	157

*Məzun və texniklər mütəmadi keçirilən işəgötürmə proqramları vasitəsi ilə işə götürüldülər.

Fürsetlərlə dolu bir yol

Əfqan Hüseynov həmişə öz karyerasını biristiqamətli təsəvvür edirdi. BP-də işləməklə anladı ki, irəli getmək üçün çoxlu yollar, qərar vermək üçün çoxlu döngələr var.

“Mən BP-də işə 2004-cü ildə Səngəçal terminalında hasilat texniki kimi başladım, – o, xatırlayır. “Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyasını geoloq kimi yenidən bitirib, birdən-birə BP-də Mərkəzi Azəri platformasından ilk nefti qəbul etməyə hazırlaşan nəhəng bir neft və qaz terminalında işləyirdim.”

Terminalda işləyərkən Əfqan geoloji-geofiziki ixtisas üzrə təhsil almaq üçün BP-nin təqaüd proqramına ərizə verdi. “Türkiyədə Orta Doğu Texniki Universitetində (ODTU) geoloji elmlər üzrə magistr dərəcəsi almaq üçün təqaüdə layiq görüldüm”, – o, deyir.

ODTU-da təhsilini başa vurandan sonra Əfqan 2007-ci ildə çəllencer geoloq kimi yenidən BP-yə qayıtdı. “Çəllenc proqramı çərçivəsində Sanberiyə Şahdənizdə kollektorun idarə olunması komandasına göndərilirdim. Bu, mənə BP-nin bir çox aparıcı geoloqları ilə birlikdə işləmək və onlardan öyrənmək imkanı verdi.”

Əfqan Azərbaycana qayıdanda yeni quyuların istismara verilməsi istiqamətində vəzifəyə təyin olundu. Bu vəzifədə o, Azəri-Çıraç-Dərinsulu Günəşli yatağındakı əməliyyatlarda iştirak etdi və dənizdə qiymətli təcrübə qazandı. 2009-cu ildə təcrübəli əcnəbi mütəxəssislərlə çiyin-çiyinə işləmək, məsamə təzyiqi və quyunun texniki bütövlüyü sahəsində işləyərək təcrübə qazanmaq fürsəti yarandı.

“Öz qrup rəhbərim və yeni quyuların istismara verilməsi meneceri məni ‘əvəzedici’ qrup rəhbəri vəzifəsini icra etməyə həvələndirdi”, – Əfqan deyir. “2012-ci ildə işə mən özüm rəhbər vəzifəyə təyin edilərək BP AGT-də lay təzyiqi və qazma təhlükələri üzrə qrup rəhbəri oldum.”

“BP-də geniş təcrübə qazanmaq üçün mənə verilən sərbəstlik və dəstəyi çox bəyənirəm, – o, deyir. – Bu o deməkdir ki, məni qarşıda, yaqın, hələ xəyal etmədiyim karyera yolları və fürsətlər gözləyir.”

6-cı Azərbaycan Beynəlxalq Təhsil və Karyera Sərgisində BP-nin stendi, sentyabr 2012-ci il.

Əməkdaşlarla ünsiyyət və münasibətlər

İşçi heyətin illik məmnunluq sorğusu

Əməkdaşların iştirak və məmnunluq səviyyəsini başa düşmək və müşahidə etmək, təkmilləşdirilməsi lazım gələn sahələri müəyyənləşdirmək üçün hər il işçilər arasında sorğu aparırıq. 2012-ci ildə sorğuda iştirak səviyyəsi 37% olub, yeni sorğu anketini BP AGT regionu üzrə 1 259 nəfər doldurub.

BP AGT regionu işçilərinin ümumi iştirak səviyyəsi 75% olub ki, bu, 2011-ci ilin nəticəsindən bir qədər az (2%), BP qrupununkundan (72%) isə çoxdur. Nəticələrimizin ən yüksək olduğu sahələr biznes kontekstinin başa düşülməsi, fəaliyyət və əlaqələr idi.

Nəticələr və bununla əlaqədar tədbir planları rəhbərliyin işçilərlə ümumi yığıncaqlarında müzakirə edildi.

Texniklərin forumları

Texniklərin hasilat platformalarında, terminallarda və boru kəmərləri boyunca gündəlik apardıqları iş bizimizdə mərkəzi yer tutur. Bu qrupla əlaqələrin inkişaf etdirilməsi ən mühüm idarəetmə prioritetlərimizdəndir.

Texniklərin ən yüksək rütbəli rəhbərliklə görüşərək birbaşa söhbət etmələri, təcrübələrini bölüşmələri, Azərbaycanda BP şirkəti daxilində proses və təşəbbüslərlə bağlı rəy və təkliflərini bildirmələri üçün platforma yaratmaq məqsədilə 2008-ci ildə texniklərin forumunu təsis etmişik. Bu foruma texniklər “sahiblik” edir, yeni onlar hər tədbirin gündəliyini təsbit edir, onları narahat edən

məsələləri qaldırır və istədikləri təklifləri irəli sürürlər.

Keçən dörd il ərzində bu tədbirlərdə irəli sürülən rəy və təkliflər əsasında bir neçə təşəbbüs ortaya çıxıb. Bunlara iş yerində himayə-təlimatın qiymətləndirilməsi alətinin tətbiqi və texniklər üçün təlimlərdə dəyişiklik daxildir. Texniklər, həm də rəhbərlik və insan resursları mütəxəssisləri ilə birgə yaradılmış işçi qruplarında iştirak etməyə həvələndirilirlər. 2008-ci ildən bəri keçirilmiş görüşlərdə 370-dən artıq, o cümlədən 2012-ci ildə keçirilmiş iki forumda 72 texnik iştirak edib.

İşçilərə qulaq asmaq üçün nahar yeməkləri

Ünsiyyət və əməkdaşlarla münasibətlər rəhbərliyin əsas prioritetlərindəndir. Bu qarşılıqlı münasibəti daha da gücləndirmək üçün hər rüb region üzrə yüksək vəzifəli rəhbərlərlə əməkdaşlar arasında qeyri-rəsmi nahar təşkil olunur.

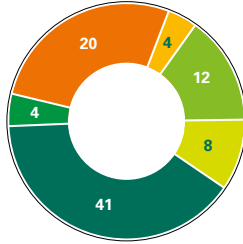
Rəhbərlik üçün bu tədbir dinləmə fürsətidir: əməkdaşları narahat edən məsələlərin rəhbərliyə çatdırılmasına şərait yaradır, işçilərə suallarını verməyə, həm BP AGT regionu daxilində, həm də regiondan kənarında mövcud olan müxtəlif biznes məsələləri ilə bağlı məlumat almağa imkan verir. Belə naharlar, həmçinin rəhbərliyə şirkətin müxtəlif təbəqələrinin fikirlərini öyrənməkdə kömək edir. 2012-ci ildə 60-dan çox əməkdaşın iştirakı ilə ümumilikdə dörd nahar verilib.

Sosial fəaliyyətlər

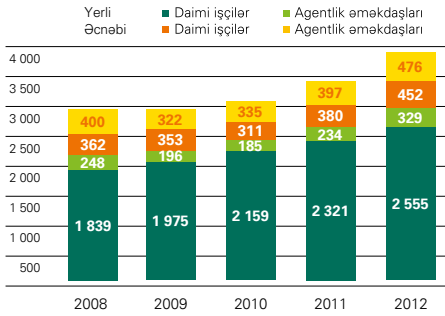
Biz adi iş mühitindən kənarında sosial tədbirlər təşkil edirik. İnanırıq ki, bu cür fürsətlər müxtəlif qruplardan olan əməkdaşların bir-birlərini sərbəst, qeyri-ış atmosferində tanımalarına imkan yaradır.

BP-nin təyinatı ilə xaricdə işləyən Azərbaycan vətəndaşları

Davam edir
Davam edir (2012-ci ildə başlayıb)
Qurtarib

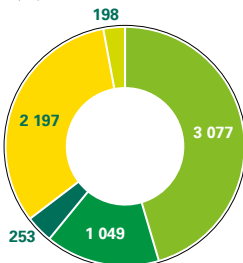

Azərbaycanda BP-nin yerli və əcnəbi əməkdaşları

BP AGT-nin təlim xərcləri^a (min dollar)

■ Sağlamlıq, əməyin təhlükəsizliyi və ətraf mühit/fövqəladə hallara qarşı cavab tədbirləri
■ Əməliyyatlar
■ Neft-qaz mühendisliyi
■ Peşəkar^b
■ Əsas/bazis/liderlik

^aBu və digər diaqram və cədvəllər yalnız İnsan resursları şöbəsinin təşkil etdiyi təlimləri əks etdirir.

^bQuyular, mühəndis-texniki, geoloji-geofiziki işlər, əlaqələr və şirkət xarici işlər və maliyyə sahələrini əhatə edir.

2012-ci ildəki fəaliyyətlərə futbol, nörd, şahmat və basketbol yarışları daxildir. BP-nin Azərbaycan və Gürcüstandakı komandaları arasında basketbol və futbol oyunları keçirilib. Azərbaycanda BP-nin basketbol komandası hər il keçirilən basketbol turnirində Azərbaycan Biznes Kubokunu qazanıb.

Kredit almağa dəstək proqramı

2012-ci ilin mart ayında kredit almağa dəstək proqramımıza başladığımızı. Bu, şirkətdə üç il və daha artıq iş stajı olan Azərbaycan vətəndaşları üçün yeni bir imtiyazdır. Bu proqram mənzil, yaxud ev almaq və ya təmir etdirmək, ev tikdirmək, həmçinin 18 yaşına çatmamış uşaqların təhsili ilə bağlı müəyyən bank kreditlərini götürməyə yardım edir.

Bu, Azərbaycan bazarında qabaqcıl bir təşəbbüsdür və məqsədi əlverişli kreditlərin alınmasına kömək etməklə işçi heyətinin şirkətdə qalmasını təmin etmək və daha çox həvəsləndirməkdir. Proqramın ilk doqquz ayında 937 işçi bu təklifdən faydalanıb, verilən kreditlərin ümumi məbləği isə təxminən 4,2 milyon dollar olub.

Digər fəaliyyətlər

2012-ci ildə 148 əməkdaşımızı uzunmüddətli xidmətə görə mükafatlandırdıq. 2008-ci ildən bəri təxminən 950 işçi bu cür mükafatlandırılıb. Bundan əlavə, vacib məsələləri müzakirə etmək üçün beş ümumi yığıncaq keçirdik.

BP-nin Azərbaycanda işləyən əcnəbi əməkdaşları

İş sahəsi	Cəmi	2011		2012	
		Gələn	Gedən	Gələn	Gedən
Biznesə dəstək	1			1	
Kommersiya			1		2
Əlaqələr və şirkət xarici işlər			1		
Mühəndis-texniki	105	31	3	37	9
Maliyyə	11	2	2	4	
Sağlamlıq, əməyin təhlükəsizliyi, təhlükəsizlik və ətraf mühit	11	5	2	5	2
İnsan resursları	3	1	2		
İnformasiya texnologiyaları və xidmətləri	3			2	
Hüquq	3			1	1
Əməliyyatlar	87	31	23	16	19
Planlaşdırma		1			
Layihələr	21	7	2	6	1
Tədarük və təchizatın idarə edilməsi	7	5		1	2
Geoloji-geofiziki işlər	29	10	9	10	3
Vergilər			1		1
Texniklər	46			11	4
Quyular	125	42	21	46	24
Ümumi cəmi	452	135	67	140	68

Azərbaycan-Gürcüstan-Türkiyə (AGT) regionu üçün daxili veb-saytımız müntəzəm yenilənib. İnformasiyanın çatdırılması və müxtəlif kampaniyaların keçirilməsi üçün regional intranet çox faydalı olub. 2012-ci ildə işçi heyəti üçün "Compass" jurnalının həm Azərbaycan, həm də ingilis dilində dörd buraxılışını nəşr edərək bütün regionda yaydıq.

Azərbaycanda işləyən əcnəbi vətəndaşlar

İşçi heyətinin milliləşdirilməsi öhdəliyimizin davam etməsi ilə yanaşı, BP-nin Azərbaycanda qarşıya qoyduğu hədəflərin həyata keçirilməsində bir çox ölkələrdən gəlmiş əcnəbi mütəxəssislər mühüm rol oynayırlar. Beş qitədə yerləşən müxtəlif ölkələrin təmsilçiləri kimi onlar özləri ilə ixtisaslaşmış bacarıqlar və mədəniyyət müxtəlifliyi gətirir, həmçinin qarşılaşdığımız çətinliklərə geniş əhatəli bir yanaşma formalaşdırmağa kömək edirlər.

BP-nin Azərbaycandakı 452 əcnəbi əməkdaşının 60%-indən çoxu Avropadan, təxminən dördüdə biri ABŞ-dən gəlib. Qalanları isə Kanada, Misir, Trinidad və Tobago, Kolumbiya, Hindistan, Avstraliya və İndoneziya vətəndaşlarıdır. 2012-ci ildə ölkəyə 140 yeni əcnəbi işçi gəldi, 68-i isə ölkəni tərk etdi və faktiki artım 72 nəfər oldu. Ən çox artım mühəndis-texniki və quyular üzrə olub.

Bağlılıq

BP-nin Azərbaycanda insan resursları üzrə vitse-prezidenti Syu Aclam-Hill özünün dil öyrənmək təcrübəsini paylaşır:

“Azərbaycanda beş ildən artıq yaşadıqdan sonra çox istərdim ki, azərbaycanca sərbəst danışdığımı deyə bilim... ancaq bilmirəm. Buna baxmayaraq, fəxrle çərçivəyə saldıgım bir şəhadətnamə mənim başlanğıc və ibtidai mərhələdən keçərək orta səviyyənin 2-ci mərhələsinə çatdığımı təsdiqləyir.

Çəkdiyim bu zəhmət Azərbaycandakı iş həyatımı dəyişdi. İşdə olarkən sadə məsələlərdə – salamlama, təşkilati işlər, vaxtaşırı tədbirlərdə söylədiyim əvvəlcədən hazırlanmış nitqlər üçün Azərbaycan dilindən istifadə edərim.

İşdən kənarında isə özümü daha sərbəst hiss edirəm. Bakıda şəhərə çıxarkən, ya da bölgələrdə olarkən mükəmməl bilmədiyim azərbaycanca istifadə etməyim vəziyyətdən çıxmaqda və heç vaxt təsəvvürə gətirməyəcəyim münasibətlər qurmaqda mənə kömək edib. Şəkildən başlamış tə Lahıca, Naxçıvana qədər qonaqpərvər azərbaycanlı ailələrinin qonağı olmuşam. Burada insanlar bir əcnəbinin onların doğma dilində danışmağa çalışdığını görəndə məmnun olurlar.

Mən isə bu ölkə barədə başqa cür dəyərləndirə bilməyəcəyim şeyləri başa düşdüm. Əminəm ki, Azərbaycan dili və mədəniyyətini öyrənmək üçün göstərdiyim səylər BP və komandam üçün daha yaxşı işləməyə kömək edib.

Azərbaycana işləməyə gələn hər kəsə Azərbaycan dilini öyrənməyə cəhd etmələrini məsləhət görürdüm. Hətta dili yalnız ibtidai səviyyədə mənimsəyə bilərsiniz belə, o sızə sürətlə dəyişən bu valehedici ölkə ilə bağlılığın tamamilə yeni bir səviyyəsini qurmağa kömək edəcək. Mənim üçün bu, neçə gözəl dostluq münasibəti ilə ömrümün sonuna qədər mənimlə qalacaq bir bağlılıqdır.”

Texniki münisflər heyəti 19 çəllencer və 15 yay təcrübəçisinin ikinci regional “TexnoFest”ə təqdim etdiyi layihələri qiymətləndirdi, avqust 2012-ci il.

Təhsil və inkişaf

2012-ci ildə biz AGT regionunda müxtəlif təlimlərə 6,8 milyon dollara yaxın vəsait xərclədik. Regionda keçirdiyimiz ümumilikdə 1 340 təlim sessiyasında iştirakçıların sayı 10 000-ə yaxın oldu. Bu sessiyaların 1 159-u və ya 86%-dən çoxu Azərbaycanda keçirilib. Təlimlər əməyin təhlükəsizliyi, texniki, idarəetmə və biznes davranışları kimi müxtəlif mövzuları əhatə edib.

Davamlı peşə təlimi

Tam ştat işləyən yerli işçilərimizə öz ixtisas sahələri üzrə əlavə dərəcələr və ya sertifikatlar almalarına kömək məqsədilə maliyyə dəstəyi göstərməklə onları öz təhsillərini davam etdirməyə həvəsləndiririk.

2012-ci ildə midstrim, geoloji-geofiziki işlər, əməliyyatlar, əməyin təhlükəsizliyi və əməliyyat riskləri, insan resursları, maliyyə, eləcə də əlaqələr və şirkətə xarici işlər üzrə 36 əməkdaşımız bu proqram çərçivəsində dəstək alıb. İl ərzində 10 BP əməkdaşı tanınmış Britaniya təhsil müəssisələrində təbiət fənləri üzrə magistr dərəcəsi verən proqramlara müraciət etdilər. Daha 26 nəfər isə BP-nin köməyi ilə magistratura səviyyəsində digər təhsil imkanlarından faydalandı.

Dil təlimi

Yerli işçi heyətimiz üçün ingilis dili, Azərbaycanda yaşayan əcnəbi əməkdaşlarımız üçün isə Azərbaycan dili kurslarını davam etdiririk. 2012-ci ilin sonuna təxminən 320 yerli əməkdaşımız ingilis

dili dərslərində iştirak edirdi. Səksəndən artıq əcnəbi işçimiz isə Azərbaycan dili dərslərinə gedirdi. Mütəmadi kurslarla yanaşı, əcnəbi əməkdaşlara Azərbaycanın tarixi, mədəniyyəti və adət-ənənələri barədə mühazirələr təklif edilir.

“Çəllenc” proqramı

Azərbaycanda gənc istedadların cəlb olunması və inkişaf etdirilməsi üçün peşə ixtisasları üzrə “Çəllenc” (“Sınaq”) adlanan proqramımız var.

Adətən, iştirakçılar – “çəllencer”lər proqram müddətində 18 aydan 24 ayadək iki vəzifə yerinə yerirlər. Proqram başa çatanda məzunların BP-nin biznes gündəliyinə və gələcək inkişafına tam töhfə verməyə qadir olan səriştəli mütəxəssislər olması gözlənilir.

2012-ci ildə Azərbaycanda 29 yerli çəllencer bu proqramı uğurla başa vuraraq şirkətdə daha üstün vəzifələrə irəli çəkildi. Azərbaycanda Çəllenc proqramının iştirakçılarının sayı 158-ə çatdı.

Neft-qaz ixtisaslı məzunların təkmilləşdirilməsi proqramı

BP-nin Neft-qaz ixtisaslı məzunların təkmilləşdirilməsi proqramı Azərbaycanlı gənc neft-qaz ixtisaslı məzunların BP daxilində uğurlu karyera qurmaları üçün təlim almalarına imkan yaradan beynəlxalq standartlara uyğun təlim və təkmilləşdirmə vasitəsidir. Bu, regionda biznesin inkişafına dəstək olmaq üçün BP-nin hər il işə götürdüyü yerli məzunların sayını artırmaq planlarına uyğundur.

İlhamverici obraz

“BP Azərbaycanda. Davamlı inkişaf haqqında hesabat 2010” un üz qabığındakı foto çoxlarına tanışdır. Fotodakı BP-nin qazma mühəndisliyi üzrə çəllenceri Aysel Cavadova indi Azərbaycanda BP-nin quyuya müdaxilə işləri üzrə mühəndisidir.

2008-ci ildə Ayselin BP-nin məzuların işə qəbulu proqramına qəbul üçün müraciəti uğurlu oldu. O, quyular şöbəsində Çəllenc proqramına qəbul edilərək bir illiyə qazma mühəndisliyi üzrə çəllenc kimi dənizə – Dərinsulu Günəşli (DSG) platformasına göndərildi. Bir çox şeyləri sıfırdan öyrənmək lazım idi, lakin modululara bölünmüş və hamilərin davamlı dəstəyini təmin edən Çəllenc proqramının böyük köməyi oldu.

Onun məşhur fotosu elə o zamanlar, 2009-cu ildə DSG-də çəkilmişdi. Ondan sonra Ayselin karyerası quyuya müdaxilə işlərinə yönəldi. Öz menecerinin məsləhəti ilə Aysel Sürətləndirilmiş İnkişaf Proqramına (SİP) müraciət etdi. “SİP çərçivəsində Alyaskaya Prudo-Bey yatağına ezamiyyət həyatında əsaslı dəyişikliyə səbəb oldu. – Aysel deyir. – Prudo-Bey kifayət qədər yaşlı bir yataqdır, hasilatı yüksək saxlamaq üçün buraya müxtəlif əməliyyatlar və texnologiyalar cəlb olunur”.

SİP üzrə təcrübəçi ilk altı ay ərzində dörd xidmət xəttinin hər birində işləyir. Son olaraq, təcrübəçi bölmələrin birinə təyin edilmiş müstəqil quyuya sahə rəhbəri kimi işləyir. İlk dəfə idi ki, Aysel BP nəzarətçisi kimi başqalarına rəhbərlik edirdi. Bu, yeni cavabdehlik və çətinliklərə malik həyəcanverici bir təyinat idi. Alyaskaya birillik ezamiyyətin sonunda Aysel həm SİP, həm də Çəllenc proqramlarını uğurla bitirərək məzun oldu.

İndi yenə Bakıdadır, BP ilə Xəzərdə olmağın sevincini yaşayır. Onun davamlı inkişaf haqqında hesabatın üz qabığındakı fotosu isə BP-nin Xəzərdəki gələcək neft-qaz işlənmələrini irəli aparmaq üçün yetişdirdiyi dünya səviyyəli gənc Azərbaycanlı peşəkarların yeni nəslinin ilhamverici bir obrazı olaraq qalır.

Qazma və quyuya müdaxilə işləri üzrə gənc mühəndisler Quyular şöbəsində.

Neft-qaz ixtisaslı məzuların təkmilləşdirilməsi proqramı (NİMTTP) neft-qaz ixtisaslı məzunlara yerüstü mühəndislik, geoloji-geofiziki işlər və quyular üzrə ixtisaslaşmaq imkanı verən dünya səviyyəli təlim proqramıdır. O, məzunlara öz texniki biliklərini, biznes haqqında məlumatlarını, ünsiyyət bacarıqları və ingilis dili biliklərini dərinləşdirməyə kömək etmək üçün işlənilib hazırlanıb.

NİMTTP-yə qəbul prosesi hər il BP-nin məzuların işə qəbulu proqramı çərçivəsində həyata keçirilir. Bu proqram hər il sentyabr ayında başlayır və 11 ay davam edir. O, Bakıda, BP-nin İçəri Şəhərdə yerləşən yeni Neft-qaz Təlim Mərkəzində keçirilir. 2012-ci ildə 55 nəfər Azərbaycanlı məzundan ibarət ilk qrup proqrama qəbul edilib. Layihə Heriot-Uatt Universiteti (Böyük Britaniya) və “TTE-Petrofac” (Böyük Britaniya) şirkəti ilə birgə həyata keçirilir.

Texniklikdən mühəndisliyə proqramı

Texniklikdən mühəndisliyə təşəbbüsü uyğun ixtisasa malik texnikləri təşkilat daxilində mühəndis karyerasına həvəsləndirmək üçün hazırlanıb. Ciddi seçim prosesi nəticəsində fərdi təcrübə və seriyələri əsasında uğurlu namizədlər müəyyən edilir, cari və gələcək mühəndis-texniki vəzifələr üçün namizədlərin siyahısına daxil edilir. 2012-ci ildə 60 texnik ərizə verdi, onlardan 26 nəfəri müsahibə olundu, yeddi nəfəri isə dörd mühəndis ixtisası üzrə namizədlər kimi seçildi.

“Apstrim ekselens” proqramı

BP-nin “Apstrim ekselens” proqramı 2012-ci ildə daha da inkişaf etdirildi. Proqram əməkdaşlarımızın öz seriyə və qabiliyyətlərini dərinləşdirməyin və

arzu etdikləri vəzifələrə çatmağın yolunu öyrənmək üçün şəffaf və obyektiv bir üsul kimi düşünüldü. 2012-ci ildə proqram sağlamlıq, ətraf mühit, insan resursları, maliyyə və layihələr sahələrinə tətbiq olundu.

Bu proqramın özəyini təşkilatı bacarıqlarımızı genişləndirmək məqsədi daşıyan özünəməxsus, icra göstəricilərini diqqət mərkəzində saxlayan inkişaf prosesi təşkil edir. O, həmçinin əməkdaşlarımıza öz gələcək karyeraları ilə bağlı aydın istiqamət verərək fərdi inkişafı dəstəkləyir, eləcə də işçilərin öz bacarıq və qabiliyyətlərinə görə uğur qazandıqları meritokratiya mühitini təmin edir.

Xəzər texniki təlim mərkəzi

Xəzər texniki təlim mərkəzi (XTTM) BP və tərəfdaşları üçün Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyədə daha böyük sayda işçi heyətin milliləşdirilməsini həyata keçirməkdə misilsiz xidmət göstərir. Bundan əlavə, Oman və İraqdakı əməliyyatlarımızın XTMM-in xidmətlərindən istifadə etməsi ilə bura BP qrupu üzrə yüksək ixtisaslı kadrlar hazırlayan regional mərkəzə çevrilib.

İlk məzuların buraxıldığı 2004-cü ildən bəri mərkəzin Hazırlıq proqramı çərçivəsində 800-dən çox texnik təlim alıb. 2012-ci ildə 51 texnik məzun olaraq qurudakı və dənizdəki obyektlərə yola salınıb.

XTMM-də əməyin təhlükəsizliyi göstəricisi 2012-ci ildə yeni səviyyəyə yüksəldi – mərkəz xəsarətə görə vaxt itirmədən iki milyon adam-saat iş və qəzasız qət edilməsi 1,3 milyon kilometr göstəricisinə nail oldu.

Davranış kodeksimiz

Etibar edilən bir şirkət olmaq üçün dəyişməz yüksək standartlara uyğun olaraq işləyirik və gördüyümüz hər bir işdə bu standartlara riayət etmək üçün səy göstəririk.

Davranış kodeksimiz hamımızın riayət etməli olduğu əsas qaydaları təsbit edir və dəyərlərimizin bütün qərarlarımızı necə istiqamətləndirməli olduğunu izah edir. Bu kodeks bütün uyğun hüquqi tələblərə və göstərilən yüksək etik standartlara riayət etmək bərdə fundamental bir öhdəliyi əks etdirir.

Təhlükəsiz, məsuliyyətli və etibarlı iş

Gördüyümüz hər bir iş işçi qüvvəmizin və ətrafımızdakı icmaların təhlükəsizliyindən asılıdır. Biz özümüzün, həmçinin həmkarlarımız və ünsiyyətdə olduğumuz hər bir kəsin təhlükəsizliyini qorumağı ümdə vəzifələrdən biri kimi qəbul edirik. Bizim, həmçinin dünyanın biznes fəaliyyəti göstərdiyimiz hər yerində ətraf mühiti qorumaq və icmaların hüquq və ləyaqətinə hörmətlə yanaşmaq bərdə öhdəliyimiz var. Sağlamlıq, əməyin təhlükəsizliyi, təhlükəsizlik və ətraf mühit üzrə məqsədimiz qəzalara yol verməmək, insanlara ziyan vurmamaq və ətraf mühitə zərər yetirməməkdir.

İşçilərimiz

Biz bir komandaydıq. Bir şəxsin gücü nə olursa olsun, birlikdə ondan daha çoxuna nail olarıq. Biz komandamızı fərdi uğurumuzdan üstün tutur və onun potensialını artırmağa can atırıq. Üzərimizə düşən öhdəliklərin yerinə yetirilməsində bir-birimizə etibar edirik.

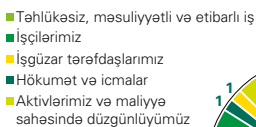
Biz səciyyəvi xüsusiyyəti insanların hüquqlarına hörmət, məsuliyyət, mükəmməllik və qarşılıqlı etimad olan bir iş mühiti yaratmağa can atırıq. İnsanların və fikirlərin müxtəlifliyinə dəyər veririk. İnanırıq ki, hər kəs bərabər imkana malik olmalıdır.

Cəzalandırılmağa qarşı sıfır dözümlülük və sözünü demək mədəniyyəti

Açıq danışımağa görə cəzalandırılmağa qarşı sıfır dözümlülük siyasətimiz sözünü açıq deməyin hər zaman düzgün iş olmasına inamımızı tamamlayır. BP əməkdaşları sözünü demək üçün cəsarətli olmalıdırlar.

Azərbaycanda qeydə alınmış pozuntular

(davranış kodeksinin fəslinə görə)

Dəyər və davranışlarımız
bp.com/ourvalues

Davranış kodeksi haqqında suallarımız olduqda və ya ona riayət olunmadığını hesab etdiyimiz zaman yardım üçün müraciət etməliyik. 2012-ci il ərzində BP-nin rəhbər işçiləri üçün bir sıra "sözünü de" sessiyaları keçirdik ki, onlar da öz növbələrində bunun əhəmiyyətini öz qruplarına çatdırsınlar.

Biz potensial pozuntu hallarını və ya qaldırılan sualları araşdırmağı, onlara ədalətli və məsuliyyətli şəkildə yanaşmağı öhdəmizə götürmüşük. Əməkdaşlarımız problemi öz birbaşa rəhbərləri ilə müzakirə etmək və ya hüquq, insan resursları, yaxud etik normalar və qaydalara uyğunluq şöbəsinin nümayəndələri ilə əlaqə saxlamaq seçiminə malikdirlər. Yuxarıda qeyd edilmiş şəxslərlə danışımaqdan çəkinirlərsə, onların hər zaman "OpenTalk" (açıq söhbət) xidməti ilə əlaqə saxlamaq imkanı var. "OpenTalk" məxfi yardım xidmətidir. Bu yardım xəttindən 75-dən artıq dildə, həftənin bütün günləri – istər gündüz olsun, istərsə də gecə istifadə etmək olar.

İşgüzar tərəfdaşlarımız

Hər kəs etimad və səmimi müzakirəyə əsaslanan biznes əlaqələrindən faydalanır. Onlar bizim müvəffəqiyyətimiz üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edir. İşgüzar əlaqələrimizin hər kəs üçün faydalı olmasını təmin etmək məqsədilə biz maraqlı tərəflərin ehtiyaclarını başa düşməli və onlarla düzgün, qarşılıqlı hörmətə əsaslanan və məsuliyyətli şəkildə əməkdaşlıq etməliyik. Buraya bizim müştərilərimiz, təchizatçılarımız, birgə müəssisə tərəfdaşlarımız və digər üçüncü tərəflər daxildir.

Birgə işlədiyimiz hökumət orqanları və icmalar

Biz fəaliyyət göstərdiyimiz dünyaya hörmətlə yanaşırıq. Cəmiyyətdəki rolumuz və biznes fəaliyyəti göstərdiyimiz ölkə və icmalar qarşısında öhdəliklərimizin yerinə yetirilməsinə sadıq. Biz malik olduğumuz əlaqələrdən asılılıq, işlədiyimiz ölkələrə və icmalara hörmətlə yanaşır və orada olduğumuzdan onların da faydalanmasını istəyirik. Dəyər yaratmaqla və iş yerləri açmaqla, lazımlı səriştələri inkişaf etdirməklə vaxtımızı və vəsaitlərimizi insanlara sərmayə qoymaqla davamlı inkişafa töhfə verən real irəliləyişlərə can atırıq. Biz aldığımız böyük və ya kiçik qərarların ətrafımızdakılara təsiri bərdə düşünürük. İstər özəl, istərsə də dövlət sektorunda hər hansı növ rüşvət və ya korrupsiyada iştirak etmirik. BP heç bir siyasi fəaliyyətə qoşulmur və siyasi yardımlar göstərmir.

Aktivlərimiz və maliyyə sahəsində düzgünlüyümüz

Biz BP-nin əmlakı, əqli mülkiyyəti və maliyyə aktivlərini qorumağa görə ortaq bir cavabdehlik və hüquqi öhdəlik daşıyıırıq. Həmişə öz aktivlərimizin və resurslarımızın istifadəsinin qeydində qalıırıq.

Bizim dəyərlərimiz

Təhlükəsizlik
Hörmət
Mükəmməllik
Cəsarət
Bir komanda

Dəyərlərimiz 2011-ci ildə BP-nin rəhbər heyəti tərəfindən təsbit olunub və hal-hazırda qrup səviyyəsində bütün sistem və proseslərimizə daxil edilir. Bu beş dəyər nəyə inandığımız, hansı davranışı hədəf seçdiyimiz və bir təşkilat olaraq nəyə can atdığımız haqqında müştərek anlayışımızı ifadə edir. Məqsəd BP dəyərlərinin gələcək üçün arzularımızı dəstəkləməsinə, davranış kodeksi ilə tam uyğun olmasını və gündəlik işimizdə məsuliyyətli davranışa çevrilməsini təmin etmək idi.

Biz məlumatların qeydə alınması, saxlanması və çatdırılması üçün bütün uyğun qanun və qaydalara əməl edirik. Buraya bizim qrupun maliyyə hesabatlarının verilməsi üçün Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartları və fəaliyyət göstərdiyimiz yerlərdə müvafiq Ümumi Qəbul Edilmiş Mühəsibatlıq Prinsipləri daxildir.

2012-ci ilin göstəriciləri

BP Azərbaycanda 2012-ci ildə etik normalar və qaydalara uyğunluq üzrə illik attestasiya prosesini başa çatdırdı. Bütün BP əməkdaşlarından davranış kodeksi bərdə məlumatlı olduqlarını və ona riayət etdiklərini təsdiqləmək tələb olundu. Hər hansı yanlış davranış halları onlayn formada qeyd edildi. Azərbaycan-Gürcüstan-Türkiyə regionunda 2011-ci ildə bildirilmiş 76 pozuntu halı ilə müqayisədə 2012-ci ildə 66 pozuntu halı qeydə alındı. Bunlar araşdırıldı və müvafiq tədbirlər görüldü. Bir neçə podratçı və agentlik işçisi uyğun yerli qanun və qaydalara riayət etmədiklərinə və ya kodeksin prinsiplərini pozduqlarına görə işdən azad edildi. Pozuntulara spirtli içki və ya narkotik maddələrdən sui-istifadə, təhlükəsizlik prosedurlarının pozulması, qeyri-müvafiq davranış və ya şirkətin resurslarından yanlış istifadə halları daxil idi.

BP və agentlik işçilərinə kodeksin rüşvətخورluq və korrupsiya əleyhinə mübarizə, çirkli pulları yuyulmasına qarşı tədbirlər və maraqların toqquşması haqqında elektron təlim modulları təqdim etdik. BP əməkdaşları və tərəfdaşları üçün davranış kodeksinə dair üz-üzə məlumatlandırıcı məşğələlər, rüşvətخورluq və korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında təlimlər keçdik.

Dialog və əlaqələr

BP Azərbaycanda müxtəlif maraqlı tərəflərlə əlaqə saxlayır. Bu əlaqələr bizə məsuliyyətli qərarlar verməyə kömək edir.

2012-ci il ərzində biz Azərbaycanda hökumət, vətəndaş cəmiyyəti, icmalar, kütləvi informasiya vasitələri və digər maraqlı tərəflərlə bir sıra istiqamətlərdə qarşılıqlı əlaqədə olduq:

Hökumətlə

Bizim Azərbaycan hökuməti ilə tərəfdaşlığımız davam edərək genişləndi.

- Mart ayında Prezident İlham Əliyev BP Direktorlar Şurasının sədri Karl-Henrik Svanberq qəbul etdi.
- Aprel və dekabr aylarında Prezident İlham Əliyev BP qrupunun baş icraçı direktoru Robert Dadlini qəbul etdi.
- Biz Azərbaycan Milli Olimpiya və Milli Paralimpiya Komitələrinin rəsmi tərəfdaşı olduq və 2012-ci il London Olimpiya və Paralimpiya Oyunları zamanı Azərbaycandan xüsusi nümayəndə kimi seçdiyimiz yeddi idmançıya sponsorluq etdik.
- Avqust ayında Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti (ARDNŞ) ilə birlikdə Londonda Azərbaycan Olimpiya Komitəsinin şərəfinə tədbir təşkil etdik.
- BP AGT-nin regional prezidenti iyun ayında Xəzər neft-qaz sərgisində Prezident İlham Əliyevi və onun qonaqlarını BP-nin stendində qəbul etdi və interaktiv model vasitəsilə BP-nin regionda apardığı əməliyyatların miqyasını nümayiş etdirdi.
- BP qrupunun icraçı vitse-prezidentləri Bernard Luni (işlənmələr), Bob Frayar (hasilat) və Endi Hopvud (strategiya və inteqrasiya) ARDNŞ-dəki həmkarları ilə hasilatla bağlı çətinlikləri müzakirə etmək üçün oktyabr ayında Azərbaycana səfər etdi.
- ARDNŞ ilə hasilatın pay bölgüsü sazişləri, tranzit əraziyə malik ölkə hökumətləri ilə sazişlər və digər sazişlər çərçivəsində qarşılıqlı maraq doğuran bir sıra məsələlər üzərində birlikdə işlədik.
- İqtisadi İnkişaf Nazirliyində iqtisadi siyasətin təhlili və proqnozlaşdırma bacarıqlarının inkişaf etdirilməsi layihəsini başa çatdırdıq.
- Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyasının heyəta keçirdiyi biznesə imkan yaradan mühit layihəsinin bacarıqların yaradılması komponentini tərəfdaşlarımızla birlikdə maliyyələşdirdik.

Vətəndaş cəmiyyəti ilə

- Mineral Ehtiyatların Hasilatı ilə Məşğul olan Sənaye Sahələrində Şəffaflıq Təşəbbüsü çərçivəsində gəlirlərin şəffaflığına dəstəyimizi davam etdirdik.
- Biz BP-nin Azərbaycanda və dünyada davamlı inkişaf haqqında hesabatlarını müzakirə etmək üçün yerli vətəndaş cəmiyyəti qrupları ilə görüş keçirdik.

Yerli kütləvi informasiya vasitələrinin nümayəndələri tikinti sahəsinə səfər zamanı.

Əməkdaşlarla

Əməkdaşlarımızı işlə bağlı məlumatlandırmaq üçün bir sıra kommunikasiya vasitələrindən istifadə edirik. Əməkdaşlarla ünsiyyət və münasibətlər barədə məlumat almaq üçün [səhifə 21-ə](#) baxın.

İcmalarla

- Azərbaycandakı obyektlərimizin yaxınlığında yaşayan icmalarda davamlı inkişaf təşəbbüslərinə dəstəyi davam etdirdik.
- İşə götürmə, səriştələr üzrə təlim və infrastrukturun yaxşılaşdırılması məsələləri ilə bağlı olaraq Səngəçal terminalı yaxınlığında yaşayan icmalarla ünsiyyətdə olduq.
- Bakı-Tbilisi-Ceyhan/Cənubi Qafqaz Boru Kəməri marşrutu boyunca şikayət və narazılıqların yoluna qoyulması mexanizmi işlək oldu.
- BP, icma üzvləri və təhlükəsizliyi təmin edən hökumət orqanları arasında dialoga kömək edən Təşkilatlararası Təhlükəsizlik Komitəsinin forumu ilə birgə işlədik.
- Əməkdaşların cəlb edilməsi proqramı vasitəsilə əməkdaşlarımız icma inkişafına və təhsilə öz töhfələrini verdilər.

Kütləvi informasiya vasitələri ilə

- Azərbaycanda fəaliyyətlərimizin nəticələri barədə məlumat vermək üçün kütləvi informasiya vasitələrinə biznes əməliyyatları üzrə rüblük hesabatlar veririk.
- Region üzrə prezidentimiz biznes sahəsində yazan bir qrup yerli və xarici jurnalistlərlə mütəmadi surətdə görüşərək onlara BP tərəfindən həyata keçirilən layihələrdəki yeniliklər haqqında məlumatlar verdi.

- Azərbaycandakı fəaliyyətlərimiz barədə yerli və xarici jurnalistlər üçün qrup şəklində və fərdi brifinqlər keçirdik, müntəzəm olaraq yeni məlumatları çatdırdıq və televiziya müsahibələri verdik.
- Yerli jurnalistlər üçün üç media seminarı keçirilib. Yerli və beynəlxalq informasiya agentlikləri, o cümlədən BBC, "Bloomberg" və "Le Figaro" üçün sahələrimizə 22 səfər təşkil olunub.
- 2012-ci il ərzində mətbuat üçün biznes fəaliyyətimizdəki nailiyyət və irəliləyişləri əhatə edən 23 pres-reviz və altı məlumat bülleteni buraxdıq.
- Mətbuat nümayəndələrinin suallarını cavablandırmaq üçün 24 saat fəaliyyət göstərən xəttimiz açıq oldu.

Digər maraqlı tərəflərlə

İşgüzar səfərlər

Səngəçal terminalında siyasətçiləri, jurnalistləri və tərəfdaşımız olan şirkətlərin nümayəndələrini, habelə 20 ölkədən olan maliyyə, təhsil və hərbi təşkilatların nümayəndələrini qəbul etdik və bu cür səfərlərin sayı 50-dən çox oldu.

Tələbələrle

- Mühəndislik, o cümlədən kimya və mexanika mühəndisliyi ixtisasları üzrə bakalavr kurslarını əhatə edərək imkanlarını genişləndirməsi üçün Qafqaz Universitetinə dəstəyimizi davam etdirdik.
- "BP Azərbaycanda. Davamlı inkişaf haqqında hesabat 2011"lə əlaqədar tələbələrin rəy və təkliflərini öyrənmək üçün altı yerli universitetin tələbələri ilə müzakirələr apardıq.
- Həm Azərbaycanda, həm də ölkədən kənarında təqəüd proqramlarına dəstək verdik.
- Biz tələbələr üçün BP-nin Azərbaycandakı müxtəlif şöbələrində təhsildən ayrılmadan əmək təcrübəsi əldə etmələri məqsədilə təcrübə proqramı həyata keçirdik.

Podratçılarla

BP-nin idarə etdiyi layihələrdə yerli şirkətlərin iştirakını artırmaq məqsədilə öz podratçılarımız üçün məlumatlandırma və bilik mübadiləsi tədbirləri təşkil etdik.

Geniş ictimaiyyətlə

- 2012-ci ilin noyabr ayında Xəzər Beynəlxalq Ətraf Mühit Sərgisində – Xəzər və Qafqaz regionunda bu qəbildən ən böyük tədbirdə iştirak etdik.
- İki dildə Azərbaycan və regiondakı fəaliyyətlərimizi işıqlandıran [bp.com/xezer](#) veb-saytımızı ictimaiyyətlə mühüm ünsiyyət vasitəsi olaraq qaldı. Hər gün sayta orta hesabla 590 nəfərdən artıq insan daxil olub, 2011-ci ilə nisbətən 23% çox. Bundan əlavə, onlayn sorğu forması vasitəsilə 632 sorğu aldıq ki, bu da 2011-ci ildə qəbul olunmuş sorğulardan 60% çoxdur.

Əməyin təhlükəsizliyi və sağlamlıq

Bu il əməyin təhlükəsizliyi üzrə məlumatlılığı artırmaq və sağlamlıq məsələləri barədə anlayışı yaxşılaşdırmaq üçün bir sıra vacib təşəbbüslər həyata keçirildi.

Hədəflərimiz

Əməyin təhlükəsizliyini daim diqqət mərkəzində saxlamaq bizim üçün əsas prioritetdir.

Əməyin təhlükəsizliyi və əməliyyat riskləri funksional bölməmüz bütün şirkət üzrə əməliyyatları təhlükəsiz, etibarlı və qaydalara uyğun həyata keçirməyə kömək edir.

Bu bölümde

3\$
milyon

Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyədə SƏTƏM / fəvqəladə hallara qarşı cavab tədbirləri üzrə təlimlərə xərclədiyimiz məbləğ.

93%

2010-cu ilin dənizdə təhlükəsizlik və riskin auditi nəticəsində görülməli tədbirlərin 2012-ci ilin axırına yerinə yetirilmə faizi.

16

2012-ci ildə podratçıların sağlamlıq, əməyin təhlükəsizliyi və ətraf mühit (SƏTƏM) üzrə auditlərinin sayı.

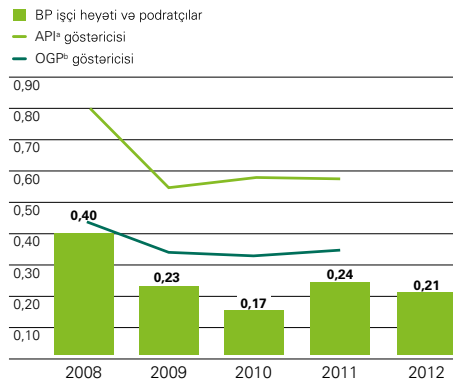
Şahdəniz platforması

Şahdəniz platformasında əməliyyatların "insan amili" baxımından təhlükəsizliyinə baxış keçirdik.

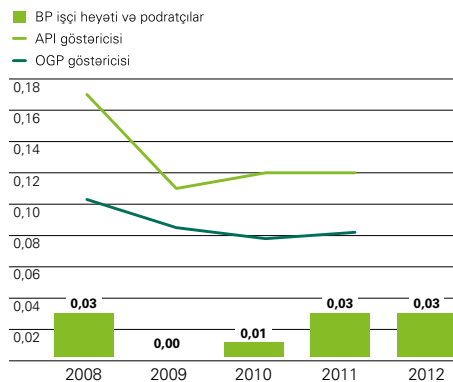

Əməyin təhlükəsizliyi

Qeydiyyatda alınan xəsarətlərin tezliyi (işlənmiş hər 200 000 saat üçün)

İş gününün itirilməsi hadisələrinin tezliyi (işlənmiş hər 200 000 saat üçün)

*Amerika Neft İnstitutu.

^bBeynəlxalq Neft və Qaz İstehsalçıları Assosiasiyası.

Azərbaycanda əməyin təhlükəsizliyini həmişə diqqət mərkəzində saxlamışıq və bu sahədə göstəricilərimizi daim yaxşılaşdırmaq üçün yollar axtarıq.

2012-ci ildə iş saatlarının ümumi həcmnin artması şəraitində qeydiyyata alınan xəsarətlərin tezliyi üzrə göstəricimizi yaxşılaşdırdıq.

Biz, həmçinin Səngəçal terminalında və ixrac boru kəməri əməliyyatlarımızda fəvqəladə hallara qarşı cavab tədbirləri sənədlərimizi daha rəşional və səmərəli etmək üçün nəzərdən keçirdik. Nəticədə, sənədlər daha funksional və istifadə üçün asan oldu.

2011-ci ildə dörd yüksək potensiallı hadisə baş verdiyi halda 2012-ci ildə belə qeydə alındı. Bunlardan ikisi düşən əşyalara, biri çüzi neft sızmasına, dördüncüsü isə 2011-12-ci ilin sərt qışı zamanı qeyri-adi soyuq temperaturlarla bağlı avadanlığın donmasına aiddir. Bütün insidentlər hər tərəfli təhqiq olundu və təcrübədən alınmış dərslər barədə hesabat verildi.

Nəqliyyat vasitələrinin təhlükəsiz idarə edilməsi

2012-ci ildə nəqliyyat vasitələrinin təhlükəsiz idarə edilməsinə son dərəcə sayıqlıq göstərməkdə davam etdik. İl ərzində nəqliyyat vasitələrinin təhlükəsiz idarə olunmasının təkmilləşdirilməsi planını hazırladıq. Bu plan Azərbaycan-Gürcüstan-Türkiyə (AGT) regionunda təhlükəsizlik, təlim, qiymətləndirmə, sürücülərinin etik davranışları üzrə aydın tələblər müəyyənləşdirir. İl boyu plan tətbiq olundu və midstrim sağlamlıq və əməyin təhlükəsizliyi qrupunun əməyin təhlükəsizliyi və əməliyyat riskləri (ƏTƏR) bölümü tərəfindən monitorinq aparıldı. 2012-ci ildə nəqliyyat vasitələrinin idarə olunması ilə bağlı ciddi hadisələrin sayı əhəmiyyətli şəkildə azaldı. 2011-ci ildə üç hadisə baş verdiyi halda, 2012-ci ildə yalnız bir hadisə oldu. Nəqliyyat vasitələri ilə bağlı 2012-ci ildə qeydə alınmış hadisələrin də əksəriyyəti aşağı sürət şəraitində baş verdiyindən dəyən zərər minimum oldu. 2012-ci ildə nəqliyyat vasitələrinin təhlükəsiz idarə olunması üzrə AGT regionunda təlim, qiymətləndirmə, sürücülərinin davranışına aydın

tələblər qoyan təkmilləşdirmə planını hazırlamaqda proqramımızı genişləndirməyə davam etdik.

Təhlükəsizlik mədəniyyəti

2012-ci ildə davranışa əsaslanan əməyin təhlükəsizliyi proqramının əsas diqqəti texnoloji proseslərin təhlükəsizliyinə və fərdi təhlükəsizliyə yönəldi. 2012-ci ilin iyununda texnoloji proseslərin təhlükəsizliyi üzrə müşahidələrin monitorinqinin yaxşılaşdırılması üçün proqramda təkmilləşmələr edildi.

Burada diqqət, həm də fərdlərin öz iş mühitləri ilə qarşılıqlı ünsiyyətdə olma üsullarına yönəldildi. Məqsədimiz insanların etibarlılığını artırmaq yönündə işləməklə əməliyyatlara təsir göstərən xətalara baş verməsi potensialını minimuma endirməkdir.

Yüksək təzyiqli qaz hasil edən Şahdənizdə fəaliyyətlərimiz insan müdaxiləsi ilə sıx bağlı olduğuna görə il ərzində platformada əməliyyatları "insan amili" baxımından xüsusi təfəş etdik. Buraya aşağıdakılar daxil idi:

- İş yükünün qiymətləndirilməsi. Bu qiymətləndirmə hasilat və rəhbərlik komandalının əməliyyatın cari iş rejimi üçün tələb olunan işçi heyətinin optimal sayı barədə necə qərar verməsini nəzərdən keçirdi.
- Əməliyyat sahəsi prosedurunun (ƏSP) təhlili. ƏSP daxilində əsas tapşırıqlar əhatə edən əməyin təhlükəsizliyi baxımından kritik tapşırıqların təhlili aparıldı. Nəticədə, biz ən mühüm tapşırıqlar üçün "pilot / ikinci pilot" metodunu qəbul etdik, bu metodla bir nəfər tapşırığı yerinə yetirir, digəri isə aparılan əməliyyatları təsdiq edir.
- Əməyin təhlükəsizliyi və istehsalat mədəniyyəti üzrə sorğu. Bu sorğu zamanı əldə olunan məlumatlar qarşılıqlı iki il ərzində istehsalat mədəniyyətini dəyişməkdə kömək etmək üçün istifadə olunacaq. "İnsan amili" məsələlərinə daha çox diqqət yetiriləcək.

BP-nin Azərbaycanda əməyin təhlükəsizliyi üzrə göstəriciləri^a

	2011	2012
Ölüm halları	0	0
Yüksək potensiallı insidentlərin tezliyi ^d	0,07	0,04
İş gününün itirilməsi hadisələrinin tezliyi ^e	0,03	0,03
Qeydiyyatda alınan xəsarətlərin tezliyi ^f	0,24	0,21
Yol-nəqliyyat qəzalarının ümumi səviyyəsi ^g	1,27	1,50
Qət edilmiş kilometr (milyon)	14,2	15,96
İşlənmiş saatlar (milyon)	17,54	19,04

^aBu cədvəl BP əməkdaşları və podratçılar üzrə məlumatları əks etdirir. BP-də xəsarət və xəstəliyə verilmiş təriflər ABŞ Peşə Sağlamlığı və Əməyin Təhlükəsizliyi İdarəsi tərəfindən müəyyənləşdirilmiş təriflərdən və bu təriflərin müvafiq şərtlərindən götürülüb. Buraya sırf layihələrə dair məlumatlar daxil deyil.

^bYüksək potensiallı insidentlərin tezliyi hər 200 000 iş saatına düşən yüksək potensiallı insidentlərin sayı ilə ifadə olunur.

^cİş gününün itirilməsi hadisəsi (İGH) işlə bağlı xəsarət və ya xəstəlik nəticəsində ziyan çəkmiş şəxsin iş qabiliyyətini itirməsinə və bu cür hadisənin baş verdiyi gündən sonrakı ən azı bir normal iş növbəsinə çıxma bilməməsinə səbəb olan hadisə deməkdir. İGH tezliyi işlənmiş 200 000 saat ərzində əməkdaş və ya podratçının bir və ya bir neçə gün (növbə) ərzində iş qabiliyyətini itirməsi ilə nəticələnən xəsarət və ya xəstəliklərin sayı ilə ifadə olunur.

^dQeydiyyatda alınan xəsarət (QX) ilk tibbi yardımdan əlavə müalicə tələb edən işlə bağlı məruzə edilmiş bütün xəsarət hallarının sayıdır. QX tezliyi işlənmiş 200 000 saat ərzində məruzə edilmiş QX-lərin sayı ilə ifadə olunur.

^eYol-nəqliyyat qəzalarının ümumi səviyyəsi nəqliyyat vasitəsilə qət edilmiş hər milyon kilometr məsafəyə düşən məruzə edilmiş yol-nəqliyyat qəzalarının sayıdır.

Gördüyümüz bütün işlərin əsasında təhlükəsizlik durur.

Əməyin təhlükəsizliyi üzrə təlim və məlumatlılıq

2012-ci ildə AGT regionunda sağlamlıq, əməyin təhlükəsizliyi, ətraf mühit / fəvqəladə hallar üzrə təlimlərə 3 milyon dollardan artıq vəsait xərclədik. İl ərzində əməyin təhlükəsizliyi təlimi üzrə hər hansı yeni mühüm təşəbbüs olmadı.

Əməliyyatların təhlükəsizliyi

2011-ci ilin əvvəlindən bəri BP-nin əməliyyatçısı olduğu bütün qazma və quyularla bağlı fəaliyyətlər şirkətin quyular üzrə qlobal təşkilatı (QQT) vasitəsilə həyata keçirilib. Beləliklə, quyular üzrə bütün funksional bölmələrimizdəki mütəxəssislər quyuların təhlükəsiz və standartlara uyğun olmasını təmin etmək üçün qurulmuş, qlobal standartlara malik vahid bir təşkilatda birləşir.

2012-ci ildə AGT regionunda QQT Meksika körfəzindəki dərין sular da aparılan əməliyyatların araşdırılması barədə hesabatda göstərilmiş 26 tövsiyənin həyata keçirilməsi istiqamətində işini davam etdirib. Biz yeni və yenilənmiş texniki prosesləri tətbiq etmək, əməliyyat üzrə göstərişləri gücləndirmək, riskin idarə olunması proseslərini yaxşılaşdırmaq və BP-nin işçi heyəti və müvafiq standartlar hazırlamaq məqsədilə mərkəzəndən irəli sürülmüş 22 təşəbbüsü icra etdik.

Bu, BP-nin qlobal qazma əməliyyatlarında riskin azaldılması üçün mühüm bir təşəbbüsdür və bu istiqamətdə hələ görülməli işlər var. 2013-14-cü illərdə biz qalan tövsiyələri də həyata keçirməyi nəzərdə tuturuq.

Hesabatdakı tövsiyələrin sistemli şəkildə və nəzarət altında həyata keçirilməsi QQT daxilində əməliyyatların idarə edilməsi sistemimizi daha da bərqərar edəcək və əməliyyatları necə aparmağımız üçün bazis təşkil edəcək.

Midstrim auditi və regional yoxlama prosesi

BP qrupunun ƏTƏR komandası üç ildən bir təkrarlanan və əməliyyatları diqqətdə saxlayan sisteməlik və strukturlaşdırılmış bir audit proqramı həyata keçirir.

2011-ci ilin iyununda BP AGT-nin midstrim obyektləri, o cümlədən quruda uyğun köməkçi funksional bölmələri qrup səviyyəsində geniş ƏTƏR auditindən keçdi. Üç həftəlik audit tamamlama müddəti bir neçə aydan altı ilə qədər dəyişən tədbirlərin görülməsini tələb edən bir sıra nəticələri məruzə etdi.

2012-ci ilin sonuna qədər BP AGT 2011-ci il midstrim ƏTƏR auditinin tələb etdiyi tədbirlərin 82%-ni, eləcə də 2010-cu ildə dənizdə aparılmış ƏTƏR audit ilə bağlı tədbirlərin 93%-ni daxili yoxlama apararaq tamamladı. Auditin tələb etdiyi qalan tədbirləri tamamlamaq üçün işlər 2013-cü ildə davam etdi.

Boru kəmərlərinin mexaniki bütövlüyünün idarə edilməsi

Quruda

Təzyiq sistemlərinin mexaniki bütövlüyü

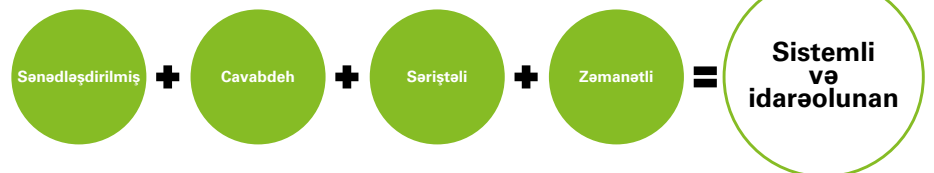
Əməliyyatların təhlükəsiz və etibarlı davam etməsinə əmin olmaq üçün təzyiq altında olan çənələr və təzyiq sistemlərinin müntəzəm normativ təftişlərdən keçirilməsi tələb edilir. 2012-ci ilin əvvəlində Səngəçal terminalındakı təzyiq sistemləri avadanlığının təftiş tarixçəsinə və əlaqədar təmir işlərinə baxış keçirildi. Baxışdan sonra avadanlıq növbə siyahısına alındı və təftiş planına daxil edildi.

Azəri-Çıraç-Dərinsulu Günəşliyə aid sahədə quraşdırılmış texnoloji avadanlıq da korroziya ilə bağlı fəaliyyətləri təsbit edə bilən ən müasir qeyri-intruziv texnologiya – geniş səth inspeksiyanının (GSİ) avtomatlaşdırılmış skanerindən istifadə olunmaqla daxili təftişdən keçirildi. GSİ divar qalınlığının ultrasəs vasitəsilə ölçülməsindən istifadə edir, belə ki, əvvəlcədən müəyyənləşdirilmiş ölçmə nöqtələri üçün qalınlıq göstəricilərini qeydə almaq məqsədilə qəbulədiçi kompüterə birləşdirilir. Bu, korroziya dərəcələrini dəqiq hesablamaq və nəzarətdə saxlamağa imkan verir.

Saxlama çənələri də hər hansı aşınma hadisəsinin erkən mərhələdə aşkar olunmasını təmin etmək üçün müntəzəm təftiş aparılmasını tələb edir. Daxili vizual təftiş, adətən elektromaqnit üsulla sızmaların aşkarlanması və qeydiyyati ilə birlikdə aparılır. 2012-ci ildə Səngəçal İlkin neft layihəsinə aid C və D çənələrində geniş təmir və təftiş işləri aparıldı. Hər iki çənənin istismarı dayandırıldı, onlar neft qalıqlarından təmizləndi və daxildən təftiş olundu. Çənələrin istismar müddətini uzatmaq üçün qaynaq-təmir işləri aparıldı, yeni daxili təbəqə çəkildi və mühafizə anodları quraşdırıldı.

Korroziya və hasilatda kimyəvi tədbirlər

Korroziya və hasilatda kimyəvi tədbirlərlə bağlı fəaliyyətlər korroziyanın qarşısının alınması, hasilatın yaxşılaşdırılması, strukturlara texniki qulluq, eləcə də katod mühafizəsi sahələrində uğurla həyata keçirildi.

Sengeçal terminalında və ixrac boru kəmərlərində gündəlik fəaliyyət əsnasında mütəmadi olaraq korroziya nümunələri götürülür. Buraya, həmçinin bakteriyaların illik tədqiqi, ərsinləmə tullantılarından nümunələrin götürülməsi, boru kəmərləri üçün giriş spesifikasiyaları və eməliyyatlarla bağlı digər kimyəvi fəaliyyətlər daxildir.

Bu təftiş və nümunələrin götürülməsi rejimi vasitəsilə sistem üçün əsas icra indikatorları müəyyənləşdirilir, onların gündəlik monitorinqi keçirilir və aylıq hesabatı verilir.

Bundan başqa, eməliyyatların və hasilatın səmərəliliyini artırmaq, riski azaltmaq və xərclərin təsirini minimalaşdırmaq məqsədilə "Nalco" kimya şirkəti ilə müxtəlif kimyəvi sınaqlar və Azəri-Çıraç-Dərinsulu Günəşli üçün erpin yaranması prosesinin ləngidilməsi kimi səmərələşdirici layihələr həyata keçirildi.

Sengeçal terminalında yeraltı boru kəmərlərinin katod mühafizəsi üzrə müxtəlif modernləşdirmə layihələri həyata keçirildi. Katod mühafizəsi sisteminin gündəlik monitorinqi və texniki qulluğu da yerinə yetirildi. Boru kəmərləri strukturunda məsafədən monitorinq sistemi quraşdırıldı və hazırda tamamlanmaq üzrədir. Bundan əlavə, Sengeçal terminalında bütün yeraltı qurğular, boru kəmərləri və kəmə sistemləri tədqiq olundu və təkmilləşdirmə layihələri müəyyənləşdirildi. Bu layihələr 2013-cü ildə həyata keçirilir.

Qurudakı boru kəmərlərinin mexaniki bütövlüyü
Midstrim üzrə qurudakı borukəmərləri Azərbaycanda, Gürcüstanda və Türkiyədə 3 000 km uzunluğunda üç müxtəlif boru kəmə sistemini – Bakı-Tbilisi-Ceyhan (BTC), Cənubi Qafqaz Boru Kəməri (CQBK) və Qərb İxrac Boru Kəməri (QIBK) əhatə edir.

Ən azı iki ildə bir dəfə bütün boru kəmərlərimizin təftişi keçirilir, qanunsuz müdaxilələrin olub-olmamasını yoxlamaq üçün QIBK-nin bəzi hissələri isə altı aydan bir təftiş edilir. Potensial

torpaq sürüşməsi yerlərində yerdeyişmənin olub-olmamasının yoxlanması üçün BTC və CQBK-nin də bəzi hissələri təftiş edilir.

Bu yoxlamaların həyata keçirmək üçün Azərbaycan-Gürcüstan-Türkiyə regionu çoxlu sayda diaqnostika texnologiyaları tətbiq edib. Bunlara kalibr konfigurasiyasının təftişi aləti, aksial maqnit axını, çatların ultrasəsle aşkar olunması, boru divarının ultrasəsle ölçülməsi, katod mühafizəsi üzrə cərəyan aləti, elektromaqnit akustik ötürücü alət, sızmanın aşkara çıxarılması aləti və XYZ xəritələşdirmə daxildir.

2013-cü ildə təftişi çətin olan xətlərin mexaniki bütövlüyü üzrə ilkin qiymətləndirməni aparmaq üçün maqnit yaddaş metodu kimi digər texnologiyaları da sınaqdan keçirəcəyik. Biz məlumatları avtomatik şəkildə toplayan çay axınının skan olunması texnologiyasını da sınaqdan keçirmək istəyirik. Burada məqsəd daşqın mövsümünün çaylarla kəşşən boru kəmərlərində qırılma riskinin yüksək olduğu ən qızgın vaxtında məlumatların toplanmasıdır.

Denizdə

Şahdənizin ətraflı təhlili və təftişi bizə imkan verdi ki, platformanın yükərin qaldırılması yerini və gələcək quyu işlənməsi üçün potensialı təsdiqləyək. Platformadakı işlərin davam etdirilməsi üçün 2013-cü ildə əlavə təhlillər aparılacaq.

Biz, həmçinin altı dəniz platformamızın hamısında əsas karbohidrogen çənələrinin riskə əsaslanan qiymətləndirilməsini başa çatdırdıq və Qərbi Çırağın eməliyyatöncəsi mərhələsi üçün aparılmaqda olan ilkin işlərə dəstək verdik. Qiymətləndirmə nəticəsində gələcək illər üçün təftiş işlərinin qrafiki tutuldu.

İl ərzində Dərinsulu Günəşli platformasının təftişini də başa çatdırdıq. Boru kəmərinə aid flans birləşmələrinin səthinin və çənələrin mexaniki bütövlüyünün çoxlu sayda təftişi aparıldı və müsbət rəy alındı.

Təchizatçılarımızla birgə bütün platformalarda təmir proqramları başa çatdırıldı. Məsələn, Mərkəzi Azəri platformasında göyertə strukturu ilə dəniz səviyyəsi arasında boşluğun azaldılması üzrə işi tamamladıq. Bu proqram yatağın istismar müddətini uzatmaq öhdəliyimizin bir hissəsi olaraq 2013-cü ildə də davam etdiriləcək.

2012-ci ilin iyulunda ərazinin cari yoxlanışı zamanı aşkar olundu ki, Sengeçal terminalı ilə Dərinsulu Günəşli platforması arasında dəniz boru kəməri dəhlizində bir neçə kabel zədələndi. Müəyyən edildi ki, üçüncü tərəfə aid bir gəmi bu ərazidə lövbərini salaraq sürüyüb. Sualtı boru kəmərlərinin mexaniki bütövlüyünü təmin etmək üçün uyğun tədbirlər gördük, o cümlədən monitorinq üçün səmərəli bir sistem yaratmaq məqsədilə Fövqəladə Hallar Nazirliyi və digər uyğun dövlət orqanları ilə əməkdaşlıq etdik.

Denizçilik eməliyyatları

Gərgin və məhsuldar il olan 2012-ci ildə dənizçilik eməliyyatları komandası Azərbaycandakı eməliyyatlarımızın dəstəklənməsində mühüm rol oynadı. Görülən işlərə normal donanma eməliyyatları, qazma qurğularının yerdəyişmələri, dənizdə siqortalama, fövqəladə hallara qarşı cavab tədbirləri, təhlükəsizliklə bağlı vəzifələr və dənizdə təchizat öhdəlikləri daxil idi.

Yeni keşikçi gəmi strategiyası hazırlandı və boru kəmərlərinə nəzarət ərazisinin genişləndirilməsi üçün tətbiq edildi. Heç bir xəsarət qeydiyyata alınmadan qazma qurğularının altı yerdəyişməsi beynəlxalq standartlara uyğun başa çatdırıldı.

Dəniz eməliyyatlarımızın artmasını dəstəkləmək üçün "Kaspian Çallencer" və "Kaspian İndevə" adlı iki yeni lövbərsalma gəmisi, eləcə də "Kaspian Səporter" adlı platformalar üçün yeni təchizat gəmisi əldə olundu. Bu gəmilər gücünə və ölçüsünə görə

Sərqi Azəri platformasına yan alan təchizat gəmisi.

İnsidentlətin idarə edilməsi qrupumuz Xəzər 3 təlim-məşqi zamanı.

Fövqəladə hallara hazırlıq səviyyəmizi yüksəldirik

2012-ci ilin oktyabrında Azəri platformalarının yaxınlığında üçüncü tərəfə aid bir yük gəmisi ilə bağlı qəza hadisəsi, heyətin təxliyə olunması və neft dağılmasına qarşı tədbirlərin görülməsini BP-nin fövqəladə hallarda cavab tədbiri və xilasetmə gəmisi cəlb olunmaqla simulyasiya edən Xəzər 3 komanda-qərargah təlimini keçirdik. Təlimin məqsədi BP-nin müxtəlif departamentlərinin güclü stress altında və ciddiləşən böhran şəraitində birgə işləmək qabiliyyətini sınaqdan keçirmək idi.

Midstrim sektorunda sağlamliq və əməyin təhlükəsizliyi üzrə direktor Oleq Reşçikov xüsusi olaraq iki şeyi vurğulayır: "Birincisi, Taktiki Əməkdaşlığın İdarə olunması Sistemine (TƏİS) aid proqram təminatı və təchizat uqurla sınaqdan keçirildi. TƏİS Ağır Qəzalara bağı Risk proqramının bir hissəsidir və canlı təsvirləri real vaxt formatında dənizdən insidentlərin İdarə Olunması Mərkəzinə ötürməyə imkan yaradır. İkincisi, BP qrupunun Britaniyadakı böhran və davamlılığın idarə olunması komandası ilk dəfə olaraq BP AGT prezidenti ilə rabitə əlaqəsi vasitəsilə təlimdə iştirak edirdi."

Təlimdə bir sıra dövlət orqanları, o cümlədən Fövqəladə Hallar Nazirliyi (FHN), Azərbaycan Dövlət Dəniz Administrasiyası (ADDA), Hərbi Dəniz Qüvvələri və Sərhəd Qoşunlarını təmsil edən hökumət müşahidəçiləri də iştirak etdilər. "BP-nin fövqəladə hallara qarşı cavab tədbirləri üçün mövcud mexanizmi bizi heyran etdi," ADDA-nın direktor müavini Arif Mazanov deyir. "Komandadakı hər kəs nə etdiyini bilir və əlaqələndirmə qüsursuzdur."

FHN-nin İnfrastrukturun inkişafı departamentinin baş məsləhətçisi İlqar Həsənovun dediyinə görə, təlim BP ilə müxtəlif dövlət qurumları arasında birgə fəaliyyətdəki təkmilləşdirilməli olan sahələri də göstərdi. "Təlimin ən gözəl cəhəti odur ki, o, hamımıza kömək etdi ki, real şəraitdə hansı xətalara baş verə biləcəyini və gələcəkdə bu cür hallara yol verməmək üçün bu gün nə etməli olduğumuzu görə."

imkanlarımızı əhəmiyyətli dərəcədə genişləndirdi. "İndevə" və "Saporter" Rusiyanın kanal sistemi ilə BP üçün Azərbaycana gətirilən ən iri gəmilərdir.

İşlər artdığına görə əlavə işçi heyətinin yerləşdirilməsi üçün bir yük gəmisi müvəqqəti olaraq yaşayış gəmisinə çevrildi. Bu gəmi Çıraqda geniş istifadə olundu. Biz Qərbi Çıraqda boru çəkilməsi zamanı işçi heyətinin daşınması və lövbərsalma gəmiləri ilə qlobal layihələr təşkilatını da dəstəklədik.

Fövqəladə hallarda cavab tədbirləri

2011-ci ildə böhran halları və davamlılığın idarə olunması, eləcə də BP AGT-də fövqəladə hallara cavab tədbirlərimizə baxış keçirdik. Buraya hasilat əməliyyatları üçün biznes təsirlərinin təhlili daxil idi. Bu baxışdan sonra bərpa üçün vaxt profilini təyin etdik, eləcə də əhəmiyyətli kəsintidən sonra hasilat işlək vəziyyətə qaytarmaq üçün bir plan hazırladıq.

2012-ci ildə bərpa üçün vaxt profilini və hasilat əməliyyatları üçün biznes davamlılığı strategiyasını təzələdik, həmçinin sualt əməliyyatların davamlılığı üzrə strateji sənədləri əlavə etdik, biznes təsirlərinin təhlili ilə bağlı məlumatları ətraflı şəkildə yoxladıq.

May ayında Azərbaycanda həm "məsafədən işləmək" imkanlarımız, həm də BP qrupunun Londondakı baş qərargahı ilə birgə yüksək vəzifəli regional rəhbərlik səviyyəsində böhran hallarına cavab tədbirləri real vaxt rejimində sınaqdan keçirildi. 2012-ci ilin dekabrında BP AGT-nin yüksək vəzifəli rəhbərlərinə BP qrupunun baş qərargahı ilə birlikdə mülki böhran zamanı cavab tədbirlərini təcürbədən keçirmək imkanı verildi.

BP qrup səviyyəsində müəyyən edilmiş iki prosedura – böhranın və davamlılığın idarə edilməsi, həmçinin neft dağılmalarına hazırlıq və cavab tədbirləri üçün qlobal miqyasda yeni standartlar təqdim etdi. Yeni tələblər hər hansı fövqəladə hadisə baş verdikdə cavab tədbiri görmək bacarığımızı davamlı olaraq təkmilləşdirməkdən əlavə, fövqəladə hallarda cavab tədbiri görməyə və fövqəladə halların idarə olunmasının təşkilinə kömək üçün hazırlanıb. Bu tələbləri yerinə yetirməklə böhran və davamlılığın idarə edilməsi və planlaşdırılmasının bütün aspektləri üçün daha dəqiq və daha ardıcıl cavabdehliklər təyin olunacaq və ümid edilir ki, risklər azaldılacaq.

2012-ci ildə əməliyyatlar və quyular şöbəsi neft dağılmalarına qarşı hazırlıq və cavab tədbirləri standartı üzrə qiymətləndirmələrini başa çatdırdı. Daha sonra çoxfunksiyalı bir komanda qiymətləndirməni tamamlamaq üçün ön xəftə birgə işlədi. Nəticədə, tələb olunan fəaliyyətlər 2013-cü ildə həyata keçiriləcək ki, ilin sonuna qədər uyğunluq təmin edilsin. Neft dağılmalarına qarşı hazırlıq və cavab tədbirləri standartına tam uyğunluq 2014-cü ildə əldə olunacaq.

Bu işlərlə birlikdə dəniz əməliyyatları və quyular üzrə sağlamliq, əməyin təhlükəsizliyi və fövqəladə hallarda cavab tədbiri simulyatoru üzrə mütəxəssis

fövqəladə hallarda cavab tədbiri hadisələrinin modellərini yaratmaq üçün 2012-ci ildə əməyin təhlükəsizliyinə aid kompleks nəzarət sistemindən istifadə etdi. Bunlar platforma işçi heyəti tərəfindən cavab tədbirləri görmək səriştesini təkmilləşdirmək üçün istifadə oluna bilər. Mərkəzi Azəri, Qərbi Azəri, Şərqi Azəri, Dərinsulu Günəşli və Şahdəniz platformaları üçün texnoloji proseslərə nəzarət və avtomatlaşdırılmış təhlükəsizlik sistemlərini əks etdirən proqram modelləri hazırlandı. Bu modellər digər sahələrə, o cümlədən obyektlərdə insidentlərin idarə olunması komandası üçün keçirilən həftəlik dəniz təlimləri, yeni obyektə alışmaq üçün texniklərə keçilən təlimlərə tətbiq edilə bilər. Bu yolla ixtisaslaşdırılmış mühüm əməliyyatların simulyasiyasındakı boşluqlar daha səmərəli şəkildə aradan qaldırıla, bilik/təlim sahəsində hər hansı uyğunsuzluqları düzəltmək üçün planlar hazırlana bilər.

Tərəfdaşlar və podratçılarla işimiz

Podratçıların idarə edilməsi proqramımız BP-nin bütün qrupu əhatə edən əməliyyatların idarə edilməsi sistemi ilə sıx bağlıdır. Həm tədarük və təchizatın idarə edilməsi, həm də əməyin təhlükəsizliyi və əməliyyat riskləri üzrə regional funksional bölmələr burada məsuliyyət daşıyır və BP qrupunun rəhbərlik komandası tərəfindən dəstəklənir.

Podratçıların idarə edilməsinin ilk mərhələlərindən onun inkişafı davamlı təkmilləşdirməyə xüsusi diqqət yetirir.

İl ərzində podratçıların idarə edilməsi çərçivəsində işləyərək boşluqların qiymətləndirilməsi aparıldı. Sonra alınmış müfəssəl nəticələr nəzərdən keçirilmək üçün təşkilat daxilində regional rəhbərlik komandasına çatdırıldı. Nəticələr insanlar, proseslər, məmurlar və sistemlər üzrə qruplaşdırıldı və çatışmazlıqlar ciddi dərəcəsinə görə sıralandı. İşin icrası zamanı insanlar və proseslər üzrə sistem və məmurlar kateqoriyasına nisbətən daha ciddi çatışmazlıqların olduğu aşkar edildi. Daha az əhəmiyyətli çatışmazlıqlara sağlamliq, əməyin təhlükəsizliyi, təhlükəsizlik və ətraf mühit üzrə formal yoxlamalar, əsas sənədlərin mərkəzləşdirilmiş saxlanılması, podratçıların idarə edilməsində qəbul olunmuş köməkçi vasitələrin davamlı istifadə edilməməsi aid idi.

İl boyu BP qrupunun "Bir komanda" idarəetmə konsepsiyasına uyğun olaraq regional komandalər üçün podratçıların idarə edilməsi üzrə təlimlər keçirildi. Həmçinin podratçılara aid sağlamliq, əməyin təhlükəsizliyi və ətraf mühitin (SƏTƏM) idarə edilməsi sisteminin audit siyahısı hazırlandı və tətbiq edildi. Podratçıların 16 SƏTƏM auditləri həyata keçirildi, podratçılar üçün əməyin təhlükəsizliyinin yaxşılaşdırılması planı üzrə təlimat hazırlanaraq qüvvəyə mindi.

2012-ci ildə bir sıra interaktiv sağlamlıq kampaniyası və təkmilləşdirmə təşəbbüslerini davam etdirdik.

“Ürək günü” kampaniyasında iştirak edən işçilərimiz.

2012-ci ilin sentyabrında BP-nin sağlamlıq, əməyin təhlükəsizliyi və fəvqəladə hallarda cavab tədbirləri üzrə 33 mütəxəssisi üçün Birləşmiş Krallıq, Almaniya və İsveçdəki kütləvi xəsarət hallarının idarə olunması üzrə standart beynəlxalq proseslər əsasında iri insidentlərin tibbi baxımdan idarə edilməsi və dəstəklənməsi barədə təlim keçirildi. Dörd gün davam edən və tibb xidməti təmsilçiləri tərəfindən aparılan bu kurs iştirakçılara iri insidentlər zamanı istifadə etmək üçün qlobal tibbi idarəetmə modelini təqdim etdi. Tibbi və təcili yardım xidmətlərinin rolunun başa düşülməsi, müalicə, daşınma və tibbi avadanlıq kimi mövzular əhatə edildi. İri insidentlər üçün strategiyalar real həyat nümunələri, masaüstü və praktik məşqlərlə illüstrasiya olundu.

2011-ci ildə sağlamlığa təsirin qiymətləndirilməsi (STQ)^a və bu sahədə təlimdən sonra 2012-ci ildə BP AGF-də daha bir masaüstü STQ yoxlaması aparıldı. Bu STQ Şahdəniz Mərhələ 2 layihəsinin tərkib hissəsi kimi nəzərdə tutulan Cənubi Qafqaz Boru Kəmərinin genişləndirilməsi ilə əlaqədardır. Her iki qiymətləndirmədə iştirak edən peşə sağlamlığı və ictimai səhiyyə mütəxəssisləri ölkədə və layihənin qonşuluğundakı yerlərdə sağlamlıq göstəricilərini araşdıraraq təhlil etdilər.

2012-ci ildə aparılmış STQ-nin məqsədi layihənin yerli sakinlərin sağlamlığına mümkün təsirlərini qiymətləndirmək, beləliklə, həmin təsirləri müəyyənləşdirmək, idarə etmək və azaltmaqda bizə kömək etməkdir. Təhlil başa çatandan sonra sağlamlıq üçün təsirlərin azaldılması üzrə plan/öhdəliklərin reyestrində eyni layihə üçün ətraf mühitə və sosial sahəyə təsirin qiymətləndirilməsindən əldə olunmuş nəticələr və təsirləri azaltmaq üçün tədbirlərlə birlikdə sağlamlıq üçün təsirlərin azaldılmasına aid rəsmi planlar müəyyənləşdiriləcək.

2012-ci ildə, həmçinin ofis ergonomiyası üzrə pilot layihəmiz “Remedy” vasitələrinin daxil edilməsi

ilə genişləndirildi. “Remedy Interactive” yuxarı ətraflardakı peşə xəstəliklərinin riskini azaltmaqda bizə kömək edə bilən proqram təminatı dəstədir.

2012-ci ilin sentyabr ayında bütün BP qrupu üzrə həyata keçirilən təşəbbüs çərçivəsində “Ürək günü” ürək sağlamlığı kampaniyası keçirdik. Əməkdaşlar ürək sağlamlığına nəzarət etmək üçün ilkin məlumatlar aldılar, ildən-ilə nəticələri müqayisə etmək üçün istifadə oluna bilən həyat tərzinin qiymətləndirilməsi və statistik yoxlamadan keçdilər. Ümumilikdə, bu kampaniyada 557 nəfər iştirak etdi.

2011-ci ildə başlanmış əl-qol vibrasiyasına nəzarət proqramının həyata keçirilməsini də tamamladıq. 2012-ci ildə proqram dəniz və quyu əməliyyatlarında tam tətbiq olundu. Mütəmadi aparılan yeniləşdirilmə, təftiş və qiymətləndirmələr prosesin davamlılığını təmin edəcək.

Əməliyyatlarda işləyən işçilərin qarşılaşdıqları yorğunluq riskinin müəyyənləşdirilməsi və aradan qaldırılması üçün BP biznesi daxilində Yorğunluğun İdarə Olunması Proqramına (YİP) başladıq. YİP elmi cəhətdən əsaslandırılmış, məlumatlara söykənən proqramdır, hər hansı obyektin yerli əməliyyatların idarə edilməsi sistemi ilə sıx bağlı olan yorğunluq riskinə davamlı şəkildə nəzarət edilməsi və onun idarə edilməsində istifadə olunur.

2012-ci ildə sağlamlıq və əməyin təhlükəsizliyi sahəsinin 21 mütəxəssisi yorğunluğa qarşı mübarizə təlimində iştirak etdilər. Bu kursda BP qrupunun yorğunluğun idarə olunması üzrə tövsiyə edilən təcrübəsinə, yuxunun və gündəlik ritmin elmi aspektlərinə və yorğunluğun əməyin təhlükəsizliyinə təsirinə ümumi nəzər salındı. Kurs, həmçinin BP-nin yorğunluqla bağlı məlumatlandırma və ona qarşı tədbirlər mövzusunda onlayn təlimini və yorğunluğa qarşı “aletlər dəstini” təqdim edir. Təlimdən sonra Azərbaycan-Gürcüstan-Türkiyə regionunun bir çox iş sahələrində yorğunluq riskinin qiymətləndirilməsi başa çatdırıldı.

^aSTQ kəmiyyət, keyfiyyət və kollektiv metodlardan istifadə etməklə müxtəlif iqtisadi sektorlardakı siyasətlərin, planların və layihələrin sağlamlığa təsirini qiymətləndirmək üsuludur.

Ətraf mühit

Biz enerjini mümkün olan ən məsuliyyətli şəkildə, insanlar, icmalar və ətraf mühitə təsirləri minimallaşdıraraq istehsal etmək barədə öhdəliyimizə anlayış və hörmətlə yanaşır, yüksək dəyər veririk.

Hədəflərimiz

Ətraf mühitin monitorinqi bizə atılma və emissiyalarımızın ətraf mühitə təsirini başa düşməkdə kömək edir.

İl ərzində xüsusi tədbir və layihələrdən ibarət "məşəldə yandırılma siyasəti"ni həyata keçirməklə qazın məşəldə yandırılmasını azaltmağa davam etdik.

Bu bölümde

ISO14001

ətraf mühitin idarə edilməsi sistemimizin aldığı sertifikatın etibarlılıq müddəti 2015-ci ilə qədər uzadıldı.

19%

məşəldə yandırılmış karbohidrogenlərin həcmində 2011-ci ilə nəzərən azalma.

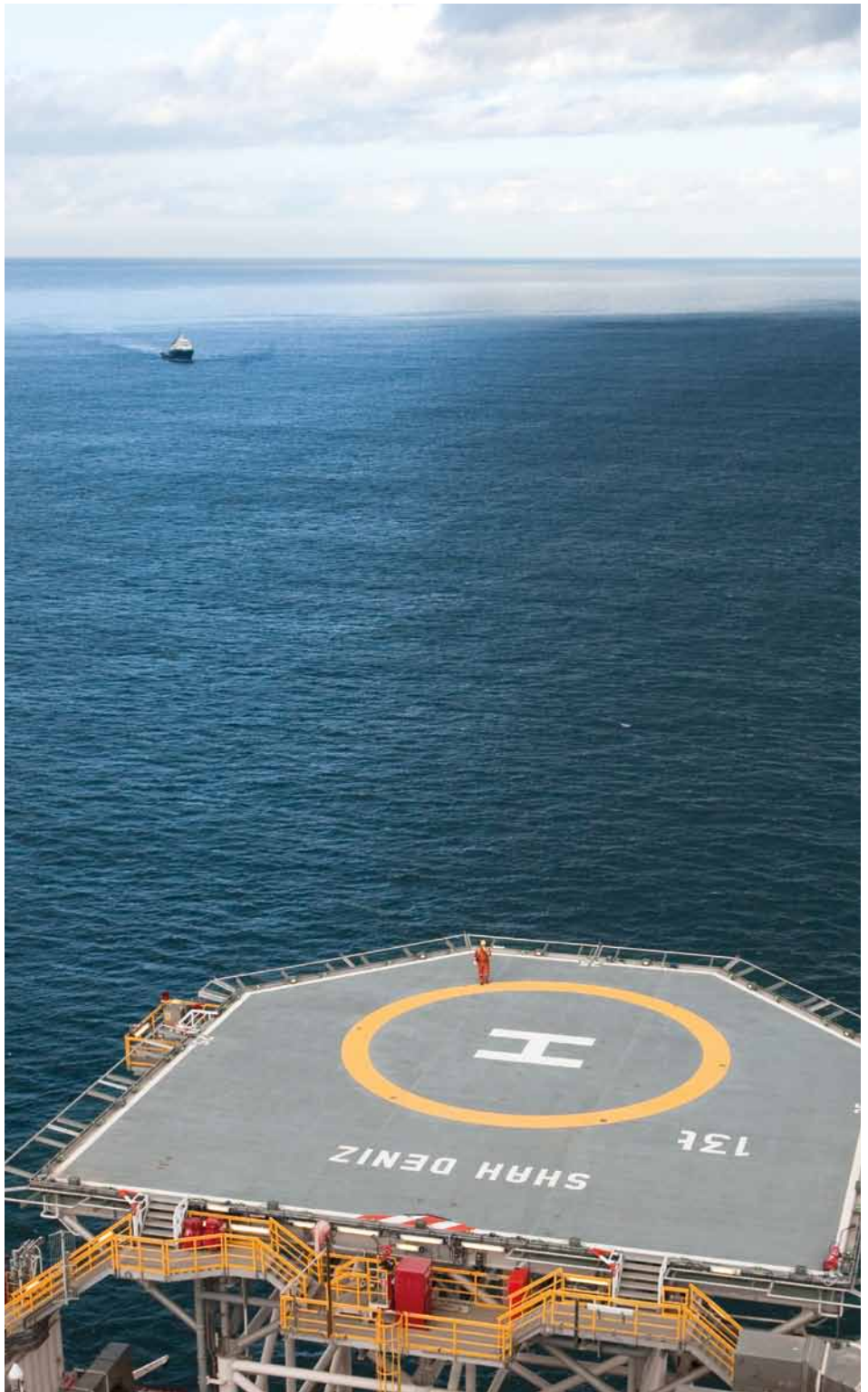
19

ətraf mühitin monitorinqi üzrə 2012-ci ildə apardığımız tədqiqatların sayı.

Şahdəniz platforması

Biz Şahdəniz Mərhele 2 layihəsi üçün ətraf mühitin bir sıra ilkin tədqiqatlarını başa çatdırdıq.

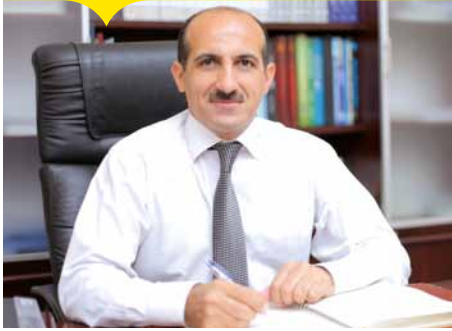

Ətraf mühitin idarə edilməsi

Azər Əliyev

Ekologiya idarəsinin reisi,
ARDNŞ

Biz inanırıq ki, ətraf mühitin mühafizəsi sahəsində BP ilə əməkdaşlığımız davamlı müsbət nəticələrin əldə olunmasına köməklik edir. Ekoloji risklərin idarə olunmasına dair 2012-ci ilin oktyabr ayında Eko-Parkda keçirdiyimiz birgə seminar bu əməkdaşlığın bir nümunəsidir. Tədbirdə ARDNŞ və BP mütəxəssisləri neft dağılmalarına qarşı birgə cavab tədbirləri və önleyici fəaliyyətlərin koordinasiya olunması ilə bağlı təcrübələrini bölüşərək fikir mübadiləsi apardılar.

Layihə və əməliyyatlarımızın əvvəlcədən sonunadək ətraf mühit məsələlərini idarə edir, ətraf mühitə təsirləri aradan qaldırmaq üçün işləyirik.

BP Azərbaycanda İSO 14001:2004 standartına əsaslanan çox ciddi ətraf mühitin idarə edilməsi sistemini (ƏMİES) tətbiq edir. ƏMİES təmin edir ki, biz ətraf mühitə olan təsirlərimizi minimuma endirək və qüvvədə olan müvafiq yerli və beynəlxalq qanun, konvensiya və normativ aktlara riayət edək. Biz ətraf mühitə potensial təsiri olan fəaliyyətləri diqqətlə müəyyənləşdirilmiş proseduralardan istifadə etməklə idarə edirik, xarici və daxili auditlər, müntəzəm təftişlər və mövcud proseslərin vaxtaşırı yoxlamaları vasitəsilə onların təsbit olunmuş qaydada həyata keçirilməsini təmin edirik. Biz ətraf mühitə həm planlı, həm də nəzərdə tutulmayan çıxış göstəricilərimizə nəzarət edirik və ətraf mühitə potensial təsirləri aşkar etmək, beləliklə, mümkün olduqca bu təsirləri azaltmaq, minimuma endirmək və idarə etmək üçün yaxın ətraf mühitin geniş monitorinqi proqramına maliklik.

Bizim ətraf mühitin monitorinqi üzrə söylərimizdə əsas diqqət fəaliyyətlərimizin iki ayrı aspektinin öyrənilməsinə yönəlib – fəaliyyətimizin ətraf mühit üzrə çıxış göstəriciləri və ya “əməliyyatların monitorinqi” fəaliyyətlərimiz nəticəsində sahələrdə formalaşan atılma və emissiyalardan nümunələr götürməklə ətraf mühit üzrə çıxış göstəricilərimizi (məsələn, istixana qazı emissiyaları, maye atılmaları) ölçmək; “yaxın ətraf mühitin monitorinqi” isə bizim emissiya və atılmaların ətraf mühitə (insanlara, heyvanlara, havaya, bitkilərə, torpağa və suya) təsirlərini ölçərək başa düşmək məqsədi daşıyır. Bunu müvafiq qaydada yerinə yetirmək məqsədilə biz layihələrimiz başlamazdan əvvəl ətraf mühitin ilkin vəziyyətini tədqiq edirik, ətraf mühitə təsirin qiymətləndirilməsi (ƏMTQ) sənədini hazırlamaqla ətraf mühitə potensial təsirləri qiymətləndiririk. Layihələr fəaliyyətə başladığında yaxın ətraf mühitin monitorinqini aparmaqla sonrakı göstərici və təsirləri ilkin vəziyyətlə müqayisə edirik.

Son olaraq, Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi (ETSN) və Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti (ARDNŞ) ilə, habelə Azəri-Çıraq-Dərinisulu Günəşli və Şahdəniz yataqları üzrə hasilatın pay bölgüsü haqqında saziş çərçivəsində fəaliyyət göstərən və ETSN, ARDNŞ, Neftqazlayihə İnstitutu və Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının nümayəndələrindən təşkil olunan Ekoloji Yardımçı Komitə ilə əməkdaşlıq edərək onları fəaliyyətlərimiz barədə müntəzəm olaraq məlumatlandırırıq. Bu, fəaliyyətimizin ən yüksək ekoloji standartlara uyğun olmasını təmin etmək üçün müstəqil nəzarətin və lazım olduqda dəstəyin olmasına imkan yaradır.

İSO 14001 sertifikatı

Azərbaycanda BP əməliyyatlarının ƏMİES-i 2000-ci ildə İSO 14001:2004 standartına uyğun sertifikatlaşdırılıb və 2012-ci ilə qədər bu sertifikatın əhatə dairəsi genişləndirilərək 17 sahə və əməliyyat ərazisini əhatə edib.

İSO 14001 sertifikatı üçillik müddətə verilsə də,

sertifikatın qüvvədə saxlanılması üçün attestasiya orqanından olan şirkətxarici auditor tərəfindən ildə iki dəfə təftiş auditlərinin aparılması tələb olunur və üçillik təkrar sertifikatı müddəti ərzində hər bir sertifikatlaşdırılmış sahədə ən azı bir təftiş auditi aparılmalıdır. 2012-ci ilin mayında aparılmış təftiş auditi Dərinisulu Günəşli platforması, Bakı Dərin Özüllər Zavodunun təchizat bazası, Səngəçal terminalındakı mərkəzi tullantı toplama sahəsi və Qərb İxrac Boru Kəməri, Bakı-Tbilisi-Ceyhan boru xətti və Cənubi Qafqaz Boru Kəmərinin Azərbaycan hissələrini əhatə etdi.

Cari İSO 14001:2004 sertifikatının müddəti 2012-ci ilin noyabr ayında başa çatdığına görə, 2012-ci ilin oktyabrında dördüncü təkrar sertifikatı “Intertek-Moody International” tərəfindən aparıldı. Audit ƏMİES-in hər hansı əhəmiyyətli pozulması hallarını aşkar etmədi və əvvəlki auditlərin aşkar etdiyi hallar müvafiq islahedici tədbirlər vasitəsilə effektiv şəkildə aradan qaldırılmışdı – nəticədə müəyyən olundu ki, BP AGT-nin əməliyyatları (dəniz və quruda) effektiv ƏMİES sistemini qüvvədə saxlayır. Ona görə də 2012-ci ilin noyabrında İSO 14001:2004 sertifikatının etibarlılıq müddəti daha üç il müddətinə, yəni 2015-ci ilə qədər uzadıldı. Yeni İSO 14001 sertifikatı 11 yanvar 2013-cü il tarixində verildi.

Əməkdaşlıq

BP və Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti (ARDNŞ) 2012-ci il ərzində ətraf mühit məsələləri ilə bağlı əməkdaşlığı davam etdirdi. Riskin idarə olunması və Neft dağılmalarına qarşı cavab tədbirləri üzrə hazırlıq (NDQCTH) sahəsində ən yaxşı təcrübələrin mübadiləsinə xüsusi diqqət yetirildi. ARDNŞ-nin 19 idarəsinin 30-dan çox əməkdaşı 2012-ci ilin oktyabr ayında keçirilən risklərin idarə olunması və NDQCTH prosesinə həsr olunmuş seminarla iştirak etdi. Seminarın məqsədi hər iki tərəfi cari risklər və ətraf mühitə bununla bağlı təsirlərin qiymətləndirilməsi prosesi, habelə BP və ARDNŞ-nin NDQCTH-si ilə tanış etmək idi.

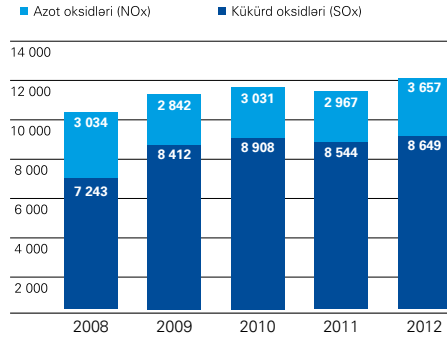
Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi və Fövqəladə Hallar Nazirliyinin nümayəndələri BP tərəfindən təşkil edilmiş Neft dağılmaları üzrə fəaliyyət və cavab tədbirlərinin modelləşdirilməsi vasitəsinə dair təlimdə iştirak etdilər.

Təcrübəmizi bölüşürük

Biz 21-23 noyabr 2012-ci il tarixlərində beynəlxalq “Xəzər: Ətraf mühit üçün texnologiyalar” sergisində stend və heyətimizlə iştirak edərək, qazma şlamlarının laya vurulması quyuları, dolayı termal desorbsiya texnologiyaları barədə, həmçinin qazma şlamları və lay sularının ətraf mühitə atılmasını minimuma endirmək üçün lay sularının uzunmüddətli idarə edilməsi planı haqqında məlumat verdik. Ətraf mühitin monitorinqinin idarə olunması və NDQCTH üzrə sessiyalar keçirdik, BP AGT-nin ətraf mühitə dair məlumatlarını ictimaiyyət arasında payladıq.

Ətraf mühit üzrə göstəricilər

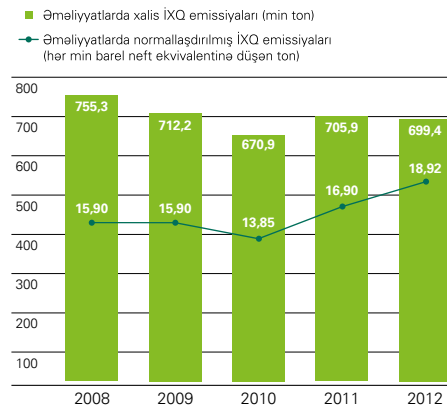
BP-nin Azərbaycanda ümumi qeyri-istixana qazı emissiyaları* (ton)

BP-nin Azərbaycanda birbaşa CO₂ emissiyaları (min ton)

BP-nin Azərbaycanda xalis İXQ emissiyaları

*2012-ci ildə SO_x emissiyalarının kəskin artması əsasən daha intensiv logistika əməliyyatları ilə əlaqələndirilir. NO_x göstəriciləri isə ümumi götürüldükdə məşəldə yandırılmış və yanacaq kimi istifadə olunmuş qazın həcminə uyğundur.

İstixana qazları

2012-ci ildə əməliyyatlarımızda 2011-ci ilə nisbətən yanacaq qazından daha az istifadə etdik və məşəldə daha az qaz yandırdıq. Nəticədə, xalis istixana qazı (İXQ) emissiyaları 699,4 min ton təşkil etdi ki, bu da 2011-ci ilə nəzərən bir qədər aşağıdır (0,9%). Əməliyyatlarımızdakı İXQ emissiyaları müxtəlif daxili yanma mühərrikləri, isitmə qurğularında mədən yanacaqlarının yandırılması və çıxarıla bilməyən qazın məşəldə yandırılmasından irəli gəlir. İXQ emissiyalarının azalmasına nail olmağımıza baxmayaraq:

- Dədə Qorqud qazma qurğusu 2011-ci ilin ikinci rübündə modernləşdirmə və beş illik təkrar sertifikatıdan sonra fəaliyyətə başladıqdan bəri onun İXQ emissiyaları artıb.
- Dizel yanacağının istehlakının artması ilə bağlı uyğun İXQ emissiyalarında kəskin artım baş verib (səhifə 36-da "Enerji istehlakı" bölməsinə baxın).
- 2012-ci ildə Çıraqda İXQ emissiyaları məşəldə yandırılmanın artması səbəbindən çoxalıb (səhifə 36-da "Qazın məşəldə yandırılması" bölməsinə baxın).

Emissiyalar

Gücü 500 at gücündən böyük olan bütün mühərriklərdə tüstü borularından illik nümunələr götürüldü və nəticələr mühərriklərin istehsalçısı tərəfindən verilən texniki şərtlərlə tutuşduruldu ki, yanacaq sərfi və faydalı iş əmsalına əsaslanan İXQ hesablamalarımızın düzgün olması təmin edilsin. Emissiyalar, həmçinin əgər varsa və ya uyğundursa, müvafiq standartlar üzrə yoxlanıldı.

Əksər sahələrdə istehsalçının texniki şərtlərindən sistemə kənar çıxışlar müşahidə edilməyə de,

BP-nin Azərbaycanda hər obyekt üzrə xalis İXQ emissiyaları (min ton)

Yataq / obyekt	2011	2012
Mərkəzi Azəri	130,0	117,2
Qərbi Azəri	52,6	44,0
Şərqi Azəri	44,6	46,0
Çıraq	36,6	54,3
Dərinsulu Günəşli	88,8	70,6
Şahdəniz	1,9	2,1
İstiqlal qazma qurğusu	3,4	3,8
Dədə Qorqud qazma qurğusu	2,0	3,6
Səngəçal terminalı (Azəri-Çıraq-Dərinsulu Günəşli)	247,8	252,5
Səngəçal terminalı (Şahdəniz)	41,8	44,8
Bakı-Tbilisi-Ceyhan boru kəmərinin Azərbaycan hissəsi	22,7	19,4
Cənubi Qafqaz Boru Kəmərinin Azərbaycan hissəsi	0,2	0,2
Qərb İxrac Boru Kəmərinin Azərbaycan hissəsi	4,0	4,3
Logistika, maddi-texniki təchizat	28,1	34,4
Tullantıların idarə olunması poliqlonları	1,7	2,2

Ətraf mühit üzrə məsləhətçi Səngəçal terminalında emissiyaların qeydiyyatını aparır.

2012-ci ildə Azərbaycan İxrac Boru Kəmərlərində tüstü borularından atılan emissiyalar göstərdi ki, NO_x emissiyaları uyğun standartdan çox olmaqda davam edir. Bu problemi aradan qaldırmaq məqsədilə normadan artıq NO_x emissiyalarını kompensasiya etmək üçün əks-tədbirlər proqramı həyata keçirilir.

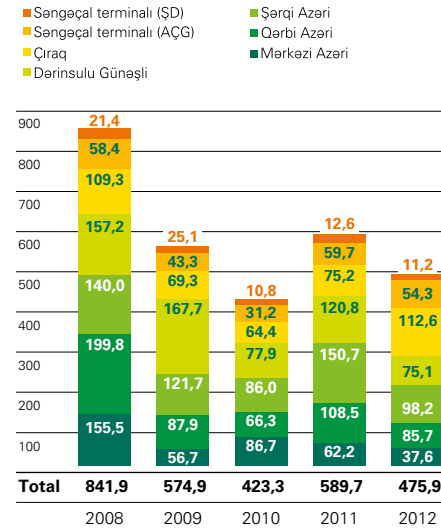
Qazın məşəldə yandırılması

Normal karbohidrogen əməliyyatlarında məşəldə yandırılmanın aşağıdakı kateqoriyaları nəzərdə tutulur.

- Adı rejimində və arxa planda yandırılma – məşəl sistemlərinin, texniki xidmət və təmir zamanı avadanlıqların, planlı təmiri gözləyən nasaz qeyri-kritik avadanlığın qazla üfürülməsi.

BP tərəfindən Azərbaycanda hər obyekt üzrə ümumi qazın məşəldə yandırılması

(min ton)

Diaqramın miqyasına uyğun olmadığından aşağıdakı platformaların məşəldə yandırılma göstəriciləri buraya daxil edilməyib: İstiqlal qazma qurğusunda 2009-cu il üzrə 3,1 min ton, 2012-ci il üzrə 1,1 min ton, Dədə Qorqud qazma qurğusunda 2008-ci il üzrə 0,1 min ton. Şahdəniz platformasında məşəldə yandırılma olmayıb.

- Məşəldə planlaşdırılmamış yandırılma – qurğu / avadanlığın fəaliyyətindəki nasazlıqla bağlı olaraq texniki təhlükəsizlik məqsədilə həyata keçirilir.
- Məşəldə planlı yandırılma – quyu sınaqları, qurğu / avadanlığın texniki xidməti, işəsalma kimi əvvəlcədən planlaşdırılmış fəaliyyətlərin təhlükəsiz və etibarlı şəkildə yerinə yetirilməsi üçün tələb olunur.

2012-ci ildə Azərbaycandakı əməliyyatlarımız nəticəsində məşəldə təxminən 475,9 min ton karbohidrogen yandırıldı – bu, 2011-ci ilə nisbətən 19% azdır. İl ərzində biz xüsusi tədbirlər və layihələr həyata keçirməklə məşəldə yandırılmanın azaldılmasını davam etdirdik, məsələn:

- Qaz amilinin idarə olunması prosesi səthdə artıq qazı minimuma endirmək və neft hasilatını maksimuma çatdırmaqla optimallaşdırmaq məqsədi daşıyır.
- Nasaz avadanlıqdakı qüsurların əsas səbəblərinin operativ şəkildə aşkarlanması və sonra aradan qaldırılması.
- Məşəldə yandırılma riskini artıran fəaliyyətlərin gücləndirilmiş planlaşdırma və koordinasiya prosesi.
- Profilaktik texniki xidmət vasitəsilə mühüm avadanlıqların iş səmərəliliyinin təkmilləşdirilməsi.

Dəniz qurğularında buxarlanan qaz kompressorlarının istismar etibarlılığının artırılması, Mərkəzi Azəri kompressor və suvurma platformasındakı qaz ixrac kompressoru və qazvurma kompressorlarında mövcud mühərriklərin daha etibarlı və daha yüksək məhsuldarlığa malik mühərriklərlə əvəz olunması, Çıraqda məşəl klapanının təmir edilməsi, Dərinsulu Günəşlidə dövrü texniki xidmətdən sonra məşəldə yandırılmanın minimuma endirilməsi kimi tədbirləri həyata keçirməklə 2011-ci ilə nisbətən 2012-ci ildə məşəldə yandırılmanın ümumi səviyyəsi 19% azaldı.

Enerji istehlakı

2012-ci ildə biz yanacaq qazını 5% az istehlak etmişik ki, bu da qazın məşəldə daha az yandırılması ilə birlikdə 2012-ci ildə ümumi İXQ emissiyalarının nisbətən aşağı olmasına şərait yaradıb. Lakin bu, müəyyən dərəcədə dizel istehlakında müşahidə olunan 18% artım ilə kompensasiya edilib. Dizel istehlakındakı artımların əksəriyyəti aşağıdakı sahələrdə müşahidə edilib:

BP-nin Azərbaycanda tullantı həcmi

	2011	2012
Yanacaq qazı (min ton)	832,0	788,0
Dizel yanacağı (min ton)	49,0	57,9
Elektrik enerjisinin idxalı (meqavat saat)	7 303,0 ^b	8 199,0^c

^aKarbohidrogen dağlımaları bir barelə (159 litr, 42 ABS qallonuna bərabər) bərabər və ya daha böyük həcmdə hər hansı maye karbohidrogenin ikinci dərəcəli mühafizə qatına, yaxud açıq ətraf mühitə sızması kimi müəyyənləşdirilib.

^b2011-ci ilin davamlı inkişaf haqqında hesabatında göstərilmiş 8 085 əvəzinə.

^c2011-ci ilə müqayisədə 2012-ci ildə idxaldakı qeydə alınan artım Səngəçal terminalında daha az enerji hasilatının olması ilə izah edilir.

- Logistika – 2012-ci ildə daha çox gəmilərdən istifadə/səfərlər edilməsi, 2012-ci ilin dördüncü rübündə Çıraqda qazma işlərinin bərpə olunması və Heydər Əliyev adına yeni mobil dəniz qazma qurğusunun işə başlaması.
- Dədə Dorqud – Dədə Qorqudun beş illik təkrar sertifikatı üçün doka çıxarıldığı 2011-ci ildən fərqli olaraq 2012-ci il ərzində bu qazma qurğusu fəaliyyətdə olub.
- Dərinsulu Günəşli – dövrü texniki xidmət işlərinə görə – bu zaman platformanın işi dayandırılır, yanacaq qazı hasil edilmir və bütün mühüm sistemlər yalnız dizel yanacağı yandırmaqla əldə olunan enerji ilə təchiz edilir.

Karbohidrogen dağlımaları^a

BP Xəzər hövzəsində fəaliyyət göstərən məsuliyyətli bir operator kimi şirkət qarşısında qaldırılmış narahatlıq doğuran məsələlərə ciddi yanaşır. Azərbaycanda bütün müvafiq tənzimləyici dövlət orqanları, o cümlədən Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi, habelə Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinə hesabat və bildiriş verməyimizi tənzimləyən razılaşdırılmış proseduralarımız var. Buraya planlaşdırılmamış əhəmiyyətli atılmalar (dağlımalar) barədə bildirişlər daxildir.

2012-ci ildə Azərbaycanda BP tərəfindən 12 karbohidrogen dağlıması (nəzərdə tutulmamış atılma) qeydə alındı. Bu dağlımalardan səkkizi tamamilə lokallaşdırılıb və ətraf mühitə axmayıb. Qalan dörd dağlımadan biri xam neft olub (340 litr). Digər üç halda isə tərkibində təxminən 50-75% karbohidrogen olan qeyri-su əsaslı qazma məhlulunun (156 444 litr) dağılması qeydə alınıb. Nəzərdə tutulmamış bu dağlımalardan biri 2012-ci ilin sentyabr ayında Mərkəzi Azəri platformasında quyunun sementləmə işləri zamanı kəmə quyruğunu lüləyə endirmə alətində meydana çıxmış nasazlıq nəticəsində baş verib. Qazma məhlulu ilə bağlı digər iki dağılma halı isə əhəmiyyətli olmayıb, belə ki, onlar 2012-ci ildə plandankənar axıdılmış bütün qazma məhlulu həcmələrinin sadəcə 2%-ni təşkil edib.

Tullantıların idarə olunması

Əməliyyatlarımızda tullantıların meydana gəlməsini aradan qaldırmağa, onları azaltmağa və təkrar istifadə etməyə, tullantıların idarə edilməsində bütün layihə dövrünü əhatə edən yanaşmanı tətbiq etməyə çalışırıq.

Qaradağ rayonunda sənaye tullantılarının utilizasiyası sahəsi.

Qazma şamları

Su əsaslı qazma şamları (quyu qazma işləri nəticəsində formalaşan dağılmış süxurun və qazma məhlullarının qarışığı) toksik olmadığından Xəzər dənizinə atılır. Tərkibində sintetik əsaslı qazma məhlulu (SiQM) olan potensial toksikliyə malik qazma şamları isə ya dənizdə uyğun geoloji formasiyalara vurulur, ya da emal və utilizasiya olunmaq üçün sahile daşınır. Qazma şamlarının dənizdə laya vurulması Azəri və Dərinsulu Günəşli platformalarından çıxan qazma şamlarına müntəzəm tətbiq olunur. Çıraç, Şahdəniz və mobil dəniz qazma qurğularındakı qazma şamlarını laya vurmaq mümkün olmadığından, onlar təmizlənmək, regenerasiya olunmaq (tərkibindəki baza yağı regenerasiya edilərək istifadə oluna bilər) və ləğv edilmək üçün müntəzəm olaraq sahile daşınır.^a

2012-ci ildə Azərbaycanda BP tərəfindən 32 920 ton qazma şlamı və onunla əlaqədar mayelər (SuQM, yeni su əsaslı qazma məhlulu) Xəzər dənizinə atılıb. Bu atılmalar Azəri-Çıraç-Dərinsulu Günəşli üzrə hasilatın pay bölgüsü haqqında sazişə uyğun olub. 2011-ci ilə nisbətən atılmalarda qeydə alınan ikiqat artım əsasən İstiqlal qazma qurğusu tərəfindən Şahdəniz Mərhələ 2 üzrə aparılan qazma işləri ilə bağlı olub.

2012-ci ildə Azəri və Dərinsulu Günəşli platformalarından ümumilikdə 68 254 ton tullantı laya vuruldu ki, bu da 2011-ci ilə nisbətən 6% azalmadır.

Tullantıların idarə edilməsi

2012-ci ildə Azərbaycandakı əməliyyatlarımız zamanı cəmi 138 367 ton bərk və maye tullantı formalaşdı ki, bunun 118 435 tonu təhlükəli tullantılar (o cümlədən çirkab sular) və 19 932 tonu təhlükəsiz tullantılar olub. Bu, 2011-ci ilə nisbətən təhlükəli tullantıların həcmində 28% artım təşkil edir və əsasən artmış qazma işləri ilə bağlıdır. 2011-ci ilə nisbətən təhlükəsiz tullantıların həcmində isə 89% artım olub və bu, əsasən yeni layihələrin (məsələn, Şahdəniz Mərhələ 2 və s.) başlanması ilə bağlıdır.

Təhlükəsiz tullantıların müəyyən hissəsi (5 793 ton – 29%) və bəzi təhlükəli tullantılar (3 923 ton – 3,3%) yerli şirkətlər tərəfindən təkrar emal edilib və ya yenidən istifadə olunub. Tullantıların qalan hissəsi tullantıların utilizasiyası üzrə BP-nin təsdiq etdiyi podratçılar tərəfindən müvafiq təsdiq edilmiş metodlar və marşrutlardan istifadə etməklə təmizlənilib və ya utilizə edilib, tənzimləyici orqan tərəfindən təsdiqlənmiş Sumqayıtdakı təhlükəsiz tullantılar poliqonuna və ya hazırda yeri razılaşdırılan müvafiq təhlükəli tullantı poliqonuna daşınmasına

BP tərəfindən Azərbaycanda suya atılmış qazma şamları (ton)

Yataq / qurğu	SuQM-li qazma şamları	SiQM-li qazma şamları	Qazma şamlarının cəmi
Mərkəzi Azəri	10 452	0	10 452
Qərbi Azəri	1 078	0	1 078
Şərqi Azəri	74	0	74
Çıraç, Dərinsulu Günəşli və Şahdəniz	0	0	0
Dədə Qorqud qazma qurğusu	3 756	0	3 756
İstiqlal qazma qurğusu	17 560	0	17 560
Cəmi	32 920	0	32 920

BP-nin Azərbaycanda tullantı həcmələri (ton)

	2011	2012
Təhlükəli tullantılar (çirkab suları istisna olmaqla) ^b	40 672	73 001^c
Təhlükəsiz tullantılar	10 533	19 932
Lay suyu	1 632 353	2 617 897
Təmizlənməmiş çirkab suları ^d	51 762 ^e	45 434

^a Çırağın qazma şamlarını (tərkibində sintetik əsaslı qazma məhlulları olan) Xəzər dənizinə atmaq üçün qanuni icazəsi var, lakin bu platforma 2012-ci ildə qazma işləri aparmayıb.

^b Qazma şamları və lay sularının filtrasiyasından yaranan tullantılar daxildir.

^c Şirkət xaricində utilizasiya edilən təmizlənməmiş çirkab suları daxil deyil.

^d Bu, ərazisində çirkab sularının emalı qurğusu (ÇSEQ) olmayan və ya çirkab suları təmizləmək üçün kifayət qədər həcmə malik olmayan qurğulardan gətirilən bütün çirkab sularını əks etdirir – buna görə də çirkab suları şəhər ÇSEQ-inə göndərilir.

^e 2011-ci ilin davamlı inkişaf haqqında hesabatında qeyd edilmiş 260 667 tonun əvəzinə. Bu rəqəmə yalnız təmizlənmək məqsədilə şəhər ÇSEQ-lərinə daşınan çirkab suları daxildir.

Dənizdə ətraf mühit tədqiqatı zamanı nümunələrin toplanması.

qədr Sərəncədəki təhlükəli tullantıların idarə edilməsi obyektinə (TTİEO) göndərilib. 2012-ci ildə təhlükəsiz tullantılardan əlavə 4 080 ton qazma şlamı təhlükəsiz tullantılar poliqonunda basdırılıb.

Dənizdən gələn təxminən 35 611 ton qazma şlamı Sərəncə TTİEO-da dolayı termal desorbsiya prosesindən istifadə etməklə emal olundu və proses nəticəsində təkrar istifadəyə yararlı 3 751 ton regenerasiya olunmuş baza yağı və sonradan yuxarıda qeyd edildiyi kimi, Sərəncə TTİEO-ya göndərilmiş əsasən təhlükəli bərk tullantılar əldə olundu.

Çirkab suları

Biz suyu texnoloji proseslərimizdə necə istifadə etdiyimizə və çirkab sularını necə emal etdiyimizə təsir göstərəcək yeni texnologiyalara mümkün gələcək investisiyaları qiymətləndiririk. 2012-ci ildə biz qurudakı çirkab sularının emalı qurğularımıza təkmilləşdirmələr etməyə davam etdik, o cümlədən Səngəçal terminalında daha bir (yeddiinci) bioreaktor istismara verdik. 2012-ci ilin avqust ayında Səngəçal terminalında insan sağlamlığına fəsadların olmamasını təmin etmək üçün tələb olunan ehtiyat tədbirləri həyata keçirilərək, uyğun təmizlik standartlarına cavab verməsi yoxlandıqdan sonra təmizlənmiş çirkab suları terminal ərazisi ətrafında dekorativ bitkilərin suvarılmasında təkrar istifadə olunmağa başlandı.

İxrac boru kəmərlərində sahədəki ÇSEQ-lərin əksəriyyəti il ərzində səmərəli və etibarlı şəkildə fəaliyyət göstərdi – ilk yağıntıdan dərhal sonra yekun biotəmizləmə nohurlarından götürülən nümunələrdə aşkar edilmiş bağırsağ çöpü bakteriyalarının yüksək səviyyələri (müvafiq standartlardan yüksək) ilə bağlı araşdırma davam edir. ÇSEQ-dən biotəmizləmə nohurlarına daxil olan suyun nümunələrində bağırsağ çöpü bakteriyalarının səviyyəsi yüksək olmadığına görə, emal qurğusunun layihəyə uyğun işlədiyini hesab olunur.

Təchizat gəmiləri və dəniz qurğularından çirkab sularının vakuum nasoslu avtosistənlərlə toplanması və Hövsən şəhər ÇSEQ-də utilizasiya edilmək üçün sahədən kənara daşınması davam etdirilib.

2012-ci ildə bütün obyektlərdən şəhər ÇSEQ-ə emal edilmək üçün göndərilən təmizlənmiş çirkab suları 12% azalıb. Bunun əsas səbəbi Səngəçaldakı qurğuların təkmilləşdirilməsi olub.

Dənizdə göstəricilər, məsələn, Çıraç platformasında əsaslı bərk hissəciklərin ümumi miqdarı (ABHÜM) və oksigenə bioloji tələbat (OBT5), habelə Şahdəniz platformasında ABHÜM, bağırsağ çöpü bakteriyaları və OBT5 səviyyələri bəzi hallarda təmizlənmiş çirkab sularının atılması standartlarından artıq olub.

2011-ci ildə dənizdə qeydə alınmış 17 ÇSEQ dayanması ilə müqayisədə 2012-ci ildə 44 belə hal qeydə alınıb. Nəticədə, Xəzər dənizinə 386 430 litr təmizlənmiş məişət-təsərrüfat çirkab suları axılıb. Bu artımı aradan qaldırmaq üçün BP Azərbaycanada mövcud ÇSEQ qurğularının membran bioreaktorlu texnologiyaya ilə işləyən yeni ÇSEQ qurğuları ilə əvəz olunması proqramına başladı. Bu yeni qurğular aşağı düzlülük səviyyəsinə malik Xəzər dənizi mühitinə daha uyğundur, daha az texniki xidmət tələb edir və nasazlığa daha az meyillidir. Belə yeni qurğunun 2013-cü ilin sonuna/2014-cü ilin əvvəlinə qədər Dərinsulu Günəşlidə istismara veriləcəyi, Azəri platformalarındakı ÇSEQ-lərin isə 2014-cü ildə dəyişdiriləcəyi nəzərdə tutulur. Bu tədbirlər nəticəsində gözlənilir ki, ÇSEQ dayanmaları daha az baş verəcək və atılmaya dair texniki şərtlər üzrə istismar göstəriciləri yaxşılaşacaq.

Hasil edilmiş lay suyu

2012-ci ildə Səngəçal terminalında neft və qaz axınlarından ümumilikdə 2 617 897 ton lay suyu separasiya edildi – 2 594 467 tonu Azəri-Çıraç-Dərinsulu Günəşli (AÇG) və 23 430 tonu Şahdəniz dəniz sahələrindən. Bu, 2011-ci ildə hasil olunmuş lay sularından 60% çoxdur, proqnozlaşdırılmış lay suyu səviyyəsinə uyğundur və terminala gələn lay suyunda AÇG payının artması ilə əlaqədardır.

AÇG-yə aid lay suyu terminalın lay sularının emalı qurğusunda təmizlənərək Azəri platformalarında yenidən laya vurulmaq üçün dənizə qaytarıldı. 2012-ci ildə biz AÇG lay sularının laya geri vurulması həcmi 95,5%-ə (2 476 721 ton) çatdırdıq. 117 746 ton lay suyu Xəzər dənizinə axıldı. Lay sularının əksər hissəsi Şərqi Azəri platformasında istiqamətləndirici klapandakı sızmalara görə atılıb. Xəzər dənizinin suyu ilə qarışmış bütün lay suyu atılmaları 40 metrədən çox dərinlikdə sualtı kessonlar vasitəsilə həyata keçirilib.

Şahdənizdən gələn lay suyu Səngəçal terminalındakı saxlama hovuzlarında yığılır.

Yaxın ətraf mühitin monitorinqi

Yaxın ətraf mühitin monitorinqi proqramımız obyektlərimizin yaxınlığında ətraf mühitin vəziyyətini diqqət altında saxlayır və əməliyyatlarımızın təsirlərini başa düşməkdə bizə kömək edir.

Dənizdə və sahilə yaxın ətraf mühitin tədqiqat nəticələrinin xülasəsi, 2011

Dənizdə	
Şahdəniz müqavilə sahəsi – regional tədqiqat	Bütün ölçülmüş parametrlərdə konsentrasiya və sahə üzrə paylanmanın diapazonu əvvəlki illərdəkiyə çox oxşar idi, regional və ya lokal miqyasda dəyişikliklər müşahidə edilmirdi.
Şahdəniz Alfa platforması üzrə ətraf mühitin monitorinqi	Ölçülmüş parametrlərin konsentrasiyası və sahə üzrə paylanması 2009-cu ildə aparılmış əvvəlki tədqiqat zamanı qeydə alınan göstəricilərə çox oxşardır. Yeganə istisna platformanın birbaşa cənub və şərq tərəfindəki məntəqələrdə barium (Ba) konsentrasiyasının azca daha yüksək olması idi. Bu yerlərdə Ba konsentrasiyaları 2007-ci ildə müşahidə edilmiş nəticələrə oxşardır.
Qərbi Azəri platforması üzrə ətraf mühitin monitorinqi	Ölçülmüş parametrlərin konsentrasiyası və sahə üzrə paylanması 2009-cu ildə qeydə alınmış göstəricilərə çox oxşardır. Platformanın yaxınlığında çöküntülərdə qeydə alınmış Ba konsentrasiyaları yüksək idi. Bu yerlərdə Ba konsentrasiyaları 2009-cu ildə müşahidə edilmiş nəticələrə oxşar idi.
Dərinsulu Günəşli (DərSG) platforması üzrə ətraf mühitin monitorinqi	2011-ci ildəki nümunələrdə metalların və karbohidrogen parametrlərinin xüsusiyyətləri və konsentrasiyası, həmçinin çöküntülərin fiziki xüsusiyyətləri 2009-cu ilin nəticələrinə oxşar idi. DərSG-də əməliyyatların ətraf ərazidəki makrobentik icmaya və ya çöküntülərin fiziki-kimyəvi xüsusiyyətlərinə mənfi təsir etdiyini göstərən heç bir dəlil yoxdur.
Şahdəniz Mərhələ 2 (ŞD2) Şahdəniz Bravo platforması üzrə ətraf mühitin ilkin vəziyyətinin tədqiqi	Planlaşdırılan ŞD2 Bravo platforması ətrafında ətraf mühitin fiziki və kimyəvi xüsusiyyətlərə görə homogen olduğu müəyyən edildi. Tədqiqat sahəsi bolluğa və taksonomik zənginliyinə malik makrofauna icmasını dəstəkləyib və üstünlük təşkil edən taksonomik qrup yanüzən xərçəngkimilər olub. Çirkənmə və ya pozulmaya dəlaət edən əlamətlər yox idi və ətraf mühit yaxınlıqdakı SDR26 regional tədqiqat məntəqəsində bir neçə il ərzində müşahidə olunmuş mühitə çox oxşar idi.
Şahdəniz Mərhələ 2 şərq-şimal manifoldu üzrə ətraf mühitin ilkin vəziyyətinin tədqiqi	Planlaşdırılan ŞD2 şərq-şimal manifoldu ətrafında ətraf mühitin fiziki, kimyəvi və bioloji xüsusiyyətlərə görə homogen olduğu müəyyən edildi. Neft yatağındakı fəaliyyətlərlə bağlı çirkənmə və ya pozulmanı göstərən heç bir dəlil yox idi, ətraf mühit yaxınlıqdakı SDR31 və SDR32 regional tədqiqat məntəqələrində bir neçə il müşahidə olunmuş mühitə çox oxşar idi.
Şahdəniz Mərhələ 2 şərq-cənub manifoldu üzrə ətraf mühitin ilkin vəziyyətinin tədqiqi	Planlaşdırılan ŞD2 şərq-cənub manifoldunun yeri mövcud SDX5 quyusunun sahəsindən 40 m məsafədə təxminən 500 m dərinlikdə yerləşir. ŞD2 şərq-cənub sahəsinin ətrafındakı məntəqələrin ekseriyətində çöküntülərin fiziki və kimyəvi xüsusiyyətləri ətraf ərazi üçün səciyyəvi idi. Lakin SDX5 quyusunun bilavasitə yaxınlığında yerləşən məntəqələrdə nisbətən yüksək karbohidrogen konsentrasiyaları, xətti alfa olefin və su əsaslı qazma məhlulunun olması aşkar edildi. Bu əlamətlər 2008-ci ildə SDX5 quyusunda qazma əməliyyatları zamanı həyata keçirilmiş atımların nəticəsidir.
Şahdəniz Mərhələ 2 qərb manifoldu üzrə ətraf mühitin ilkin vəziyyətinin tədqiqi	Planlaşdırılan ŞD2 qərb manifoldu ətrafında ətraf mühitin fiziki, kimyəvi və bioloji xüsusiyyətlərə görə homogen olduğu müəyyən edildi. Bir məntəqə ətrafında karbohidrogen çirkənməsinin bəzi əlamətləri var idi. Bunun səbəbi aydın deyil və ölçülmüş digər kimyəvi və bioloji parametrlərdə bu, özünü göstərməyib. Ümumilikdə ətraf mühit SDR30 regional tədqiqat məntəqəsi yaxınlığında bir neçə il müşahidə olunmuş mühitə çox oxşardır.
Şahdəniz Mərhələ 2 qərb-cənub manifoldu üzrə ətraf mühitin ilkin vəziyyətinin tədqiqi	Planlaşdırılan ŞD2 qərb-cənub manifoldu ətrafındakı ətraf mühitin fiziki, kimyəvi və bioloji xüsusiyyətlərə görə homogen olduğu müəyyən edildi. Çirkənmə və ya pozulmanı göstərən heç bir dəlil yox idi və ətraf mühit yaxınlıqdakı SDR32 regional tədqiqat məntəqəsində bir neçə il müşahidə olunmuş mühitə çox oxşar idi.
Sahiləyə yaxın ərazilər	
Şahdəniz Mərhələ 2 Səngəçal buxtasında tədqiqat	Səngəçal buxtasında ŞD2 üzrə tədqiqat sahəsi Səngəçal buxtasının mövcud tədqiqat sahəsinin bilavasitə şərqində yerləşir. Metalların və karbohidrogen parametrlərinin konsentrasiyası və çöküntülərin fiziki xüsusiyyətləri, həmçinin makrobentik icmanın strukturu buxtada aparılmış əvvəlki tədqiqatlarda müşahidə edilmiş göstəricilərə oxşar idi.

BP-nin Azərbaycanda ətraf mühitin monitorinqi proqramı 2004-cü ildən həyata keçirilir. Bu proqram yaxın ətraf mühitin monitorinqinə və monitorinqdən əldə edilmiş nəticələrin təhlilinə sistemli yanaşmanı təmin etmək üçün işlənilib hazırlanıb.

Yaxın ətraf mühitin monitorinqi üzrə tədqiqatlar həm dəniz, həm də qurudakı obyektlərin yaxınlığında aparılır. 2012-ci ildə biz beşi dənizdə və 14-ü quruda olmaqla, 19 ətraf mühit tədqiqatı aparmışıq. Nəticələr 2013-cü ildə hazır olacaq. 2012-ci ilin sonuna, ötən doqquz il ərzində ümumilikdə 132 monitorinq tədqiqatı yerinə yetirilib.

Dəniz tədqiqatları

Hasilat əməliyyatlarının təsirini qiymətləndirmək üçün Çıraq, Şərqi Azəri və Mərkəzi Azəri platformalarının yaxınlığında dəniz dibinin monitorinqi aparıldı. Azəri-Çıraq-Dərinsulu Günəşli – Səngəçal sualtı boru kəməri marşrutu boyunca da tədqiqat həyata keçirildi. Obyektlərlə bağlı bu tədqiqatlardan əlavə, əgər dəniz mühitində baş veribse, hansı təbii dəyişikliklərin olduğunu başa düşməyimizə yardım etmək üçün regional tədqiqat da aparıldı. Azəri-Çıraq-Dərinsulu Günəşli müqavilə sahəsi yaxınlığında fəaliyyətlərimizdən (və üçüncü tərəf əməliyyatlarından) müəyyən məsafədə olan yerlərdən nümunələr götürüldü. Bu zaman dəniz dibi və su sütununun fiziki və kimyəvi nümunələri, bentos və plankton populyasiyalarının fauna nümunələri götürüldü. Lakin nümunələrin çoxlu sayda olmasına və hər bir nümunə üzrə bir sıra amillər təhlil edildiyinə görə, tədqiqatın aparılması ilə tədqiqatlar üzrə izahlı hesabatların hazırlanması arasında iki ilə qədər gecikmə olur. Ona görə də bu hesabatda yalnız 2011-ci ilin tədqiqat nəticələri xülasə şəklində təqdim olunur.

Təcrübədən alınmış dərslər: sahənin bərpası üçün toxum əvəzinə canlı bitkilərin istifadəsi

Əvvəllər bir qayda olaraq BTC dəhlizi boyunca və eroziyaya meyilli ərazilərdə bitki örtüyünün bərpası üçün toxumlar səpilirdi və bunların təbii şəkildə artıb böyüməsi gözlənilirdi. Lakin təcrübə göstərdi ki, bu halda bitkilərin sağ qalma əmsali çox aşağı olur (adətən 5-10%). Şitilliklərdən kəmərlərdəki bərpa sahələrinə canlı bitkilərin köçürülməsi ilə bağlı aparılmış sınaq daha səmərəli nəticələr (təxminən 47%) verdi. Ona görə də bu təcrübə gələcəkdə Azərbaycanın boru kəmərləri boyunca sahələrin bərpası/eroziyanın qarşısının alınması işlərində istifadə olunacaq.

Quruda tədqiqatlar

Azərbaycanda Səngəçal terminalı, Sərəncə təhlükəli tullantıların idarə edilməsi obyektini (TTİEO) və Bakı-Tbilisi-Ceyhan (BTC) boru kəməri boyunca 2 nömrəli nasos stansiyasında (PSA2) hava keyfiyyətinin monitorinqi aparıldı. 2012-ci ildə Səngəçal terminalında hava keyfiyyətinin rüblük monitorinqi göstərdi ki, monitorinq edilmiş parametrlər – azot monoksidin (NO), azot dioksidin (NO₂), kükürd dioksidin (SO₂) ölçülmüş konsentrasiyaları havanın keyfiyyəti üzrə milli standart göstəricilərindən xeyli aşağı idi, benzol və uçucu üzvi birləşmələrin ümumi miqdarı (UÜBÜM) konsentrasiyaları bütün monitorinq yerlərində havanın keyfiyyəti üzrə müvafiq standart göstəricilərdən aşağı idi.

2011-ci ilin monitorinqində Sərəncə TTİEO-da qeydə alınmış bərk hissəciklərin (PM₁₀) yüksək konsentrasiyaları 2012-ci ildə müşahidə edilmədi. Bu isə bu yüksək göstəricilərin müvəqqəti xarakter daşıyaraq küləyin ətrafdakı çöllük ərazilərdən gətirdiyi toza görə baş verməsi və Sərəncə TTİEO-dakı fəaliyyətlərlə əlaqəsi olmaması fikrinə əsas verir. Ölçülmüş NO, NO₂, SO₂ konsentrasiyaları havanın keyfiyyəti üzrə milli standart göstəricilərindən xeyli aşağı, benzol və UÜBÜM konsentrasiyaları bütün monitorinq yerlərində havanın keyfiyyətinə dair uzunmüddətli (illik orta) standart göstəricilərdən aşağı idi.

PSA2 BTC nasos stansiyasında hava keyfiyyətinin monitorinqi göstərdi ki, ölçülmüş parametr (NO_x) tənzimləyici orqanın təsdiqlədiyi hüdudlar daxilindədir.

2011-ci ildə Sərəncə TTİEO-da səth və qrunt sularının keyfiyyəti üzrə aparılmış tədqiqatlar (yarım illik və aylıq quyu monitorinqi) göstərdi ki, qrunt sularının dərinliyi və axın istiqaməti həmin müddət ərzində nisbətən ardıcıl olub. BTEK⁶, poliaromatik karbohidrogenlər və ya fenolları yüksək səviyyələri qeydə alınmayıb, lakin əməliyyat sahəsindən yamac üzrə aşağı istiqamətdə ammonium, fosfor, nitrit və bəzi metalların (arsen, kadmium, dəmir, civa, nikel və sink) müəyyən qədər artmış səviyyələri qeydə alınıb. Bu ərazidə ammoniumun yeganə məlum olan potensial mənbəyi Sərəncə TTİEO-dakı bio-remediya sahəsidir, lakin hazırda artmış səviyyədə olan bu komponentlərin təsir göstərə biləcəyi nəzərəcarpan reseptor (yeni səth suları) mövcud deyil.

2012-ci ilin may və noyabr aylarında BTC boru kəməri boyunca səth və qrunt sularının monitorinqi aparıldı. Qarayazı sulu horizontundakı beş monitorinq quyusundan qrunt suyu nümunələri götürüldü və İPA1 aralığı ərsinləmə stansiyasından

və PSA2 nasos stansiyasından axın üzrə aşağıda və yuxarıda yerləşən sahələrdən səth suyu nümunələri götürüldü. Bütün nəticələr layihədən öncəki ilin göstəricilərə uyğun idi və bu, su ehtiyatlarında çirklənmənin olmamasını göstərir.

2012-ci ildə üçüncü tərəfin vurduğu ziyan nəticəsində BTC üzrə iki qrunt suyunun monitorinqi quyusuna ziyan dəyib. Bunların əvəzinə yeni quyular 2013-cü ildə quraşdırılacaq.

2011-ci ildə Səngəçal terminalı ətrafında aparılmış quş tədqiqatları zamanı 88 quş növü müşahidə edilib. Bunlardan 23-ü adətən bütün il boyu ərazidə mövcud olan yerli quş növü, 65-i isə köçəri quşlar idi. Səngəçal terminalının cənub və cənub-şərqindəki ərazilər quş növlərinin ən böyük zənginliyinə malikdir, bunun əsas səbəbi həmin yerlərdə təbii yaşayış mühitlərinin müxtəlifliyidir. Buraya kollar, qamışıqlar, açıq sahəli dayaz bataqlıqlar/gölməçələr, su axarları və gödək ağaclardan ibarət səhralıq və az rütubətli ərazilər aiddir. Qeyd etmək yerinə düşər ki, Səngəçal terminalının şərq, şimal və qərb tərəfindəki sahələrdə növlərin zənginliyində müəyyən qədər azalma müşahidə edilir, bu isə əsasən BP-yə aid olmayan fəaliyyətlərin (tikinti işləri) quşların təbii yaşayış mühitlərinə mənfi təsirləri ilə bağlı ola bilər. Səngəçal terminalının ətrafı suda-quruda yaşayanların iki növü, sürünənlərin 11 növü və məməlilərin 10 növü üçün yaşayış mühitidir. Lakin Səngəçal terminalının şərq və cənubundakı su-bataqlıq sahələrdə torpaq qazma işləri və digər antropogen fəaliyyətlərin (əsasən BP-yə aid olmayan) təbii yaşayış mühitinin müəyyən qədər itkisinə səbəb ola bilməsi əlamətləri var ki, bu da gələcəkdə biomüxtəlifliyin itirilməsinə gətirə bilər.

Bitki örtüyünün 2009-11-ci illər ərzində aparılmış monitorinqi Səngəçal terminalı ətrafında 18 çoxillik bitki növünün mövcudluğunu qeydə aldı (Səngəçal terminalı ətrafında *Amaranthaceae* fəsiləsinə aid altı növ, *Fabaceae* fəsiləsi üzrə iki növ, *Poaceae* üzrə iki, *Juncaceae* üzrə iki, *Tamaricaceae* üzrə iki və *Asteraceae*, *Iridaceae*, *Solanaceae* və *Chenopodiaceae* üzrə bir növ qeydə alınıb). Azərbaycan Respublikasının Qırmızı Kitabına daxil edilmiş *Iris acutiloba* süsən çiçəyinə bir monitorinq sahəsində rast gəlinib. Əksər sahələrdə *Salsola nodulosa* növünün üstünlük təşkil etdiyi müəyyən edilib, quraq və yarımquraq şərtlərdə sağ qala bildiyinə görə *Suaeda dendroides*, *Poa bulbosa* və *Artemisia lerchiana* növləri də geniş yayılıb.

Tikinti üçün təsdiqlənmiş və hal-hazırda tikinti gedən ərazilərin BP fəaliyyətlərinin təsirinə gözlənilməli kimi, aşkar olaraq məruz qalmasına baxmayaraq, Səngəçal terminalındakı əməliyyatların ərazidəki yaxın ətraf mühitə mənfi təsir göstərdiyinə heç bir dəlil yoxdur.

⁶Benzol, Toluol, Etil Benzol və Ksilol.

Quruda ətraf mühitin monitorinqi zamanı müxtəlif flora və fauna nümayəndələri müşahidə edilir.

Ətraf mühitin monitorinqi üçün nümunələrin laboratoriya analizi.

BTC/Cənubi Qafqaz Boru Kəməri boyunca bitki örtüyü göstərir ki, kəmərlərin uzunluğunun 60%-dən çoxunda bitki örtüyü yaxınlıqdakı təsirə məruz qalmamış ərazilərə bərabər səviyyədə və ya daha yüksək səviyyədə bərpa olunub. Lakin ümumilikdə kəmərlərin boyunca bitki örtüyünün bərpası gözlənilən modelə uyğun olub: bitki növləri dəhlizi mənimsədikcə bitki örtüyü nisbətən sürətlə bərqərar olur, lakin bunlar, əsasən yaxınlıqdakı təsirə məruz qalmamış bitki örtüyü üçün səciyyəvi olmayan əlaq otlarından ibarət olur. İlk növ müxtəlifliyi müəyyən qədər bərpa olub, lakin bu bərpa prosesi asta gedir – ona görə də boru kəməri dəhlizi boyunca bütün ərazilərin tikintidən əvvəlki vəziyyətə qaytarılması istiqamətində səylər davam edəcək.

Iris acutiloba kimi tükənmək təhlükəsi altında olan/nəslə kəsilməkdə olan bitkilərə xüsusi diqqət yetirilib. Tikinti işlərindən əvvəl kəmərlərdən mühüm növləri çıxarmaq, onları kəmərin tikintisi zamanı kənar sahələrdə saxlamaq və sonra bu bitkilərdən istifadə etməklə kəmərlərin bərpa etmək istiqamətində daha əvvəl göstərdiyimiz səyləri davam etdiririk. 2010-cu ildə kəmərlərinə *Iris acutiloba*-nın təkrar gətirilməsi istiqamətində ikinci dəfə cəhd göstərilib. 2010-cu ildə Qaradağ sement zavodu yaxınlığından kəmərlərinə köçürülmüş *Iris acutiloba* bitkilərinin bərpa olunma və yaşama qabiliyyəti 2012-ci ilin aprel ayında monitorinq edildi. Aşkar olundu ki, köçürülmüş 11 718 bitkidən 6 424-ü (54,8%) sağ qalıb. Bu, 2011-ci ildə mövcud olan göstəricidən 15% artıqdır və bitkinin yerin altında yaşayaraq əlverişli şərait yarandıqda cücərmək imkanı verən kökümsov xarakterli olmasını əks etdirir.

Səs-küyün monitorinqi

Səngəçal terminalında və boru kəmərləri boyunca müəyyənləşdirilmiş bir sıra yerlərdə səs-küyün monitorinqini həyata keçirdik. Səngəçal terminalında səs-küyün monitorinqi terminala yaxın

üç qəsəbədə (Səngəçal, Ümid və Əzimbənd) aparıldı və bütün nəticələri müvafiq standartlar çərçivəsində oldu.

Boru kəmərləri boyunca səs-küyün monitorinqi PSA2 və İPA1 aralığı ərsinləmə stansiyası; BTC üzrə BV04, BV07, BV10, BV11, BV13, BV14 pəzli siyirtmə stansiyaları və Qərbi İxrac Boru Kəməri üzrə PS5 və PS8 stansiyalarında həyata keçirildi. Monitorinq göstərdi ki, səs-küy səviyyələri qanunvericiliyin və BTC üzrə emissiyaların idarə olunması planının tələblərinə uyğundur.

Xəzər Ekoloji Proqramı

2011-ci ilin noyabr ayında BP və tərəfdaşları veb əsaslı Xəzər Ekoloji İnformasiya Mərkəzinin yaradılması üçün BMT-nin Ətraf Mühit Proqramının üzvü olan Norveçin qeyri-hökumət təşkilatı "Grid Arendal" ilə ətraf mühitin mühafizəsi sahəsində 150 000 dollar dəyərində sənəd imzaladı. Proqram 2012-ci ilin dekabrında başa çatdı.

Gələcəyə baxış: Neft dağılımlarına qarşı həssas sahələrin xəritələşdirilməsi

Mövcud neft dağılımlarına qarşı həssaslıq xəritələrini yeniləmək və hazırkı məhdud əhatə dairəsini genişləndirərək Azərbaycanın bütün sahil xəttini (Rusiya sərhədindən İran sərhəddinə qədər) əhatə etmək üçün yeni bir layihənin həyata keçirilməsinə başlanılıb. Bu layihə, həmçinin həssaslıq xəritələrini genişləndirilərək quru əraziləri də, xüsusən də Azərbaycan daxilində boru kəməri marşrutlarını da əhatə etməyə imkan verəcək və bizim həm quru, həm də dənizdə potensial neft dağılımlarına qarşı cavab tədbirləri həyata keçirmə imkanlarımızı əhəmiyyətli dərəcədə artıracaq.

Cəmiyyət

Biz cəmiyyətə və yerli iqtisadiyata müsbət təsir etməyə, fəaliyyət göstərdiyimiz icmalarla davamlı və pozitiv əlaqələr qurmağa çalışırıq.

Hədəflərimiz

Məqsədımız yerli təchizatçıların xidmətindən istifadə etmək, infrastrukturu gücləndirmək və işçi qüvvəsinin səriştə və bacarıqlarını inkişaf etdirməklə yerli icmalara töhfə verməkdir.

Birgə proqramlarımızın diqqəti icma və yerli müəssisələrin inkişafı, potensialın yaradılması və səmərəli idarəetməyə yönəlib.

Bu bölümde

1,6\$
milyard

Tərəfdaşlarımızla birgə Azərbaycandakı əməliyyat və layihələrə xərclədiyimiz məbləğ.

99

icma bütün ölkə üzrə birgə inkişaf təşəbbüslərimizdən faydalanıb.

34

tələbə 2012-ci ildə BP və onun tərəfdaşlarının təsis etdiyi təqaüdlər aldı.

Karrar kəndi, Kürdəmir rayonu

Təlim və texniki dəstək aldıqdan sonra icma üzvləri uğurla öz ançılıq təssərrüfatlarına başladılar.

Yaxşı idarəetmə

İqtisadi İnkişaf Nazirliyinin iqtisadi planlaşdırma potensialını artırmaq məqsədi daşıyan layihə beynəlxalq məsləhətçilər, nazirlik və BP-nin mütəxəssislərini bir araya gətirən seminarla yekunlaşdı.

Dr Qubad İbadoğlu İdarə heyətinin üzvü, İqtisadi Tədqiqatlar Mərkəzi

BP şirkəti ilə MHŞT-nin Azərbaycanda tətbiqi çərçivəsində əməkdaşlıq etmişik. Bəzi hallarda bizə daha çox rəqib kimi görsənsə də, bir çox hallarda BP yaxşı tərəfdaş olub. Şirkətin fəaliyyətini vətəndaş cəmiyyəti prizmasından qiymətləndirərkən deyə bilərəm ki, Azərbaycanda BP digər neft-qaz sənayesi şirkətlərinə şəffaf və hesabatlılıq sahəsində qabaqcıl bir nümunə göstərir.

Qlobal məqsədlərimizdən biri gəlirlərin şəffaflığı üzrə təşəbbüslərə və yaxşı idarəetmə layihələrinə dəstək olmaqdır, çünki, bunun ölkəyə geniş sosial-iqtisadi faydalar gətirəcəyinə inanırıq.

BP uzun müddətdir ki, Mineral Ehtiyatların Hasilatı ilə Məşğul olan Sənaye Sahələrində Şəffaflıq Təşəbbüsünü (MHŞT) dəstəkləyir. 2003-cü ildə başlanğıcı qoyulmuş bu təşəbbüs, neft-qaz sektoru da daxil olmaqla, mədən sənayesində şirkətlərinin ödənişləri və hökumətlərin gəlirləri haqqında şəffaf hesabatların verilməsi üçün könüllü, bütün dünyaya üzrə standartlaşdırılmış prosesin yaradılmasına kömək məqsədilə hazırlanıb.

Azərbaycanda MHŞT yaranandan bəri BP bu təşəbbüs çərçivəsində hökumət, vətəndaş cəmiyyəti və mədən sənayesində çalışan digər şirkətlərlə birlikdə iş aparır. Biz maraqlı tərəflərin çoxtərəfli nəzarət qrupunun üzvü kimi yerli MSŞT prosesində fəal rol oynamışıq. 2012-ci ilin mart ayında BP Azərbaycanda 2011-ci ilin yanvar-dekabr aylarını əhatə edən MHŞT hesabatını təqdim etdi.

Biz MHŞT təcrübəmizi yerli və beynəlxalq auditoriya ilə bölüşürük. Aprel ayında Avrasiya Hasilat Sənayesi Bilik Mərkəzinin təşkil etdiyi beynəlxalq təlim məşğələsində BP nümayəndələri iki təqdimat etdi. Bir ay sonra biz Azərbaycanda MHŞT prosesində iştirak edən yerli və xarici şirkətlərin görüşünə ev sahibliyi etdik. Dekabr ayında isə Bakıda MHŞT üzrə hesabat verilməsinə dair təlim sessiyasını birgə təşkil etdik.

Biz 2013-cü ili əhatə edən MHŞT hesabatımızı 2012-ci ilin mart ayında təqdim etdik. Fərdi MHŞT hesabatımıza aid məlumatları bu hesabatda açıqlamağa davam edirik. Ən son təqdim etdiyimiz MHŞT hesabatımızla [səhifə 51](#)-də tanış ola bilərsiniz.

Makroiqtisadi idarəetmə və institusional islahatlar üzrə məsləhət xidmətləri

2012-ci ilin əvvəlində biz Makroiqtisadi idarəetmə və institusional islahatlar üzrə məsləhət xidmətləri ilə bağlı 2008-ci ildə başlamış sponsorluq layihəmizi başa çatdırdıq. İcraçı tərəfdaş – Sosial-İqtisadi Tədqiqatlar Mərkəzi ("CASE") proqnozlaşdırma və iqtisadi siyasətin təhlili bacarıqlarını təkmilləşdirməklə iqtisadi planlaşdırma potensialının artırılması istiqamətində İqtisadi İnkişaf Nazirliyi ilə əməkdaşlıq edib. "CASE" ilə bağlanmış müqavilənin dəyəri 1,25 milyon dollar idi ki, bu məbləğin 150 170 dolları 2012-ci ildə xərcləndi.

Layihəni yekunlaşdırmaq üçün yanvar ayında İqtisadi İnkişaf Nazirliyi və BP nümayəndələri, həmçinin "CASE" ni təmsil edən beynəlxalq məsləhətçilərin iştirakı ilə seminar təşkil edildi. Seminarda aşağıdakı mövzular əhatə olundu: Azərbaycan iqtisadiyyatı 2012-15-ci illərdə, ölkənin ortamüddətli inkişaf potensialı, Azərbaycanda qeyri-neft sektorunun inkişafı, Azərbaycanda inflyasiyanı müəyyənləşdirən amillər, qlobal enerji və iqtisadi tendensiyalar və onların Azərbaycan iqtisadiyyatına mümkün təsiri, "BP-nin Enerji Perspektivlərinə Baxışı 2030" hesabatına əsasən qlobal enerji sahəsindəki uzunmüddətli tendensiyalar.

İqtisadi İnkişaf nazirinin müavini Sevinc Həsənova layihənin yekununa dair qısa şərh verərək onun məhsuldar olduğunu dedi. "Bizim makroiqtisadi proqnozlaşdırma modelimiz təkmilləşdirildi, sektorlar üzrə və inflyasiyanın proqnozlaşdırılması üçün modeller işlənib hazırlandı."

Sahibkarlığın inkişafı

Yeni imkanların açılması

“Digital Source” 2008-ci ildən bəri İnformasiya Texnologiyaları (İT) sahəsində xidmətlər göstərən yerli şirkətdir. Şirkət beynəlxalq tender tələblərinə cavab vermək, BP və digər beynəlxalq şirkətlər tərəfindən elan edilən tenderlərdə iştirak etmək məqsədilə 2010-cu ilin oktyabr ayında SİTP proqramına qoşulub.

“Digital Source” şirkətinin idarəetmə sistemi İSO standartına və digər beynəlxalq standartlara əsasən sertifikatlaşdırılsa da, biznesin diaqnostikası prosesi zamanı SİTP mütəxəssisləri onların keyfiyyətə əminlik sistemində bir sıra boşluqlar aşkar etdi. Müştəri rəyinin öyrənilməsi sistemi mövcud deyildi, şirkətin məqsəd və hədəfləri aydın şəkildə müəyyən edilməmişdi. SİTP proqramında üç ay iştirak etdikdən sonra “Digital Source” şirkəti bu çatışmazlıqları aradan qaldıra bildi. Müştəri rəyinin öyrənilməsi sistemini qurub, icra göstəricilərinin qiymətləndirilməsi prosesini hazırladılar və müştərilərin tələblərini səmərəli şəkildə yerinə yetirmək üçün İT avadanlıqlarını onların ehtiyaclarına uyğunlaşdırdılar. Bundan əlavə, SİTP şirkətə müştərilərin tələblərini və bazaradakı ehtiyacları başa düşmək imkanı vermiş müştərilərlə səmərəli ünsiyyət sistemi qurmaq və tətbiq etməkdə kömək etdi.

2010-cu ilin dekabr ayında “Digital Source” SİTP proqramını müvəffəqiyyətlə başa vurdu. Şirkət baş direktoru Cəllil Babazadə deyir: “SİTP-də iştirakımız bizə şirkətin uzunmüddətli məqsəd və hədəfləri istiqamətində planlarını cizməyə imkan verdi. Nəticədə, biz müştərilərimizin tələblərinə cavab verən avadanlıqlara sərmayə qoymaqla və aparıcı beynəlxalq İT şirkətləri ilə strateji tərəfdaşlıqlar qurmaqla resurslarımızı daha səmərəli şəkildə bölüşdürdük. Bütün bunlar bizə imkan verdi ki, ciddi rəqabətdən müvəffəqiyyətlə çıxaraq 2011-12-ci illərdə yerli və beynəlxalq şirkətlərlə bir sıra böyük müqavilələr bağlayaq.” Nəticədə, “Digital Source” müasir avadanlıqlara kifayət qədər sərmayə yatırıdı və yeni layihələr üçün işə altı əməkdaş götürdü.

BP Xəzər regionunda neft və qaz sənayesi üçün davamlı yerli təchizat sistemi yaratmaq məqsədilə Azərbaycanda çiçəklənən biznes sektorunun inkişafına dəstək verir.

Azərbaycanda tərəfdaşlarımızla birlikdə 2012-ci ildə 61 yerli şirkətlə dəyəri təxminən 1,1 milyard dollar olan yeni uzunmüddətli müqavilələr imzaladıq.

2007-ci ildə qabaqcıl bir nümunə olan Sahibkarlığın inkişafı və təlim proqramını (SİTP) başladıq. Proqramın məqsədi neft və qaz sektorunda fəaliyyət göstərən yerli şirkətləri müəyyən edib, onların beynəlxalq standartlara nail olmasına kömək etmək, rəqabətə davamlılığını gücləndirmək və layihələrimizdə yerli ehtiyatların istifadəsini artırmaqdır. Layihənin uzunmüddətli məqsədi BP AGT-nin yerlişəhdirmə səylərinə uyğun olaraq BP və neft-qaz sənayesi üçün strateji xidmətləri göstərməyə qabil olan yerli şirkətləri müəyyən etmək və inkişaf etdirməkdir.

Proqram fəaliyyətə başladıqdan bəri 1 088 şirkət qiymətləndirilib, boşluqların müəyyənləşdirilməsi üçün 206 təhlil aparılıb və aşkar edilmiş çatışmazlıqları aradan qaldırmaq üçün xüsusi olaraq 211 biznesin inkişafı planı hazırlanıb. 2012-ci ildəki 28 şirkət də daxil olmaqla, ümumilikdə, 121 şirkət proqramı müvəffəqiyyətlə başa çatdırıb. SİTP-nin yerli şirkətlərin biznes imkanlarını genişləndirmək səylərinin bir hissəsi kimi il ərzində 350 potensial təchizatçının imkan və bacarıqları qiymətləndirildi.

BP SİTP iştirakçıları ilə 38 yeni müqavilə bağladı. Ümumilikdə, SİTP öz iştirakçılarına yerli və beynəlxalq şirkətlərlə ümumi dəyəri 335 milyon dollardan artıq olan müqavilələr bağlamağa yardım etdi ki, bunun da təxminən 181 milyonu Azərbaycanda BP şirkəti ilə bağlanıb. 2012-ci ildə SİTP-də iştirak etmiş 28 şirkət sonradan BP və onun tərəfdaşları ilə ümumi dəyəri 54 milyon dollar olan müqavilələr bağladı. SİTP iştirakçısı olmuş səkkiz şirkət digər beynəlxalq şirkətlərlə 44,8 milyon dollar dəyərində, 13 şirkət işə yerli şirkətlərlə 51,4 milyon dollar dəyərində müqavilələr bağladı.

2012-ci ildə iştirakçı yerli şirkətlər, həmçinin yeni əsaslı avadanlığa təxminən 2,22 milyon dollar sərmayə qoydu və 829 nəfər əməkdaş işə götürdü.

SİTP-nin özü Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyası tərəfindən aparılan üçüncü tərəf qiymətləndirməsindən keçib. Qiymətləndirmə SİTP-nin Azərbaycan hökumətinin strateji prioritetlərinə uyğun olaraq Azərbaycan iqtisadiyyatının inkişafı üçün münasib və özünəməxsus töhfə verdiyini təsdiq etdi.

Yerlişəhdirmə strategiyamızda irəliləyişlər

Biz tədarükün yerlişəhdirməsi üçün imkanları müəyyənləşdirdik və yüksək təsirli kateqoriyalar üçün davamlı yerli imkan və bacarıqları inkişaf etdirmək potensialına malik üçillik strategiya hazırladıq. O vaxtdan Azərbaycandakı ən böyük xarici podratçılarla milliləşdirmə üzrə əsas icra göstəricilərinin 85% olması razılaşdırıldı. Bu strategiyanın icrasına 2012-ci ildə başlanıldı. Bu strategiyanın bir hissəsi kimi rəqabətli tender prosesindən sonra biz 2012-ci ildə tərəfdaşlarımızın adından SİTP layihəsini 2015-ci ilin oktyabr ayına qədər həyata keçirmək üçün “Azermis” MMC şirkəti ilə 3 milyon dollarlıq yeni bir müqavilə bağladıq. Bu müqavilə “Azermis” üzərinə bazar məlumatlarını öyrənmək, boşluqları məqsədyönlü təhlil etmək, kiçik və ortaölçülü şirkətləri hədəfə alan inkişaf proqramı və potensialın yaradılması istiqamətində fəaliyyət göstərmək öhdəliyi qoyur.

Daha sonra SİTP proqramı həm birbaşa müdaxilə formasında (təchizatçının keyfiyyətinin idarə olunması), həm də nüfuzlu beynəlxalq firmalarla tərəfdaşlıq əlaqələri qurmaqla işlədi. Potensialın yaradılması üç mərhələdən – diaqnostika, inkişaf (təlim) və BP-nin əməliyyatların idarə edilməsi sistemi və digər texniki tələblər əsasında təchizatçını qiymətləndirən keyfiyyətə əminlik mərhələlərindən ibarət idi.

2012-ci ildə yerli ehtiyatların inkişafı strategiyamızın bir hissəsi kimi SİTP iştirakçıları üçün ilk “ustad dərsləri” tipli təlimə tərəfdaşlarımızla birlikdə sponsorluq etdik. Biz təzəlikcə “təchizatçı vasitəsilə təkmilləşmə” keyfiyyət sistemini tətbiq etdik və indi podratçı və subpodratçılarımızın strukturlaşdırılmış şəkildə təshihəçici tədbirlər görməsi / problemləri həll etməsini gözləyirik. Təlimdə mühəndis layihələndirmə, tikinti və quraşdırma, tullantıların idarə olunması, informasiya texnologiyaları və digər biznes sektorlarının yerli nümayəndələri yüksək səviyyədə iştirak etdilər. 2013-cü ildə aktual biznes mövzularına dair daha çox məşğələlərin keçiriləcəyi gözlənilir.

2012-ci il ərzində biz ölkə daxilində tikinti və quraşdırma işlərini maksimuma çatdırmaq, infrastrukturunu və işçi qüvvəsinin imkan və bacarıqlarını gücləndirmək məqsədilə seçilən yerlişəhdirmə imkanlarında Şahdəniz Mərhələ 2 layihəsinə dəstək olduq.

Bundan əlavə, BP və digər beynəlxalq və yerli şirkətlərlə işləməyin yolları barədə faydalı məlumatlar vermək üçün ecbaku.com biznes e-mərkəzi BP və tərəfdaşlarının Azərbaycanda həyata keçirdikləri layihələr haqqında ən son məlumatları onlayn çatdırmağa davam etdi.

Təchizatçıların inkişaf etdirilməsi proqramlarımızda iştirak edən şirkətlər Xəzər regionunda neft və qaz layihələrinə geniş çeşidli xidmətlər göstərir.

2012-ci ildə Azərbaycandakı xərclərimiz

Azərbaycanda ötən il bizim birgə əməliyyat və layihələr üzrə xərclərimiz ümumilikdə 1,6 milyard dollardan artıq, yəni 2011-ci ildəki göstəricidən 33% çox olub.

Bu xərclərin bir hissəsi kimi yalnız yerli təchizatçılar vasitəsilə davamlı ölkədaxili sifət əməliyyat xərclərimiz artaraq təqribən 1,2 milyard dollar oldu ki, bu da 2011-ci ildəkindən 27% çoxdur və sahibkarlığın inkişafı təşəbbüsləri ilə tələbatın planlaşdırılması arasındakı artan əlaqələri əks etdirir. Xərclərin cəminə 76% artımla bizim inkişaf layihələrimizin əsas hədəf auditoriyası olan yerli kiçik və orta müəssisələr (KOM) vasitəsilə birbaşa çəkilmiş 450 milyon dollar, 17% artımla birgə müəssisələr vasitəsilə çəkilmiş 334 milyon dollar xərc və 39% artımla dövlət şirkətləri vasitəsilə xərclənmiş 50 milyon dollar daxil idi. 2012-ci ildə Azərbaycanda işləyən xarici təchizatçılar vasitəsilə dolayı yolla çəkilmiş davamlı xərclərimiz 0,5% artaraq 389 milyon dollar oldu.

Ümumilikdə, 2012-ci ildə tərəfdaşlarımızla birlikdə Azərbaycanda 263 şirkət və fiziki şəxsle iş gördük ki, bunların 223-ü (85%-i) KOM idi.

Biznesə imkan yaradan mühit layihəsi

Tərəfdaşlarımızla birlikdə biz Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyası tərəfindən həyata keçirilən Biznesə imkan yaradan mühit (BİYM) layihəsini dəstəkləməyə davam etdik. Bu proqram icazə/ lisenziyaların alınması, yoxlamaların aparılması və biznesin qeydiyyatdan keçirilməsi sahələrində

qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi üçün Azərbaycan hökumətinə kömək etmək məqsədilə hazırlanıb.

İl ərzində icazeler.gov.az icazələr üzrə elektron informasiya portalı işə düşüb və yoxlama.gov.az yoxlamaların mərkəzləşdirilmiş elektron reyestri təkmilləşdirilib. Bu elementlərin məqsədi normativ məlumatlardan istifadə imkanını genişləndirərək şəffaflığı artırmaq, beləliklə də, əməliyyat xərclərini azaltmaq və biznes mühitini yaxşılaşdırmaqdır. Azərbaycan hökuməti ilk dəfə olaraq icazələr portalında qaydalara uyğun şəkildə ictimai müzakirə üçün sahibkarlığa dair 100-dən artıq qanun və normativ aktın layihəsini yerləşdirdi.

2012-ci ilin fevral ayında KOM portalı biznesinfo.az fəaliyyətə başladı. Bu saytda yerli biznes auditoriyası üçün pulsuz analitik materiallar, özünütəlimləndirmə üçün vəsaitlər və biznes yönümlü xəbərlər təqdim olunur. Üç aylıq fəaliyyəti ərzində sayta informasiya və xəbərlər kateqoriyasında Azərbaycanın ən yaxşı internet saytı kimi "NETTY 2012" milli mükafatı verilib. Hesabat müddəti ərzində saytı izləyənlərin sayı ayda 40 000 nəfəri ötdü. Layihə tərəfindən hazırlanmış müxtəlif şablonların və köməkçi vəsaitlərinin saydan təxmini yüklənmə sayı 10 000-dən çox oldu. Digər xüsusilə populyar materiallar isə "Bazarlar və şirkətlər", "Ekspertə sual", "Obyektivdə" və "Qadınlar biznesdə" kimi bölmələrdə yerləşdirilmiş məqalələr oldu.

Bu layihə ilə bağlı olaraq Azərbaycan Sahibkarlar Konfederasiyası, İqtisadi İnkişaf Nazirliyi və "Minimax" MMC iyun və iyul aylarında altı mərkəzdə (Gəncə, Quba, Lənkəran, Mingəçevir, Şəki və Sumqayıt) özəl sektorun BİYM tərəfindən hazırlanan və dəstəklənən resurslara dair məlumatlılığını artırmaq üçün icazələr portalı, yoxlamaların elektron reyestri və KOM portalı haqqında birgə seminarlar keçirib. Seminarlar əksəriyyəti KOM sektorundan olan 200 nəfər iştirakçı tərəfindən böyük maraqla qarşılanıb.

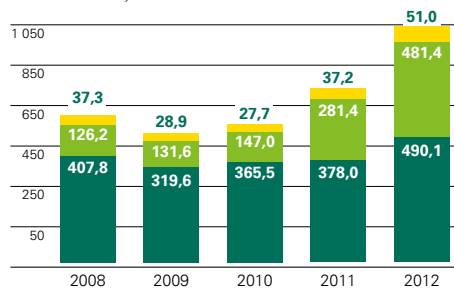
Layihənin bir tərkib hissəsi də təftiş orqanlarının potensial və imkanlarının gücləndirilməsi idi. Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyası və Böyük Britaniyanın Qaydaların Daha Yaxşı İcrası İdarəsinin birgə təşkil etdiyi Təftiş Sahəsində İslahatlara dair Beynəlxalq Konfransda hökumət orqanlarını təmsil edən yeddi vəzifəli şəxs iştirak etdi.

Ümumilikdə, BİYM layihəsinin büdcəsi 460 000 dollar təşkil edirdi ki, bunun 200 000 dolları 2008-ci ildə, 260 000 dolları isə 2010-cu ildə BP və onun tərəfdaşları tərəfindən maliyyələşdirildi. Layihə 2012-ci ilin dekabr ayında başa çatdı.

Azərbaycanda BP və tərəfdaşlarının birbaşa əməliyyat və layihə xərcləri

(milyon dollar)

- Azərbaycan kapitalı ilə birgə müəssisələr
- Kiçik və orta müəssisələr*
- Dövlətə məxsus şirkətlər

* Bu məbləğə fiziki şəxslərlə olan xərclər də daxildir.

İcmalarla işimiz

Şagirdlikdən ustalığa yüksəliş

Elçin Abbasov biznesə erkən yaşlarından qədəm qoyub. Atası mexanikdir, 1997-ci ildən Şəmkir rayonu Sarıtəpə kəndində özünün avtomobil təmiri sexi işləyir.

Elçin uşaqkən həmyaşları kimi avtomobil həvəskarı idi. Böyüdükcə atasının işi onu özünə cəlb edirdi. Məktəb tətiləri zamanı xırda təmir işlərində atasına kömək edirdi, kiçik hissələri rəngləyirdi, maşınların xırda cızıqlarını doldururdu. Bir azdan Elçin atasının yanında şagird olmağı seçdi. Lakin bildirdi ki, şagirdlikdən çıxaraq daha irəli getmək üçün texniki biliklər və daha çox təcrübə qazanmalıdır.

Elçin izah edir: "BP-nin icmalarla əlaqələr üzrə məsul şəxsinin kənd məktəbində müəmmədi olaraq təşkil edərək rayonumuzda həyata keçirilən layihələr barədə məlumat verirdi. Görüşlərdə iştirak edirdim. O, həmçinin qeyd edirdi ki, BP və tərəfdaşlarının maliyyə dəstəyi ilə ÜMİD SİD tərəfindən həyata keçirilən peşə təlimlərindən bir çox gənclər faydalanır."

"Mən həmişə daha çox bilik əldə etmək imkanı axtarırdım. Ona görə də xarici markalı maşınların təmiri üzrə ixtisaslı təlim keçməyə imkan yaranan kimi fürsəti əldən vermədim. Bu, 2012-ci ilin aprelində oldu və dörd aydan sonra təlim kursunu uğurla başa vurdum. İndi mən müxtəlif markalı maşınları təmir edə bilərəm. Nəticədə, Sarıtəpə kəndinin girecəyində öz avto-təmir sexi açdım və onu uğurla işlədirəm."

O əlavə edir: "BP və tərəfdaşlarının maliyyələşdirdiyi təlim mənə şagirdlikdən ustalığa yüksəlmək imkanı yaratdı. İndi mən özümə daha çox arxayınəm və peşə təcrübəmi dostlarımla bölüşmək istəyirəm. Hazırda bir Sarıtəpə, digəri qonşu kənddən olan iki dostum mənim təcrübəmdən həvəslənərək həmin təlim proqramında iştirak edir."

İndi iki uşaq atası, 23 yaşlı Elçin öz ailəsini saxlamaq və biznesini daha da genişləndirmək üçün kifayət qədər pul qazanır.

2012-ci ildə BP və tərəfdaşları səylərini Bakı-Tbilisi-Ceyhan (BTC) və Cənubi Qafqaz Boru Kəməri (CQBK) marşrutlarının yaxınlığında yaşayan icmalarda iqtisadi inkişafı gücləndirməyə yönəldilər.

Azərbaycanda icma və davamlı inkişaf strategiyamız icmaların və yerli sahibkarlığın inkişaf etdirilməsi, sərişələrin yaradılması təşəbbüsləri və səmərəli idarəetmə proqramları üzərində cəmləşib. Bu layihələrin seçilməsi açıq və şəffafdır və onların potensial təsirləri, davamlılığı və ictimaiyyətin fəal iştirakına əsaslanır.

2012-ci ildə tərəfdaşlarımızla birlikdə İcmaların İnkişafı Təşəbbüsü proqramımıza 990 585 dollar vəsait ayırdıq. Bu layihələrə aşağıdakılar daxil idi:

Süd və süd məhsulları istehsalçılarında icma əsaslı dəstək

Layihə kiçik fermerlər tərəfindən süd və süd məhsulları istehsalını genişləndirmək və regional sūdtoplama mərkəzləri ilə Azərbaycanda ticarət edən süd emalçıları arasında əlaqə yaratmaq üçün hazırlanıb. Layihənin əsas maliyyə təminatçıları ABŞ-ın Beynəlxalq İnkişaf Agentliyi ilə BP və onun Azərbaycandakı tərəfdaşlarıdır.

2010-cu ildən "ÜMİD sosial inkişafa dəstək (SİD)" qeyri-hökumət təşkilatı (QHT) tərəfindən həyata keçirilən layihə 2012-ci ilin dekabrında başa çatdı. Layihənin büdcəsi 332 389 dollar idi ki, bunun da 225 554 dolları 2012-ci ildə xərcləndi.

2012-ci il ərzində dörd kənddə – Sarıtəpə (Şəmkir), Qarabucaq, Karrar (Kürdəmir) və Quşçularda (Goranboy) sūdtoplama məntəqələri quruldu. Həmin məntəqələr sūdün ilkin analizi üçün laboratoriyaya avadanlığı ilə təmin olundu. Sūdün saxlanması və heyvandarlıq kimi mövzularda həsr olunmuş 28 təlim sessiyasında təqribən 450 nəfər iştirak etdi.

Davamlı gəlir imkanları, bacarıq və verdişlərin yaradılması layihəsi

Bu ikillik layihə BP və tərəfdaşlarının maliyyə dəstəyi ilə Gəncə Aqrobiznes Assosiasiyası tərəfindən Azərbaycan Dövlət Aqrar Universiteti ilə əməkdaşlıq edərək həyata keçirilir. Layihə 2011-ci ilin noyabrında başlayıb və 787 629 dollar məbləğində büdcənin 497 610 dolları 2012-ci ildə xərclənib.

Məqsədi icma üzvləri üçün davamlı gəlir və sərişələr əldə etmək imkanı yaratmaq olan bu layihə kənd təsərrüfatı sektoruna yönəlib. Layihənin hədəfi 132 istixana təsərrüfatı, icma çörəkxanası və 96 ançılıq təsərrüfatı qurmaqdır. Bu obyektlər və biznesi idarə etmək üçün təlimlər də keçirilir.

2012-ci ildə 24 istixana quraşdırıldı və iştirakçılar arasında 68 arı yeşiyi paylandı. Bundan əlavə, şitillərin böyüdülməsi, tərəvəz yetişdirilməsi, bitkilərin mühafizəsi, göy-göyerti becərilməsi və ançılıq mövzuları üzrə keçirilmiş 26 təlim sessiyasında 124 fermer iştirak etdi.

Gənclərin sahibkarlıq bacarıqlarının formalaşdırılması

Bu ikillik layihə gənc sahibkarların bacarıqlarını formalaşdırmaqla və gəlir imkanları yaratmaqla onları dəstəkləyir, usta yanında şagirdlik kimi proqramlar vasitəsilə onların sosial rifahına kömək edir. Layihəni "ÜMİD SİD" həyata keçirdi.

2012-ci ildə usta yanında şagird proqramına 219 gənc cəlb olundu və onların 68-i kursları uğurla bitirdi. Buna paralel olaraq, 117 gənc tam ştatla iş tapdı, 38 gənc işə öz biznesinə başlamaq üçün grant aldı.

Gənclərin Biznes Liderlik Layihəsi

2012-ci ilin dekabr ayında BP öz tərəfdaşlarının adından ABŞ-ın Beynəlxalq İnkişaf Agentliyi və Amerika Ticarət Palatasının Azərbaycandakı nümayəndəliyi ilə birgə yeni nəsil biznes liderlərinin peşəkar inkişafına dəstək olmaq üçün yeni Gənclərin Biznes Liderlik təşəbbüsünə başladı. Təşəbbüs Bakı və Gəncədəki universitetlərin 120 nəfər üçüncü və dördüncü kurs tələbəsinə təcrübə proqramları ilə təmin edəcək. Layihə "Junior Achievement Azərbaycan" (JAA) təşkilatı tərəfindən yerinə yetirilir.

Bu ikillik layihənin başlıca məqsədi gənc tələbələri Azərbaycanda sahibkar və gələcək biznes liderlərinə çevirmək üçün lazım olan biznes vasitələri ilə təmin etmək, onlara özəl şirkətlərdə təcrübə keçməklə real vaxtda biznes haqqında biliklərə yiyələnmək imkanı verməkdir.

Hesabat dövrü ərzində JAA tələbələri layihə ilə tanış etmək üçün Bakı Dövlət Universiteti, Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti və Qafqaz Universitetində təqdimatlar keçirdi. İlk 25 tələbə üçün təlim və təcrübə proqramları 2013-cü ildə başladı.

Layihənin büdcəsi 200 000 dollardır ki, bunun 100 000 dolları BP və tərəfdaşları tərəfindən təmin olunacaq. 2012-ci ildə təxminən 30 000 dollar vəsait xərcləndi.

Yerli idarəetmə və ekoloji proqram

BP öz tərəfdaşları adından Azərbaycanda yerli idarəetmə, gənclərin bacarıqlarının inkişafı və ətraf mühit təşəbbüslərini dəstəkləmək üçün Avrasiya Tərəfdaşlıq Fondu ilə grant sənədi imzaladı. Layihə yerli hökumət orqanlarında aydın idarəetmə təcrübələri yaratmaqla və gənclərin yerli ictimai işlərdə iştirakını təşviq etməklə bələdiyyə xidmətlərinin icrasında şəffaflığı artırmaq məqsədi daşıyır, BTC və CQBK-nin Azərbaycan hissəsi boyunca yerləşən doqquz bələdiyyəni əhatə edir.

Hesabat dövründə layihə doqquz bələdiyyədə gənclər palataları yaratdı. Ümumilikdə, yerli idarəetmə sistemi və layihələrin idarə olunması

Ən kiçik icma üzvləri üçün təhsil

BP-nin icmalarla əlaqələr üzrə məsul şəxsinin Dəllər Cəyirdə keçirdiyi görüşlərin birində Gəncə Dövlət Humanitar Kollecinin məzunu Zülfiyyə Qurbanova eşitdi ki, BP və tərəfdaşlarının maliyyə dəstəyi ilə məktəbəqədər təhsil layihəsi həyata keçiriləcək.

Zülfiyyə bu təşəbbüs barədə eşidəndə işsiz idi və sonradan açıq müsabiqə yolu ilə icma əsaslı məktəbəqədər təhsil mərkəzində işləmək üçün seçildi. Mərkəzdə dərs deməzdən əvvəl o, bilik və bacarıqların artırılması üzrə bir sıra təlim sessiyalarında iştirak etdi.

Bu, iki il əvvəl olmuşdu. “O vaxtdan bəri mən məktəbəqədər yaşlı uşaqlara ədədlər, günün tarixi, rəng anlayışı və heyvanlar aləmi, şəhərlər, təbiət və Azərbaycanın tarixi abidələri barədə dərs deyirəm,” – o deyir.

Layihənin sorağı Dəllər Cəyir kəndindən kənara yayıldı. Dəllər Cəyirdən 2-3 kilometr aralı yerləşən Dəllər və Dəllər Daşbulaq kəndlərindən də bəzi valideynlər öz uşaqlarını mərkəzə dərsə gətirdilər. Nəticədə, 55 uşaq mərkəzdə məktəbə hazırlıq təlimini uğurla başa vurdu və ibtidai məktəbə getdi.

Övladı mərkəzdə təhsil alan analardan biri – Lamiyə Məmmədova deyir: “Oğlum Elmir mərkəzə gedəndən bəri inanılmaz dərəcədə sürətlə böyüdü. Saylar, rənglər və bəzi ibtidai anlayışları öyrənməklə yanaşı, o, həm də öz fikirlərini daha sərrast ifadə edir, başqalarına qarşı daha anlayışlıdır və davranışlarında daha yetkindir.”

BP-nin Davamlı İnkişaf Təşəbbüsü üzrə layihə icraçısı Rəna Həsənova əlavə edir: “İcma üzvləri tərəfindən yüksək qiymətləndirilməsi, eləcə də ibtidai sinif müəllimlərinin innovativ metodikaya yiyələnmək arzusu nəzərə alınaraq layihənin müddəti 2013-cü ilin sonuna qədər uzadılıb.” Layihə başa çatandan sonra bələdiyyəyə məxsus təhsil mərkəzi icma ilə bələdiyyə tərəfindən birgə idarə olunacaq.

təlimində 47 gənc, ətraf mühitə dair məlumatlılığın artırılması təlimində isə 45 gənc iştirak edib. Bundan əlavə, gənclər palataları öz icmalarındakı ətraf mühit problemlərini aradan qaldırmaq üçün kiçik qrantlar aldı.

Layihənin əhatə dairəsinə strateji planlaşdırma, icra göstəricilərinin ölçülməsi və yerli idarəetmədə ictimaiyyətin iştirakı sahəsində bələdiyyələrin bacarıqlarının artırılması da daxildir. 2012-ci ildə bu sahə üzrə təlimdə ümumilikdə, 57 bələdiyyə üzvü iştirak etdi. Bələdiyyələrin icmalarda sosial-iqtisadi layihələr həyata keçirməsinə dəstək olmaq üçün 2013-cü ilin birinci rübündə onlara kiçik qrantlar verildi.

Layihənin ümumi büdcəsi 463 873 dollardır ki, bunun da 195 799 dolları BP və onun tərəfdaşların tərəfindən təmin olunub. 2012-ci ildə cəmi 179 987 dollar vəsait xərcləndi.

Gənclərin inkişafı üçün sahibkarlıq mərkəzi

2012-ci ildə Azərbaycan İcma İnkişafı üzrə Araşdırmalar, Təlim və Resurs Mərkəzi tərəfindən həyata keçirilən layihənin tərkib hissəsi kimi Gəncə peşə təlimi mərkəzi daxilində ayrıca biznes və idarəetmə bölümü yaradıldı. Məqsəd Azərbaycan BTC və CQBK boyunca yerləşən Goranboy, Yevlax, Şəmkir, Ağstafa, Samux və Tovuz rayonlarında gənclərə sahibkarlıq bacarıqları aşılamaq idi.

Təşəbbüs 2010-cu ildə BP və tərəfdaşlarının maliyyə dəstəyi ilə başladı və 2012-ci ilin iyununda başa çatdırıldı. Layihənin büdcəsi 98 845 dollar idi və bunun 7 434 dolları 2012-ci ildə xərcləndi. Mühasibat, kosmetologiya, qaynaqçılıq, kompüter texnologiyası, kompüter təmiri, tikış və toxuculuq üzrə dörd aylıq kurslarda təxminən 600 müdavim işə girmək və ya öz kiçik biznesinə başlamaq məqsədilə praktiki vərdişlərini artırmaq üçün iştirak etdi.

Məktəbəqədər təhsilə dəstək

Bu layihənin məqsədi məktəbəqədər təhsilin keyfiyyətini yaxşılaşdırmaq, 5-6 yaşlı uşaqların uşaq bağçalarına getməsi imkanını artırmaq və yerli icmalarda qadınlar üçün öz işlərini qurmaq və gəlir əldə etmək imkanları yaratmaqdır. Müasir Təhsil və Tədrisə Yardım Mərkəzi tərəfindən həyata keçirilən layihə 2010-cu ilin noyabr ayında BP və tərəfdaşlarının dəstəyi ilə başlanıb. Layihənin büdcəsi 226 224 dollardır və bunun 50 000 dolları 2012-ci ildə xərcləndi.

Proqramın Dəllər Cəyirdə ilkin sınaqdan çıxarılmış modeli 2013-ci ildə Tovuz rayonunun Dəllər Cirdaxan və Şəmkir rayonunun Düyərli icmalarında tətbiq olunacaq. Sınaq sxemi zamanı yerli uşaq bağçalarında və ibtidai məktəblərdə işləyən müəllimlər uşaq yönümlü məktəbəqədər metodologiya ilə təmin olundular və onlara “Addım-addım” metodu barədə təlim keçirildi.

Əməkdaşların cəlb edilməsi proqramı

Əməkdaşların cəlb edilməsi proqramı (ƏCP) əməkdaşlarımızı öz vaxt və istedadlarını könüllü olaraq icmalara sərf etməyə təşviq etmək üçün hazırlanıb, belə ki, şirkət təşəbbüsü vaxtın dəyəri qədər dəstək verir.

2012-ci ildə 40-a yaxın əməkdaşımız təhsil layihələri vasitəsilə ƏCP-də iştirak etdi. Onlar Xəzər Mühəndisləri İctimai Birliyinin yay məktəbi layihəsinin həyata keçirilməsinə dəyəri 15 000 dollara bərabər 750 saat vaxtlarını sərf etdilər.

Ümumilikdə, yerli “Sağlam həyat” QHT-si 2009-cu ilin noyabr ayından 2012-ci ilin dekabrına qədər ƏCP-dən əldə olunan vəsaitdən istifadə edərək təxminən 94 000 dollar dəyərində 15 ƏCP layihəsi həyata keçirib.

BP-nin kitabxanalara dəstək təşəbbüsü

2012-ci ildə Samux rayonundakı Aşağı Ağasıbəyli kənd məktəbinin və Goranboy rayonundakı 8 nömrəli məktəbin kitabxanalarını təmir edərək müasirləşdirdik. Məqsəd uşaqların kitablardan istifadə imkanını yaxşılaşdırmaqdır. Layihənin dəyəri 9 621 dollar idi. Bu məbləğ BP əməkdaşları tərəfindən yeni il lotereyasında bağışlandı. Layihədən təxminən 1 500 məktəbli və müəllim bəhrələndi.

Digər təşəbbüslər

2012-ci ildə daha bir kitabxana layihəsi çərçivəsində Xəzər Mühəndisləri İctimai Birliyinin kitabxanasına mühəndis-texniki ixtisaslara dair 5 000 dollar dəyərində 44 kitab bağışlandı.

Biz keçən il uşaq evində qalan on qıza bərbərlik kursuna getmələri üçün yardım etdik. Layihənin 5 000 dollar olan dəyəri BP əməkdaşlarının könüllü sərf etdiyi vaxt əsasında hesablandı.

Bundan əlavə, Sumqayıtda 20 nömrəli uşaq bağçasının damınının “Sağlam həyat” ictimai birliyi tərəfindən təmir olunmasını maliyyələşdirməyə kömək etdik. Nağd yardım BP əməkdaşları və Bakı Beynəlxalq Qadınlar Klubu tərəfindən verildi. Dəyəri 7 951 dollar olan layihədən 180-ə yaxın uşaq bəhrələndi.

Təhsil təşəbbüsləri

Ceyhun Kəramov

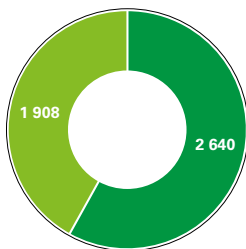
NİMTP proqramının meneceri,
BP AGT

NİMTP azərbaycanlı kadrlar üçün öz texniki bilik və bacarıqlarını gücləndirməyə imkan verən dünya səviyyəli unikal bir təlim proqramıdır. Buraya beynəlxalq nüfuzlu universitet tərəfindən həyata keçirilən zəngin texniki təlim, immersiv ingilisdilli texniki mühit, ünsiyyət bacarıqlarına ciddi diqqət və real biznes təcrübəsi daxildir. NİMTP azərbaycanlı gənc mühəndislerin BP və beynəlxalq neft sənayesinə qoşulması üçün əlverişli bir fürsət yaradır.

BP və tərəfdaşlarının Azərbaycanda sosial xərcləri (min dollar)

■ BP
■ Tərəfdaşlar

BP və onun tərəfdaşları Azərbaycanda enerji sektorundakı mütəxəssislərin potensialını inkişaf etdirməyə xidmət göstərən təhsil təşəbbüsləri və proqramlarına dəstək olmağa davam edir.

2012-ci ildə bu təşəbbüslərə Azərbaycanlı gənc neft-qaz ixtisaslı məzunların təlimi, tələbə və məzunlar üçün bir sıra təqaüd proqramları daxil idi. Əsas diqqətimiz təbii elmləri ilə bağlı ixtisaslara, o cümlədən neft-qaz, kimya və mexanika mühəndisliyinə yönəldi.

Neft-qaz ixtisaslı məzunların təkmilləşdirilməsi proqramı

Neft-qaz ixtisaslı məzunların təkmilləşdirilməsi proqramı (NİMTP) neft-qaz ixtisaslı yerli məzunlar üçün BP qrupunun yeni təlim və inkişaf vasitəsidir. NİMTP-nin məqsədi həm neft-qaz sənayesi, həm də Azərbaycanın faydalanacağı yerli sənayenin inkişafına kömək etməkdir. Beynəlxalq miqyasda tanınmış ekspert və şirkətlərin həyata keçirdiyi bu proqram 11 ay davam edir. NİMTP haqqında daha ətraflı məlumat almaq üçün [səhifə 23-ə](#) baxın.

Qafqaz Universiteti layihəsi

2012-ci ildə biz Qafqaz Universitetinin tədris proqramlarını genişləndirərək kimya, mexanika və digər mühəndislik ixtisasları üzrə bakalavr təhsilini əhatə etmək səylərinə dəstəyimizi davam etdirdik. Bu layihənin ümumi büdcəsi 2,4 milyon dollardır ki, bunun 1,1 milyon dolları 2012-ci ildə xərclənib. 2012-ci ilin sonuna mexanika mühəndisliyi kurslarına 59 tələbə qəbul edilib. Kimya mühəndisliyi fakültəsindəki tələbələrə sayı isə 73-dür.

Mütəxəssislərimiz, həmçinin seminar və konfranslarda öz bilik və təcrübələrini bölüşməklə və tələbələrə sənaye ilə təmasını artırmaq üçün onların BP laboratoriyalarından istifadəsinə şərait yaratmaqla universitetin mühəndislik proqramlarına töhfə verdilər.

2013-cü ildə universitetin mexanika mühəndisliyi fakültəsində avadanlıqlarla tam təchiz edilmiş 11 laboratoriyanın açılması planlaşdırılır.

Layihələri idarəetmə Məktəbi

BP və onun tərəfdaşları tərəfindən 2010-cu ildə Xəzər Universitetində Layihələri idarəetmə Məktəbi (LİM) qurulub. Bu proqram Azərbaycanda həm özəl, həm də dövlət sektorunda işləyən şəxslərin layihə idarə etmək bacarıqlarını inkişaf etdirmək məqsədilə hazırlanıb. Hazırda məktəb layihələri idarəetmə təlimi sahəsində aparıcı beynəlxalq şirkət olan "ESI International"-in dünyada tanınmış müfəssəl proqramından faydalanmaq imkanı verir.

2012-ci ilin iyununda LİM-in ilk məzunlarının buraxılış mərasimi keçirildi və bu tədbirdə məzunlara Corc Vaşinqton Universitetindən layihələrin idarə olunması üzrə beynəlxalq magistr

sertifikatları verildi. Məzunlar dövlət və müxtəlif biznes sahələri, o cümlədən neft-qaz, mühəndislik, inşaat, dənizçilik, geologiya, bank və maliyyə, təhsil və telekommunikasiya sektorlarını təmsil edirdi.

Bundan əlavə, LİM Azərbaycan hökuməti və Dünya Bankının birgə həyata keçirdiyi Dövlət İnvestisiyaları üzrə Kadr Potensialının Gücləndirilməsi Layihəsi çərçivəsində nazirliklərdəki dövlət işçilərinə təlim keçmək üçün 2012-ci ildə Təhsil Nazirliyi ilə müqavilə imzaladı.

2012-ci ildə 35 özəl və dövlət təşkilatından 146 nəfər LİM-ə qəbul olunub. Onlardan 51 nəfəri Corc Vaşinqton Universitetinin magistr, 94 nəfəri isə dinləyici sertifikatını aldı. Layihə başladıqdan bəri Azərbaycanda 77 dövlət təşkilatı və özəl müəssisənin 183 təmsilçisi LİM-ə qəbul olub. Ümumi büdcə 1,6 milyon dollardır ki, bunun da 400 000 dolları 2012-ci ildə xərcləndi. Layihə 2015-ci ilə qədər davam edəcək.

BP-nin xüsusi təqaüd proqramı

BP-nin xüsusi təqaüd proqramı 2007-ci ildən davam edən bir təşəbbüsdür. O, neft və qaz ixtisasları üzrə təhsil alan tələbələr üçün nəzərdə tutulub. İllik təqaüdlər şirkətin Azərbaycanda ali təhsilə dəstək olmaq barədə daha geniş öhdəliyinin bir hissəsini təşkil edir.

Dövlət Neft Akademiyasının tələbələri üçün təqaüdlər nəzərdə tutan bu proqram 2012-ci ildə genişləndirilərək digər dörd universiteti – Bakı Dövlət Universiteti, Xəzər Universiteti, Qafqaz Universiteti və Memarlıq və İnşaat Universitetini də əhatə etdi.

Beş yerli universitetdə neft və qaz mühəndisliyi və geologiyadan tutmuş korroziya və təftişə qədər 11

Tələbələr BP-nin geologiya üzrə yay təcrübəsi kursunda.

Layihələrin idarə olunmasında yeni üfüqlər

Ramiz Məmmədli ABŞ-da dövlət idarəçiliyi üzrə təhsil alıb. Təhsilini başa vurduqdan sonra yüksək enerji və böyük gözləntilərlə Azərbaycana qayıtdı, lakin tezliklə başa düşdü ki, akademik təhsilinə və sənətlərinə uyğun daha dar ixtisaslaşma əldə etməlidir.

İş axtararkən öyrəndi ki, BP və tərəfdaşlarının maliyyə dəstəyi ilə Xəzər Universitetində qurulmuş Layihələri İdarəetmə Məktəbi (LİM) üçün layihə meneceri axtarılır. Bu vəzifə üçün göndərdiyi ərizə uğurlu oldu. LİM-in inkişafına kömək etməklə yanaşı, fürsətdən istifadə edərək layihə idarəetmə bacarıqlarını təkmilləşdirmək üçün özü də məktəbdə təhsil aldı.

Ramiz deyir: "LİM gözəl bir fürsət və yeni bir sınaq oldu. Mənə planlaşdırma və xərclərə nəzarət, risklərin idarə olunması, layihə rəhbərliyinin idarə edilməsi və ünsiyyət kimi mühüm sahələrdə öz bilik və bacarıqlarımı gücləndirməyə imkan verdi. Təlimatçılar mənim üçün ilham mənbəyi oldular. Mən yaxşı dostlar qazandım və təlim yoldaşlarımla məhsuldar əlaqələr qurdum."

2011-ci ilin dekabrında Ramiz 11 000 nəfərdən çox əməkdaşı olan iri yerli şirkət üçün təlim sisteminin qurulması və təlim mərkəzinin inşa edilməsini nəzərdə tutan layihəyə başçılıq etdi.

LİM-i başa vurduqdan sonra Ramiz Layihələri İdarəetmə İnstitutunun (PMI) Layihələrin İdarə Olunması üzrə Mütəxəssis (PMP) imtahanından keçdi. PMP akademik göstərici olmaqla yanaşı, sahibinin layihələrin idarə olunması üzrə mühüm bacarıq və biliklərə yüksək səviyyədə yiyələndiyini təsdiqləyən dünyada qəbul edilmiş bir ixtisas dərəcəsidir.

LİM-də yiyələndiyi müxtəlif təcrübə və bacarıqlar Ramizdə özünə əminlik yaratdı ki, layihələrin idarə olunması üzrə konsaltinq xidmətləri sahəsində öz biznesinə başlasın. Bu gün o, müştərilər üçün yenidənqurma layihələrini idarə edir, həmçinin LİM-in digər məzunları ilə birlikdə PMI-nin Azərbaycan bölməsini qurmaq istiqamətində çalışır.

neft-qaz ixtisası üzrə təhsil alan 91 nəfər yüksək nəticə göstərmiş tələbəyə təqaüdlər verdik. Təqaüd alanlar birinci və ikinci kurs tələbələri idi ki, onlardan 61 nəfəri BP-nin maliyyələşdirdiyi 10 aylıq təlim kursu vasitəsilə öz ingilis dili biliklərini təkmilləşdirmək imkanı qazandı, 30 nəfərinə isə ləptop kompüter verildi. 2012-ci ildə verilmiş xüsusi təqaüdlərin dəyəri 45 880 dollar oldu.

Ümumilikdə, 2013-cü ilin əvvəlinə biz 348 nəfər tələbəyə təqaüd vermişik ki, bunların səkkizi öz karyeralarına Azərbaycanda BP şirkətində başlayıb, üçü isə BP və onun tərəfdaşlarının məzunları üçün təqaüdüne layiq görülüb.

BP-nin tələbələr üçün geologiya üzrə yay təcrübə kursu

Son doqquz ildə BP Azərbaycanda tələbə və məzunların sedimentologiya və struktur geologiya üzrə yay çöl-səhra təcrübəsinə sponsorluq edib. 2012-ci ildə yerli və xarici universitetlərdən müraciət etmiş 71 nəfər ərizəçi arasından biliklərin qiymətləndirilməsi əsasında 22 tələbə seçildi. Kurs Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının və Miçiçan Universitetinin (ABŞ) nümayəndələri tərəfindən keçirildi.

Azərbaycan neft və qaz təqaüd proqramı

2002-ci ildən başlayaraq BP və onun tərəfdaşları tərəfindən maliyyələşdirilən bu proqram azərbaycanlı tələbələrə Türkiyə və Azərbaycan universitetlərində mühəndislik və yerşünaslıq elmləri sahəsində bakalavr və magistr təhsili almağa imkan yaradır. 2012-ci ildə 32 nəfər bakalavr və iki nəfər magistr təhsili alan tələbəyə dəstək verildi. İl ərzində 12 nəfər tələbə yay təcrübəsi, səkkiz nəfər tələbə isə "Çəllenc" proqramına cəlb edildi ("Çəllenc" proqramımız barədə ətraflı məlumat almaq üçün [səhifə 23-ə](#) baxın). 2012-ci ildə BP və tərəfdaşlarının verdiyi təqaüdlərin dəyəri 104 000 dollardan çox idi.

Cənubi Xəzər hövzəsinin modelləşdirilməsi mərkəzi

2008-ci ildə biz Milli Elmlər Akademiyasının Geologiya İnstitutunda Cənubi Xəzər hövzəsinin modelləşdirilməsi mərkəzinə açdıq. Bu gün mərkəz müasir geoloji modelləşdirmə avadanlıqları ilə təchiz edilmiş bir elm müəssisəsi kimi xidmət göstərir, mürəkkəb Cənubi Xəzər hövzəsinin geoloji mühitinin modelləşdirilməsinə kömək edir. Buraya geologiya, geofizika, geokimya və biostratigrafiya kimi müxtəlif elm sahələrində mütəxəssislər cəlb olunur.

2012-ci ildə mərkəzdə işlər Cənubi Xəzər hövzəsinin geotermal tarixi və gökmə modeli ətrafında cəmləşdi. Biz, həmçinin Geologiya İnstitutunun əməkdaşı tərəfindən Avstriyanın

Leoben Universitetində aparılan tədqiqat layihəsini də dəstəklədik. Bundan əlavə, Bakıda keçirilən Ultra-dərin Karbohidrogen Potensialına dair Beynəlxalq Konfransa sponsorluq etdik.

Neft kimyası üzrə beynəlxalq konfrans

2012-ci ildə Neft Kimyası üzrə 8-ci Bakı Beynəlxalq Yusif Məmmədliyev konfransına texniki dəstək göstərdik. Neft-kimya Prosesləri İnstitutu (Elmlər Akademiyası nəzdində) tərəfindən təşkil olunan bu konfransın əsası 1994-cü ildə BP-nin təşəbbüsü ilə qoyulub. Biz bu konfransa 1996, 1998 və 2000-ci illərdə də sponsorluq etmişik.

2012-ci ildə sponsorluğumuz 14 947 dollar dəyərində oldu və konfrans iştirakçılarına materialların paylanmasını əhatə etdi. Konfransda ABŞ, Böyük Britaniya, Almaniya, Rusiya, Qazaxıstan, Gürcüstan və Azərbaycandan olan təxminən 250 alim və mühəndis iştirak etdi.

Azərbaycan Biznes Keys Müsabiqəsi

Artıq ikinci ildir ki, biz ABŞ Təhsilli Azərbaycan Məzunları İctimai Birliyinin həyata keçirdiyi Azərbaycan Biznes Keys Müsabiqəsini dəstəkləyirik. Müsabiqədə Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti, Qafqaz Universiteti, Bakı Dövlət Universiteti, Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyası, Azərbaycan Turizm İnstitutu və Azərbaycan Dövlət İdarəçilik Akademiyasından 450-yə yaxın tələbə iştirak edib.

Müsabiqənin ideyası iştirakçılara həll etmək üçün real məsələlər təqdim etmək, onların biznes biliklərini genişləndirmək və təqdimat bacarıqlarını gücləndirməkdir. BP-nin 6 410 dollar dəyərində sponsorluğu finalçı və qaliblər üçün mükafatların alınmasını əhatə etdi. Əməkdaşlarımız müsabiqəyə könüllü olaraq təlimçi, məşqçi və münis kimi də kömək edib.

Xəzər Enerji Mərkəzi

2012-ci ildə Xəzər Enerji Mərkəzində (XEM) 2 827 nəfər olub. Onların 1 792 nəfəri Azərbaycan hökuməti, bizimlə tərəfdaş olan şirkətlər və Bakıdakı xarici səfirliklərin qonaqları, yaxud fəaliyyətimizlə maraqlanan müxtəlif təşkilatların nümayəndələri olub. Digər 1 035 nəfər isə məktəb şagirdləri və tələbələr olub.

Bu il həm də XEM-in 2005-ci ilin mayında açılışından bəri 40 000-ci ziyarətçisini qəbul etməsi ilə yadda qalıb. Bundan əlavə, biz BP-nin ekoloji cəhətdən həssas ərazilərdə necə enerji hasil etdiyini izah edən "Oazis" adlı yeni sərgi açdıq. Sərgiyə Xəzər dənizi və Abşeron yarımadasının yerli flora və faunası ilə landsaftını əks etdirən təsvirlər, BP-nin ətraf mühitə yanaşmasından bəhs edən video film, ətraf mühitə dair viktorinalardan ibarət interaktiv oyunlar və yerli süxur nümunələri bağçası daxildir.

Beşillik icra göstəriciləri^a

31 dekabr tarixində qurtaran il üçün

İstismar	2008	2009	2010	2011	2012
Hasil edilmiş karbohidrogenlərin ümumi həcmi (gündə min barel neft ekvivalenti) ^b	881	1 023	1 036	922	893

Maliyyə ^c	2008	2009	2010	2011	2012
Əməliyyat məsrəfləri – sərf olunmuş ümumi məbləğ (milyon dollar)	1 154	1 174	831	1 206	1 360
Əsaslı məsrəflər – sərf olunmuş ümumi məbləğ (milyon dollar)	2 659	1 443	2 096	2 636	3 669

Əməyin təhlükəsizliyi	2008	2009	2010	2011	2012
Ölüm halları – əməkdaşlar	0	0	0	0	0
Ölüm halları – podratçılar	0	1	0	0	0
İş gününün itirilməsi hadisələri – işçi qüvvəsi	3	0	1	3	3
İş gününün itirilməsi hadisələrinin tezliyi – işçi qüvvəsi	0,03	0	0,01	0,03	0,03
Qeydiyyatda alınan xəsarətlər – işçi qüvvəsi	44	21	15	21	20
Qeydiyyatda alınan xəsarətlərin tezliyi – işçi qüvvəsi	0,40	0,23	0,17	0,24	0,21
İşlənmiş saatlar – əməkdaşlar (milyon saat) ^d	7,13	5,04	5,37	5,80	5,55
İşlənmiş saatlar – podratçılar (milyon saat) ^e	15,09	12,58	12,60	11,74	13,49

Ətraf mühit	2008	2009	2010	2011	2012
Birbaşa karbon dioksid (CO ₂), ümumi ^f (min ton)	3 667,7	3 827,1	3 656,8	3 892,5	3 543,7
Dolayısı ilə karbon dioksid (CO ₂) ^g , ümumi (min ton)	0,5	0,4	0,5	0,6	0,6
Birbaşa metan (CH ₄), ümumi (min ton)	20,8	15,6	10,5	13,5	11,2
Birbaşa istixana qazı emissiyaları ^h , ümumi (min ton CO ₂ ekvivalenti)	4 113,9	4 155,4	3 876,4	4 177,0	3 776,2
Məşəldə yandırılma (kəşfiyyat və hasilat), ümumi (ton)	841 856	574 922	423 265	589 717	475 910
Kükürd dioksid (SO _x), ümumi (ton)	3 034	2 842	3 396	2 967	3 639,5
Azot oksidləri (NO _x), ümumi (ton)	7 243	8 412	8 908	8 544	8 695,2
Qeyri-metan karbohidrogenlər, ümumi (ton)	4 965	2 816	2 398	2 787	2 539,7
Neft dağılmalarının sayı ⁱ	12	12	11	5	12
Dağılmış neftin həcmi (litr)	12 154	9 831	32 181	2 677	175 716
Yığılmamış neftin həcmi (litr)	1 112	1 039	392	0	156 794
Suya atılmalar – tərkibində sintetik əsaslı qazma məhlulu olan qazma şlamları (ton)	808	890	3 308	0	0

Əməkdaşlar	2008	2009	2010	2011	2012
Daimi əməkdaşların sayı	2 201	2 328	2 470	2 701	3 072^j
İxtisaslı işçilərin sayı	1 994	2 237	2 378	2 652	2 982
Yerli əməkdaşlar	1 632	1 889	2 067	2 272	2 530
Yerli əməkdaşlar (%)	82%	84%	87%	86%	85%
Əcnəbi əməkdaşlar	362	348	311	380	452
Azərbaycan vətəndaşları olan yüksək vəzifəli menecerlər	102	117	131	149	168

Sosial xərclər	2008	2009	2010	2011	2012
BP və tərəfdaşları üçün cəmi, ümumi (milyon dollar) ^k	6,4	3,4	4,8	3,1	4,5

MHŞT üzrə beşillik hesabat məlumatları¹

2008		2009			2010			2011			2012		
1 yanvar - 31 dekabr		1 yanvar - 31 dekabr			1 yanvar - 31 dekabr			1 yanvar - 31 dekabr			1 yanvar - 31 dekabr		
Dəyər	Həcm	Dəyər	Həcm	Dəyər	Həcm	Dəyər	Həcm	Dəyər	Həcm	Dəyər	Həcm ^m	Həcm ^m	
milyon dollar	Neft mmböe Qaz min ncm	milyon dollar	Neft mmböe Qaz min ncm	milyon dollar	Neft mmböe Qaz min ncm	milyon dollar	Neft mmböe Qaz min ncm	milyon dollar	Neft mmböe Qaz min ncm	milyon dollar	Neft mmböe Qaz min ncm	milyon dollar	Neft mmböe Qaz min ncm

1. Xarici şirkətin fəaliyyət göstərdiyi ölkə hökumətinə ödənişləri/ayırmaları

1a) Xarici şirkətin hasilatında hökumətə düşən pay													
- natura ilə		51,283		65,743		76,035		66,366					57,523
- nağd pulla ^a	33,448		20,561		68,403		93,113						93,192
Mənfəət vergisi	797,721		264,887		328,302		613,970						621,630
İmzalanma bonusu və digər bonuslar	0,845		0,000		0,000		20,000						0,000
Digər ödənişlər, o cümlədən:													
a) nəqləmə tarifi (ARDNF)	0,025		1,372		1,222		1,246						1,229
b) akrhesabı ödəmələr (ARDNF)	0,900		0,000		0,000		0,000						2,118

2. Xarici şirkətin fəaliyyət göstərdiyi ölkənin dövlət şirkətinə ödənişləri/ayırmaları

Digər ödəmələr, o cümlədən:													
a) nəqləmə tarifi (ARDNŞ) ^a	n/a		n/a		n/a		n/a		n/a				n/a
b) səmt qazı (ARDNŞ) ^a		1 967 495,330		3 640 412,268		3 190 738,758		3 114 485,482					3 196 498,648

^a Əgər başqa cür göstərilməyibsə, icra göstəriciləri yalnız Azərbaycanda BP-yə aiddir.

^b Buraya Azəri-Çirəq-Dərinsulu Günəşli nefti, Şahdəniz qaz və kondensatı, həmçinin Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinə (ARDNŞ) çatdırılan səmt qazı daxildir.

^c BP AGT və onun tərəfdaşları.

^d Əməkdaşlar tərəfindən işlənmiş saatlar BP ilə iş müqaviləsi olan şəxslərin işlədiyi saatlar kimi təyin olunur. Bu tərif BP qrupunun tərifinə uyğundur.

^e Podratçılar tərəfindən işlənmiş saatlar bizim nəzarət sferamızda podratçıların işlədiyi saatlar kimi təyin olunur. Bu tərif BP qrupunun tərifinə uyğundur.

^f Ümumi rəqəmlər hasilatın pay bölgüsü sazişlərində (HPBS) iştirak edən bütün tərəfdaşların paylarının məcmusunu əks etdirir. Xalis rəqəmlər HPBS-də BP-nin iştirak payını göstərir.

^g Dolayısı ilə emissiyalar kənar mənbələrdən buxar, elektrik və istiliyin əməliyyatlar tərəfindən idxalı nəticəsində meydana gəlir.

^h Birbaşa emissiyalar əməliyyatlardan hasil olan fiziki emissiyalardır.

ⁱ Neft dağılımları bir barelə (42 ABS qallonuna bərabər 159 litr) bərabər və ya daha böyük həcmdə hər hansı maye karbohidrogenin ikinci dərəcəli mühafizə qatına, yaxud açıq ətraf mühitə sızması kimi təyin edilir.

^j Daimi əməkdaşların və ixtisaslı işçilərin sayına təyinatla xaricdə işləyən 65 ixtisaslı yerli işçi də daxildir.

^k Bu, faktiki olaraq ödənilmiş rəqəmdir.

^l 2003-07-ci ilə dair məlumatlarla "BP Azərbaycanda. Davamlı inkişaf haqqında hesabat 2007"-nin 60-cı səhifəsində tanış olmaq olar.

Göstərilən rəqəmlərə "Devon Energy Caspian Co." şirkəti adından edilən ödənişlər daxil deyil.

^m mmböe – milyon barel neft ekvivalenti; ncm – normal kub metr.

ⁿ Natura ilə – Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondu; nağd pulla – Şahdəniz qazına görə ödəniş.

^o Şimal ixrac boru kəməri (ŞİBK) marşrutu üçün nəqləmə tarifləri ARDNŞ-yə hökumətin təmsilçisi kimi deyil, kommersiya strukturu kimi ödənilirdi.

^p ŞİBK-nin operatorluğunu 2008-ci ildə ARDNŞ öz üzərinə götürdü.

^q Azərbaycan Beynəlxalq Əməliyyat Şirkətinin operatoru kimi BP ARDNŞ-yə verilən səmt qazı üçün məcmu ümumi rəqəm haqqında hesabatı öz hesabat formasında verir.

Müstəqil əminlik bəyanatı

Bu hesabat BP qrupunun auditorları olan "Ernst & Young" şirkəti tərəfindən yoxlanılmışdır. Yoxlama prosesinin əsas məqsədi hesabatın mətnində verilmiş BP-nin davamlı inkişafı ilə bağlı fəaliyyətinə dair məlumat, açıqlama və faktların dəlillərə əsaslandığını təsdiq etməkdən ibarətdir. Bu prosesin məqsədi müstəqil üçüncü tərəfin hesabatın məzmununa zəmanət verməsidir. "Ernst & Young"-ın gördüyü işlərin əhatə dairəsi və nəticələri aşağıda verilib.

Müstəqil şirkətin BP rəhbərliyinə əminlik barədə təminat bəyanatı

"BP Azərbaycanda. Davamlı inkişaf haqqında hesabat 2012" ("Hesabat") onun daxilindəki məlumatların toplanması və təqdim edilməsinə görə məsuliyyət daşıyan Azərbaycanda BP-nin rəhbərliyi tərəfindən hazırlanmışdır. Bizim məsuliyyətimiz BP rəhbərliyinin təlimatlarına uyğun olaraq Hesabatda verilmiş məlumat, fakt və işiqləndirilmiş məsələlərin əhatə dairəsi barədə aşağıda göstəriləni kimi məhdud əminlik öhdəliyini yerinə yetirməkdən ibarətdir.

Bu işlərin yerinə yetirilməsində biz yalnız "BP p.l.c."nin rəhbərliyi qarşısında, onlarla razılaşdırılmış səlahiyyətlər çərçivəsində cavabdehik. Buna görə də hər hansı digər bir məqsəddə görə və ya hər hansı digər şəxs və ya təşkilat qarşısında heç bir məsuliyyət daşırıq. Hər hansı üçüncü tərəfin Hesabata nə dərəcədə etibar etməsinin məsuliyyəti tamamilə onun öz üzərinə düşür.

Gəldiyimiz nəticələr gördüyümüz hansı işlərə əsaslanır

Əminlik üzrə götürdüyümüz öhdəlik Beynəlxalq Mühəsiblər Federasiyasının Beynəlxalq ISAE3000^a Standartlarına uyğun olaraq planlaşdırılmış və həyata keçirilmişdir. Hesabat aşağıdakı meyarlara görə qiymətləndirilmişdir:

- Hesabatın 2012-ci ildə media nümayəndələri tərəfindən BP-nin Azərbaycandakı fəaliyyətləri ilə əlaqədar qaldırdığı davamlı inkişafa dair əsas məsələləri, Azərbaycanda BP-nin mühüm davamlı inkişaf problemləri ilə bağlı özünün keçirdiyi yoxlama və seçilmiş daxili sənədləri əhatə edib-etməməsi.

- Hesabatda verilmiş davamlı inkişaf haqqında məlumatların BP-nin müvafiq rəhbərləri tərəfindən verilən izah və dəlillərə uyğun gəlib-gəlməməsi.
- Hesabatda verilmiş davamlı inkişaf haqqında məlumatların müvafiq biznes bölümü səviyyəsində qeydə alınmış məlumatlara uyğun gəlib-gəlməməsi.

Nəticələrə gəlmək üçün biz xülasəsi aşağıda sadalanan işləri həyata keçirmişik

- Azərbaycanda BP-nin 2012-ci ildə davamlı inkişafı ilə bağlı fəaliyyətinə dair şirkətdənəkar kütləvi informasiya vasitələrinin hesabatlarını və şirkətdaxili sənədləri, o cümlədən maraqlı tərəflərlə görüşlərin nəticələrini nəzərdən keçirmişik.
- Hesabatda əksini tapmalı əsas məsələlərin müəyyənləşdirilməsi üçün Azərbaycanda BP-nin nəzərdə tutduğu proseslərin nəticələrini nəzərdən keçirmişik.
- Hesabatda davamlı inkişaf üzrə verilmiş icra göstəriciləri və bəyanatlar haqqında məlumat və ya izahatları nəzərdən keçirmişik. Hesabatda əksini tapmış davamlı inkişaf üzrə göstəriciləri dəstəkləyən sənədləri yoxlayarkən ölkə və ya sahə səviyyəsində məlumatların toplanması, müqayisə edilməsi və onların necə əldə edilməsi proseslərini yoxlamamışıq.

Əminlik səviyyəsi

Dəlil toplama proseduralarımız məhdud əminlik səviyyəsi əldə etmək və nəticələri əsaslandırmaq üçün nəzərdə tutulmuşdur. Həyata keçirilmiş dəlil toplama proseduralarının səviyyəsi məqbul əminlik öhdəliyinin yerinə yetirilməsinə (məsələn, maliyyə auditi) verilən tələblərlə müqayisədə aşağıdır və buna görə də nisbətən aşağı səviyyəli əminlik təmin edilmişdir.

Gəldiyimiz nəticələr

Hesabatla bağlı apardığımız yoxlama əsasında və işimiz üçün müəyyən edilmiş səlahiyyətlər dairəsində aşağıdakı nəticələrə gəlmişik.

Bu nəticələr yuxarıdakı "Gəldiyimiz nəticələr gördüyümüz hansı işlərə əsaslanır" bölməsi ilə birlikdə oxunmalıdır.

1. Hesabat əsas məsələləri əhatə edirmi?

Mətbuatda və ya Azərbaycanda BP-nin özünün əhəmiyyət dərəcəsinin qiymətləndirilməsi prosesinin nəticəsi kimi qaldırılmış və bu Hesabatda daxil edilməmiş davamlı inkişaf əlaqədar Azərbaycanda BP-yə aid hər hansı bir əsas məsələ bizə məlum deyil.

2. Hesabatda Azərbaycanda BP-nin davamlı inkişaf üzrə icra göstəriciləri dəlil-sübut və ya izahatlarla təsdiqlənirmi?

Hesabatda BP rəhbərliyi tərəfindən Azərbaycanda BP-nin davamlı inkişaf üzrə həyata keçirdiyi fəaliyyətlərlə bağlı təqdim edilmiş təsdiq və məlumatlarda hər hansı bir qeyri-düzgün bəyanatın olması bizə məlum deyil.

Müstəqilliyimiz

"BP p.l.c."nin auditorları kimi "Ernst & Young"dan Audit Təcrübələri Şurasının ("Auditing Practices Board") Auditorlar üçün etik standartlarında müəyyənləşdirilmiş tələblərə riayət etmək tələb olunur. "Ernst & Young" şirkətinin müstəqillik strategiyaları firmalar, tərəfdaşlar və peşəkar işçilərə tətbiq olunur. Bu strategiyalar sifarişçilərimizə münasibətdə müstəqilliyə xələl gətirən və ya gətirə biləcəyi ehtimal olunan hər hansı maliyyə maraqlarını qadağan edir. Hər il işçi və tərəfdaşlardan şirkətin siyasətlərinə riayət etdiklərini təsdiq etmək tələb olunur.

Biz hər il qadağan edilmiş xidmətlər də daxil olmaqla, müstəqilliyimizə və obyektivliyimizə xələl gətirə biləcək hər hansı hadisənin baş verib-vermədiyini BP-yə bildiririk. 2012-ci ildə heç bir belə hadisə və ya xidmət olmamışdır.

 ERNST & YOUNG

Ernst & Young LLP, London
23 may 2013

^aAuditlər və ya Tarixi Maliyyə Məlumatları üzrə Yoxlamalar istisna olmaqla Əminlik Öhdəlikləri üçün Beynəlxalq Mühəsiblər Federasiyasının Beynəlxalq Standartı (ISAE3000).

Hesabatın hazırlanması prosesi, rəy və təkliflər

Bu hesabatın məqsədi 2012-ci ildə Azərbaycanda gördüyümüz işlər və fəaliyyətlərimiz barədə ətraflı və şəffaf hesabat vermək və maraqlı tərəflərdən aldığımız rəy və təkliflərə cavab verməkdir.

Bu, davamlı inkişaf haqqında BP-nin Azərbaycanda nəşr etdiyi sayca onuncu hesabatdır. Hesabat 2012-ci il ərzində bizim Azərbaycanda həyata keçirdiyimiz fəaliyyətləri təsvir edir, əvvəlki hesabatlar barədə aldığımız rəy və təklifləri əks etdirir.

BP qrupunun auditorları olan "Ernst & Young" şirkəti məlumatların düzgünlüyünə şirkətdən kənar zəmanət verir. Onların vəzifəsi bu hesabatda verilmiş rəqəm və açıqlamaların düzgünlüyü və sənədlərə əsaslandığını, bizim 2012-ci ildə Azərbaycandakı fəaliyyətlərimizlə bağlı əsas məsələlərin hesabatda tarazlaşdırılmış təqdimatını təmin etmək olub.

Rəylər

Əvvəlki nəşrlər kimi 2011-ci ilin davamlı inkişaf haqqında hesabatı da Azərbaycan və ingilis dillərində nəşr edildi və həm şirkət daxilində, həm də şirkətdən kənar da çap variantında və veb-saytımız vasitəsilə geniş şəkildə yayıldı. Bütün maraqlı tərəflərə hesabatın bir nüsxəsi göndərildi və onlardan öz rəy və təkliflərini verməsi xahiş olundu. Biz, həmçinin kütləvi-informasiya vasitələri, tələbələr və vətəndaş cəmiyyəti nümayəndələri ilə birbaşa rəy sorğusu üçün üç görüş təşkil etdik. Ümumiyyətlə, onların rəyi müsbət oldu.

Tələbələr

Bakı Dövlət Universiteti, Dövlət İdarəetmə Akademiyası, Dövlət İqtisadiyyat Universiteti, Dövlət Neft Akademiyası, Qafqaz Universiteti və Xəzər Universitetinin tələbələri birgə rəy sorğusu görüşündə iştirak etdilər. Xəzər regionunda yeni texnologiyaların istifadəsi ilə yanaşı işəgötürülmə ilə bağlı məsələlər və BP-nin təcrübə proqramı bu qrupu daha çox maraqlandırdı. Tələbələr, həmçinin hesabatdakı məlumatların daha yaxşı çatdırılması, xüsusilə də hesabatda infoqrafika kimi yeni formatların istifadə olunmasına meyl göstərdilər.

Kütləvi informasiya vasitələri

Media mənsublarının rəyləri də əsasən müsbət oldu və 2011-ci ilin hesabatı əvvəlki ildə olduğu kimi əhatəli və informativ hesab edildi. Gələcək üçün təkliflər əsasən "Əməliyyatlarımız" bölməsində daha geniş texniki təfərrüatların və hasilatdakı çətinliklər barədə daha çox məlumatın verilməsinə aid idi. Digər təkliflərə qrafik və diaqramlardan daha çox istifadə edilməsi daxil idi.

Vətəndaş cəmiyyəti

Vətəndaş cəmiyyətinin nümayəndələri birgünlük dəyirmi məsəlxəsi müzakirədə iştirak etdilər. BP qrupunun hesabatların verilməsi üzrə heyəti qrup və ölkə səviyyəsində BP-nin davamlı inkişaf haqqında hesabatı haqqında rəyləri dinləmək üçün görüşdə iştirak etdi. Görüşdən əvvəl davamlı inkişaf haqqında hesabatımızla əlaqədar fikirlərini

bilmək üçün dəyirmi masa iştirakçılarını müsahibə etdik. Müsahibələr sonrakı müzakirənin əsas istiqamətlərini müəyyən etmək və ümumilikdə, hesabat prosesi ilə bağlı qərarlar verməkdə bizə kömək etdi.

Əsas təkliflərdən biri hesabatda strateji qərarlar və gələcək planlarımızla bağlı daha çox məlumat daxil etmək idi. Alınan rəylərdən aydın oldu ki, onlar növbəti hesabatlarda davamlı inkişafı bağlı layihələr haqqında daha çox məlumat verilməsini, məsələn, BP və onun tərəfdaşlarının hansı qeyri-hökumət təşkilatları ilə, hansı icmalarda işləməsi, layihələrin verdiyi töhfə və nəticələr, gələcək planlar barədə yazmağımızı istəyirlər.

Bizim cavabımız

Aldığımız rəylərə cavab olaraq biz bu hesabatda Azərbaycanda məzunların işə qəbulu və təcrübə proqramı haqqında daha çox məlumat daxil etdik. Biz statistik göstəriciləri əyani etmək üçün daha çox diaqramdan və infoqrafikadan istifadə etdik.

Biz, həmçinin hesabatımızın müxtəlif bölümlərində gələcək planlarımızla bağlı müxtəlif məlumatlar, o cümlədən global strategiyamızın qısa xülasəsini əlavə etdik. Bundan əlavə, maraqlı tərəflərin təklif etdiyi kimi hesabatda yeni "Hasılatın idarə olunması" alt-bölmü və Xəzər regionunda sınaqdan keçirilmiş yenilikçi texnologiya barədə bir konkret misal da daxil etdik.

Biz Azərbaycanda çəkdiyimiz xərclər, işə götürmə təcrübəmiz, əməyin təhlükəsizliyi və ətraf mühitin qorunması ilə bağlı icra göstəricilərimiz və gəlirlərin şəffaflığını yaxşılaşdırmaq üçün birgə söylərimizə uyğun olaraq, Azərbaycan hökumətinə ödənişlərimiz barədə məlumatları açıqlamaqda davam edirik.

Etik və məxfiliklə bağlı səbəblərə görə, həmçinin BP qrupunun siyasətinə uyğun olaraq, biz ayrı-ayrı işçilərimizə və ya podratçılarımıza ödənilən əmək haqlarının məbləği və kommersiya baxımından həssas məlumatları açıqlamırıq. BP qrupunun bütün dünyada gəlirləri və xərcləri üzrə ümumi məlumatı şirkətin 2012-ci il üçün illik hesabatında oxumaq olar.

Əgər bu hesabatla bağlı rəy və təklifləriniz olarsa, lütfən, bizimlə axırıncı səhifədə verilmiş ünvan və telefonlar vasitəsi ilə əlaqə saxlayın.

 BP davamlı inkişaf barədə necə hesabat verir
bp.com/sustainability

 BP qrupunun gəlirləri və xərcləri üzrə ümumi xülasə
bp.com/summaryreview

Tələbələr, kütləvi informasiya vasitələri və vətəndaş cəmiyyəti nümayəndələrinin rəy və təkliflərini öyrənmək üçün keçirdiyimiz görüşlər.

Xəzər Enerji Mərkəzinə gəlin

Xəzər Enerji Mərkəzi (XEM) Bakının mərkəzindən 55 km məsafədə, Salyan şosesinin yaxınlığındakı Səngəçal neft və qaz terminalında yerləşir. Səfərlər pulsuzdur və bazar ertəsindən cüməyədək saat 10.00-dan 16.00-a qədər həyata keçirilir.

XEM-ə bütün səfərlər əvvəlcədən təşkil olunur. Məktəblilərin və universitet tələbələrinin səfərləri onların valideynləri və ya müəllimləri tərəfindən müşayiət olunur. Yaşlılar (16 və daha çox yaşlı) səfərdən qabaq adlarını və şəxsiyyət vəsiqələrinin nömrələrini təqdim etməlidirlər.

Telefonlar: +994 (0)12 446 8181 / 446 8141

E-poçt: cec@bp.com
cec.az

İş üçün müraciət edin

Veb-saytımızın Karyera bölməsinə baş çəkin:
bp.com/xezer/karyera

Orada texniklərin işə götürülməsi proqramı, məzun və təcrübəçilərin işə götürülməsi proqramı və Azərbaycanda BP-nin təcrübəli peşəkarlar üçün iş elanları haqqında məlumat ala bilərsiniz.

Qeyd: Məzun və təcrübəçilərin işə götürülməsi kampaniyası adətən oktyabr ayında başlanır və bu barədə yerli mediada elan verilir.

Müqavilə bağlayın

Biznes E-mərkəzinə, inkişaf layihələrimiz və tedarük sistemimizin necə işlədiyi barədə məlumatların yerləşdirildiyi veb-portalımıza daxil olun:

ecbaku.com

Şikayət, narahatçılıq və sorğularınızı göndərin

Öz şikayətlərinizi, sizi narahat edən məsələləri və ya digər məlumatlarla bağlı sorğularınızı, zəhmət olmasa, icmalarla əlaqə üzrə məsul şəxslərə çatdırın:

Qaradağ, Abşeron, Hacıqabul, Ağsu, Kürdəmir, Ucar
+994 (0)55 225 0251/225 0245

Ağdaş, Yevlax, Goranboy, Samux
+994 (0)55 225 0257/225 0254

Şəmkir, Tovuz, Ağstafa
+994 (0)55 250 5831/225 0260

İctimai informasiya mərkəzlərinin nömrələri:

Kürdəmir +994 (0)145 505 45

Yevlax +994 (0)166 658 84

Gəncə +994 (0)22 573 890

Təhlükəsizliklə əlaqədar şikayət və narahatlıqlarla bağlı, lütfən, 114 nömrəsinə zəng edin.

Problemlə məsələləri qaldırın

24 saat fəaliyyət göstərən "OpenTalk" un telefon nömrələrindən istifadə edin:

Azərbaycan: +994 (0)12 599 3888

Beynəlxalq xətt: +1 704 540 2242

Faks: +1 704 556 0732

Məktub: BP OpenTalk, 13950 Ballantyne Corporate Place, PMB 3767, Charlotte, NC 28277, US.

Onlayn forma: opentalkweb.com

"OpenTalk" haqqında əlavə suallar Azərbaycanda BP-yə ünvanlanmalıdır.

İcma proqramı qrantı üçün müraciət edin

İcma proqramı qrantları ilə bağlı veb-saytımızda daha geniş məlumat alın: bp.com/xezer

Bizimlə növbəti ünvanla da əlaqə saxlaya bilərsiniz:
cdi@bp.com

Sizin rəyiniz bizim üçün əhəmiyyətlidir.

Qeyd və təkliflərinizi onlayn göndəre,
bp.com/caspian/contactus

həmçinin
+994 (0)12 599 3000
nömrəli telefonla zəng vura

və ya bizə yaza bilərsiniz:
Şəffaflıq və ictimaiyyətə hesabatların verilməsi qrupu
BP AGT regionu, Hyatt tauer 3,
2-ci mərtəbə, İzmir küçəsi 1033,
Bakı, Azərbaycan

Minnətdarlıqlar

Dizayn "Maxmedia" MMC
Çap "Max Offset" nəşriyyat evi
Foto-şəkillər Şahin Abasəliyev,
Styuart Konvey,
Çingiz Səmədzadə

Kağız

Bu hesabat yenidən emal olunmuş kağız üzərində çap olunub. Bu kağıza müstəqil yoxlama tərəfindən Meşə işləri üzrə İdarəçilər Şurasının (FSC) qaydalarına uyğun şəhadətnamə verilib.